

Centrul Colaborare și Parteneriat, Moldova
Liceul Academiei de Științe a Moldovei
Asociația Generală a Învățătorilor din România,
filiala R. Moldova (AGIRoMd)

GHID

metodologic

(științifico-practic)
pentru cadrele didactice și elevi/studenți

***Școala secolului XXI, în condițiile
creșterii migrației tinerilor peste hotare***

Se consacră 2013 – Anului European al Cetățeniei
(în special tinerilor – subiecți ai educației)

Chișinău-2013

Partenerii și colegiul de redacție:

1. *Centrul Colaborare și Parteneriat, Moldova*, director **IRINA MARTĂNIUC**.

2. *Liceul Academiei de Științe a Moldovei*, director **IURIE CRISTEA**, profesor, grad didactic superior.

3. *Asociația Generală a Învățătorilor din România, filiala Republica Moldova*, președinte **MARIANA MARIN**, doctor în pedagogie, cercetător științific, IȘE.

4. *Asociația Obștească „Promovarea prin Inteligență”*, președinte **ION EFTODI**, profesor, grad didactic superior, mun. Chișinău, R. Moldova.

5. *Asociația Obștească în Susținerea Învățământului „Gaudeamus”*, directorul Liceului **ZINAIDA GANGAN**, profesor, gr. did. superior, gr. managerial I.

*Ediția este publicată cu suportul financiar
al Ambasadei Finlandei la București*

Stimați colegi!

Problema migrației populației, în special, a tinerilor, este una dintre cele mai stringente pentru R. Moldova. Studiind această problemă, obținem mai multe beneficii:

1. Investigarea și analiza problemei migrației din perspective multiple (are un caracter obiectiv, dacă analizăm problema migrației populației în general); contribuie la schimbarea mentalității populației; se realizează un schimb de bune practici cu referire la strategiile de menținere a interesului tinerilor pentru studii și muncă în țară etc.;

2. Identificarea și analiza cauzelor ce duc la exodul populației peste hotare;

3. Influența asupra factorilor de decizie pentru a întreprinde acțiuni concrete de minimalizare a migrației forței apte de muncă, în special motivația tinerilor;

4. Sensibilizarea opiniei publice, a societății civile care ar trebui să ia atitudine față de problema migrației și să propună căi de soluționare;

5. Informarea persoanelor, care totuși au decis să plece, să aibă pregătirea necesară pentru a nu fi manipulați, atrași în acțiuni de trafic, prostituție, sclavie etc.;

6. Persoanele care migrează să se gândească nu doar la momentul imediat, ci și a celor de perspectivă, adică care vor fi consecințele pentru copiii lăsați în grija altora, pentru bătrâni și pentru persoane cu nevoi speciale;

7. Atragerea atenției guvernelor statelor în care migrează, precum și a Diasporei din aceste state asupra ajutorului țării noastre pentru a soluționa problemele cu care se confruntă cetățenii R. Moldova.

Prin această publicație considerăm că vom promova dialogul constructiv, cercetarea și dezbateră problema migrației pentru a minimaliza consecințele acesteia asupra societății noastre. În numele organizatorilor, aducem mulțumiri autorilor pentru sugestiile și caracterul constructiv al materialelor.

Manager ediție: **PAVEL CERBUȘCA**,
doctor în pedagogie.

CUPRINS:

CERBUȘCA Pavel. <i>Migrația populației din R. Moldova: probleme și căi de soluționare</i>	
NAGNIBEDA-TVERDOHLEB Tatiana. <i>Migrația – o dramă a timpurilor moderne</i>	
MARIN Mariana. <i>Recuperarea imaginii credibile, puternice și respectabile a profesorului în R. Moldova</i>	
LUCHIN Timur, BOLGARI Rodica. <i>Prevenirea emigrației în contextul globalizării: cazul R. Moldova</i>	
CĂPIȚĂ Carol. <i>O privire de peste dealuri. Fenomenul migrației</i>	
FILIP Galina. <i>Migrația – un fenomen complex, dacă îl raportăm la realitățile Liceului AȘM</i>	
GANGAN Zinaida. <i>Le trafic d'êtres humaines</i>	
VACARCIUC Daniela. <i>Identitatea de neam și demnitatea cetățenească</i>	
EFTODI Ion. <i>„Moldova de ieri, Moldova de azi, Moldova de mâine...”</i>	
CERBUȘCA Tamara. <i>Problemele și consecințele migrației tinerilor din R. Moldova</i>	
MĂȚILĂ-PARFENI Viorica. <i>Prosperitatea comunității depinde de activismul și implicarea cetățenilor</i>	
HAREA MARIA. <i>R. Moldova cu cele „Două acasă”</i>	
ȘARAN Vladislav. <i>Mobilitatea academică și fenomenul „exodului de creiere”: oportunități și riscuri pentru R. Moldova</i>	
TĂNASE Alexandra. <i>Reîntoarcerea se amână</i>	
RÂȘCAN Ecaterina. <i>Vreau să mă simt bine acasă</i>	
ГУРСКАЯ Людмила. <i>Национальная идентичность и гражданские достоинства</i>	
PARASCHIV Maria. <i>Migrația – problemă a secolului XXI</i>	

CHETRUȘCA Ecaterina, CHETRUȘCA Iulia, LAZARIUC Cristina. <i>A privi tineretul studios, ce pleacă peste hotare, prin ochii unui student ce rămâne</i>	
HACINA Lilia. <i>Familia – sursa de iubire părintească</i>	
GURIEV Natalia. <i>R. Moldova cu cele „Două acasă”</i>	
BADRAJAN Vladimir. <i>Moldoveniada sau epopeea dramatico-tragică a moldovenilor în Europa</i>	
MELENCIUC Cristian, CERNEI Valeria. <i>Consecințele migrației tinerilor din R. Moldova</i>	
ISAC Eugenia. <i>Un strigăt din partea orfanilor sociali</i>	
DUBCEAC Ștefan. <i>Moldovenii nu se sperie</i>	
GABOR ANA. <i>Un moldovean... crede</i>	
COSTACHI Alexandra. <i>Eu am revenit... dar nu cu totul</i>	
COBÂLCĂ Patricia. <i>Sugestii pentru a reglementa procesul migrației</i>	
CUCERENCO Ruxanda. <i>Migrația în R. Moldova</i>	
PERCIUN Ludmila. <i>Lumea pleacă... problemele rămân</i>	
AVRAM Marina. <i>Să dăruim o viață mai fericită națiunii</i>	
GAPEI Victor. <i>Tinerii migranți în contextul globalizării</i>	
Anexe	

Dear colleagues and friends!

I would like to present you the new publication of the Collaboration Partnership Center created in cooperation with the Luceym of Academy and Science of Moldova.

"Twenty First Century Education during Youth Migration" is Guide that targets local teachers and students and its goal is to decrease the migration in Republic of Moldova.

The research in question is based on European educational practices and hands-on experience in Moldavian Lyceums.

The project has three key objectives:

- To promote the understanding that teachers and students are responsible for Moldova's future and that reducing the migration will contribute to the development of the country.
- To facilitate the adoption of new ideas and educational techniques in an environment with high level of migration.
- To help teachers and students foster the creative potential of the youth and stimulate the young generation to achieve success in Moldova.

This publication explains the reasons and consequences of youth migration in Moldova. It outlines various strategies that will reduce migration of high school, college and university students and will promote their stay in Republic of Moldova. Also, this article includes the necessary retention methods that should be initiated by Government and Non-Governmental organizations.

This Guide will help teachers and principals develop their professional expertise. The articles will help them gain an understanding of the necessary training techniques for guiding the young generation. This book will provide teachers and principals with a guideline for facilitating youth's responsible decision making process and enabling the new generation to make the right career choices in Moldova.

This book was written as part of a project which is funded by the Embassy of Finland in Bucharest.

Sincerely yours,

Irina Martiniuc,

Director
Collaboration Partnership Center

CUNOI A RĂMAS CODRUL, DORUL, DOINA ȘI TRICOLORUL

Fenomenul migrației în rândul cadrelor didactice

Tendința de bunăstare este o valoare a umanității. Este corect să dorim a avea un trai decent. Nu este în antiteză bunăstarea și pedagogul. Aceste gânduri mă trimit la ideea că un pedagog trebuie să aibă condiții prielnice prin statutul său,

profesorul trebuie să fie un bun exemplu prin tot ceea ce face, cum este și cum gândește. Or, această privire grăbită de idei ne conduce la gândul că în țara în care locuim aceste lucruri par a fi mai puțin realizabile...

În goană după idei sofisticate, plecăm la studii peste hotare, plecăm cu gândul să revenim, să aducem țara noastră în Europa (doar că ea aici s-a născut). Plecăm și rămânem manipulați de exteriorul atractiv, de magazine cu reduceri, de mașinile luxoase, de clădirile impunătoare. Uităm să venim acasă. Uităm după ce am plecat.

Mă întreb: ce anume ne tentează? Europa ne transformă în sclavi! Asta ne place? Asta alegem? Acolo, undeva, cineva se uită la noi straniu: profesor, casă cu două etaje, nunți de vis, mese încărcate și ajungem să ne jeluim că nu avem de unde. Poate asta ne dorim? Mă îndoiesc și totuși mai mulți pleacă decât se întorc.

Noi, cei rămași acasă, suntem mai puțin curajoși. Nu am sacrificat familiile noastre, tradițiile, profesia noastră. Am rămas acasă. Și bine am făcut, deoarece necesitatea unui nucleu intelectual este tot mai pregnantă. Cu noi a rămas patriotismul, dragostea de neam, codrul, dorul, doina și tricolorul.

Dar tot noi am rămas și cu problema în față. Încotro? Dacă tot vom căuta bunăstarea în țări europene, cine va rămâne să ducă simțirea națională? În școală copiii vin și au nevoie de profesori cu o conștiință lingvistică națională adecvată.

Cine va învăța copiii să gverneze corect? Mă îngrijorez la gândul că în școală rămân profesori disperați, care anume aceasta și fac: pregătesc copiii pentru (pseudo-) Europa. Sunt mândră în același timp

de colegii care transmit ideea că Europa e Moldova, că aici este destul spațiu pentru a face un loc atractiv. Iar toate acestea având în față chipul luminos al oamenilor din țara în care ești privilegiat: ai drepturi egale, ești ascultat, ești întrebat, ești cetățeanul acestei țări cu codri, doină, dor și tricolor. *A fi sau a nu fi* este întrebarea atunci când facem pledoarie migrației.

MARIN MARIANA,

dr. în pedagogie, președintele AGIRoMd.

MIGRAȚIA POPULAȚIEI DIN REPUBLICA MOLDOVA: PROBLEME ȘI CĂI DE SOLUȚIONARE

CERBUȘCA PAVEL,

doctor în pedagogie,
Chișinău, Republica Moldova

“Știința este de fapt bunul simț la valoarea sa maximă, fiind riguros de precisă în observații și necruțătoare față de erorile de logică.”

Thomas Henry Huxley

Rezumat

Migrația populației peste hotarele țării, în special a tinerilor, este una dintre cele mai actuale și dificile probleme cu care se confruntă R. Moldova. Prin intermediul diverselor programe trebuie urgent să promovăm o politică de menținere a interesului cetățenilor pentru a rămâne în țară și reîntoarcere a persoanelor care doresc să revină acasă. Aceasta se va face prin intermediul instruirii vocaționale și orientării profesionale, precum și a suportului pentru lansarea unor afaceri mici pentru tineri. Astfel, în fața conducerii R. Moldova stă problema elaborării unei politici imigraționiste ce ar corespunde cerințelor unui stat democrat, va ține cont și va apăra interesele cetățenilor proprii.

Summary

The migration of the population abroad, especially young people, is one of the most actual and challenging issues for Moldova. We

need to urgently promote a policy of keeping citizens interest to stay at home and to facilitate the returning of those who are abroad but wish to return home, this can be achieved through various programs. This will be done through vocational training and vocational guidance and support for young people to launch small businesses. Thus, the Moldovan government's task is to develop an immigration policy that would meet the requirements of a democratic state, will consider and protect the interests of its own citizens.

Argument

Evoluțiile social-economice și politice care au avut loc în ultimele decenii și continuă să deruleze la nivel global au creat premise pentru schimbări considerabile în domeniul migrației, impunând acordarea unei atenții deosebite față de aceste probleme. Consecințele migrației pot fi pozitive, dar și negative. Ultimele necesită o analiză mai minuțioasă a problemei migrației, așa cum agravează și alte probleme.

În categoria imigranților de muncă găsim reprezentanți din toate orașele și satele Moldovei, de diferite vârste și ocupații. Ei muncesc la construcții, lucrează în agricultură, participă la recolta roadei și prelucrarea produselor agricole, conduc transportul obștesc. Ei îngrijesc de bătrâni, copii și invalizi, lucrează în structurile de deservire socială și distractivă, se ocupă de prestarea serviciilor sexuale etc. Ei sunt acolo, unde se poate de câștigat un ban mai mare decât în țară-patrie. Ei, aflându-se ilegal în țările-recipiente, astăzi lucrează la negru, creând condiții de o viață mai bună pentru ziua de mâine. Ei au încredere numai în sine și apropiații săi, nu văd sprijin din partea structurilor statale.

Migrația – proces social contradictoriu

Odată cu proclamarea independenței, fenomenul migrației a luat amploare în Republica Moldova. Declinul economic prelungit, caracterul contradictoriu al transformărilor economice, sociale, politice au avut un impact negativ asupra multor domenii ale vieții sociale. Sărăcia a generat multiple probleme, inclusiv un exod masiv al populației economic active peste hotarele țării.

Societatea civilă confirmă că în prezent nu este cunoscută suficient amploarea migrației și nu există date statistice sigure care ar reflecta proporțiile acestui fenomen în R. Moldova. Migrarea populației din țară duce la numeroase probleme legate de plasarea și mișca-

rea forței de muncă; lezarea drepturilor umane ale cetățenilor noștri aflați peste hotare; pătrunderea ilegală în țară a străinilor; tranzitarea ilegală a teritoriului R. Moldova; traficul ilegal de ființe umane; înrăutățirea situației criminogene etc. Procesele migrației influențează atât situația socială, economică și demografică din țară, cât și stabilitatea și securitatea statului.

Unul dintre efectele cele mai grave și cele mai negative ale migrației asupra dezvoltării societății este așa-numitul „exod de creieri”, definit drept emigrarea persoanelor instruite și talentate din țara de origine spre o țară terță. Moldova este privată de calificările vitale care limitează abilitatea instituțiilor sale de a oferi servicii esențiale, mai cu seamă în domeniul sănătății și educației. Drept rezultat al acestui fenomen, R. Moldova se confruntă cu fenomenul epuizării de capital uman.

Ca urmare a emigrării unei părți considerabile a populației, piața muncii se poate confrunta cu disproporții apărute în rezultatul lipsei forței de muncă calificate. De aceea sunt necesare mijloace și timp pentru a înlocui constructorii, pedagogii, medicii, inginerii și alte categorii de specialiști calificați care au părăsit locurile de muncă. Realizarea acestei politici îi revine autorității administrației publice centrale de specialitate în colaborare cu alte organe ale administrației publice centrale și locale.

Dintre **cauzele** care au determinat fenomenul migrației forței de muncă peste hotare am putea menționa accentuarea crizei social-economice, diferențele mari dintre standardele de viață din țările dezvoltate și cele sărace etc. Premisele interne ale avalanșei migrației forței de muncă din țara noastră își au originea în lipsa locurilor de muncă și a mijloacelor de existență, în nivelul de viață și salarizare diferit din țară și străinătate. Printre alte cauze ale migrației sunt:

- sărăcia (R. Moldova este cea mai săracă țară din Europa);
- șomajul (femeile sunt supuse șomajului mai mult decât bărbații și își găsesc mai greu un loc de muncă);
- violența în familie și în societate (sute de cazuri de violență în familie);
- exemplul vecinilor (consătenilor, rudelor care pleacă peste hotare);
- corupția (plecarea ilegală este susținută de unii reprezentanți ai statului);
- lipsa unor politici viabile din partea statului privind reglementarea proceselor economice, migraționale etc.

Premisele externe ale acestui fenomen rezidă în faptul că lucrătorii străini pe piața de muncă din Europa Occidentală sunt cu mult mai ieftini decât cei locali; nivelul profesional și de calificare al lucrătorilor din republica noastră este destul de înalt; în țările avansate sunt încă multe lucrări și activități grele, murdare sau cu un anumit pericol pentru sănătate pe care muncitorii de acolo nu mai vor să le înfăptuiască.

Din cauzele expuse mai sus, rezultă și **consecințele migrației** pentru R. Moldova.

- scăderea natalității;
- crearea atmosferei de neîncredere față de stat;
- destrămarea familiilor;
- scăderea nivelului intelectual al copiilor, a gradului de educație;
- crearea atitudinii consumiste;
- exodul creierilor, al forței de muncă calificate;
- creșterea criminalității printre tineri;
- sporirea corupției.

Probleme de integrare a cetățenilor, în special a copiilor

Integrarea într-o societate nouă a fost întotdeauna o mare provocare pentru cei care au hotărât să-și abandoneze țara de origine și să se stabilească cu traiul în altă țară. Diferențele de limbă, cultură, religie și altele, împiedică substanțial la o integrare rapidă. Unele persoane reușesc mai bine, altele mai greu.

Cunoașterea mai multor limbi și a mai multor culturi a fost întotdeauna considerată o comoară. Dar din cauza unor prejudicii mulți copii și tineri moldoveni renunță la o parte din identitatea lor, ceea ce nu este atât de bine. Pentru copii și tineri integrarea într-o societate nouă este mai vitală decât pentru maturi. Astfel, fiind într-o perioadă a vieții, când tind cu tot dinadinsul să se autoafirme, în special față de prieteni și colegii de școală, copiii în mare parte preferă să vorbească limba statului unde își fac studiile și evită să comunice în limba părinților săi.

Se propune organizarea unor centre pentru acești copii și familiile lor, unde se vor răspândi cărți și reviste în limba maternă, se vor organiza cursuri, manifestări culturale, expoziții, întâlniri cu oamenii de artă, originari din R. Moldova, care ar putea să le trezească copiilor din aceste familii mândria față de originile sale și dorința de a cunoaște și de a vorbi limba nativă a părinților săi.

Astfel, copiii și tinerii se vor apropia de rădăcinile culturale ale poporului și respectiv de familiile lor și poate chiar ar putea să decidă într-o zi să se reîntoarcă în patrie, ceea ce este în interesul tuturor. Trebuie să conștientizăm că pentru multe familii de moldoveni, care au plecat din R. Moldova într-o perioadă foarte grea, anume faptul ca și-au adus copiii cu ei a devenit un factor decisiv care îi determină să nu se mai reîntoarcă, chiar dacă ar avea și dorință, și posibilitate. Deoarece copiii se simt străini în țara, cetățenii cărora sunt de fapt, și aceasta îi determină pe părinți să continue să rămână pe teritoriul țării-gazdă, în pofida dorinței lor, doar cedând în fata copiilor, care au reușit să se integreze definitiv acolo.

Societatea civila eficientizează politicile în domeniul migrației

Ultimele decenii sunt marcate de un șir de evenimente economice, politice și sociale pe fundalul cărora se face simțită problema migrației. Ca urmare a emigrării unei părți considerabile a populației, piața muncii se poate confrunta cu disproporții apărute în rezultatul lipsei forței de muncă calificate. Sunt necesare mijloace și timp pentru a înlocui constructorii, pedagogii, medicii, inginerii și alte categorii de specialiști calificați care au părăsit locurile de muncă.

Legislația în vigoare ce reglementează migrația populației, inclusiv a forței de muncă, garantează numai un minimum posibil în acest domeniu, fiind însă imperfectă față de cerințele naționale și internaționale. Reieșind din această realitate, Serviciul de Stat Migrațiune, în limita competenței sale, a reușit să înainteze propuneri de modificare și completare a unor acte legislative și normative în domeniu, în special a *Legii cu privire la migrațiune*.

Sistemul existent de reglementare a acestuia nu corespunde necesităților, deoarece se simte lipsa unui sistem unic automatizat de evidență a persoanelor care intră/ies din țară și nu există o evidență și control a persoanelor străine și apatrizilor pe teritoriul țării. Un rol important îi revine statului și în controlul intrării și ieșirii din țară a tuturor categoriilor de migranți, combaterea imigrației ilegale de muncă și a activității persoanelor fizice și juridice care intermediază ilicit acțiunile de angajare peste hotare.

Realizarea politicilor migraționale presupune activitatea organelor administrației publice centrale și locale în următoarele direcții de bază. Este necesar să fie elaborată și perfecționată baza normativă în domeniul migrațiunii, crearea cadrului juridic ce va determina drep-

turile și atribuțiile de bază ale statului și ale migrantului, armonizarea legislației interne la standardele internaționale etc.

Cei plecați în străinătate în căutarea unui loc de muncă au fost organizați prin diferite cai: turism, sport sau au fost vânduți de diferite structuri, firme fantome în calitate de sclavi, fără a avea nici un drept, trecând printr-o filieră foarte dură și achitând taxele respective – de la 1500 până la 3000 dolari SUA. Tragedia constă în aceea că tot în această perioadă în Republică au fost aduse peste 500 de sicrie ale cetățenilor noștri cu achitarea cheltuielilor respective, mii de persoane au dispărut fără veste, o parte din doamne și domnișoare au fost traficate sau impuse să se ocupe cu prostituția.

Unica modalitate de soluționare a problemelor migrărilor ilegale este încheierea acordurilor bilaterale, mai ales cu statele unde se găesc cei mai mulți lucrători emigranți ilegali din țara noastră, ce ar permite legalizarea prezenței acestora în străinătate, și nicidecum introducerea unei „cortine de fier” la hotarele comunității europene.

Pentru a diminua procesul de migrațiune a forței de muncă tinerii ar trebui să se implice mai activ prin diverse acțiuni: flash mob-uri; concurs de desene cu genericul: „*Migrația și consecințele ei*”; organizarea de proiecte „Fortificarea interacțiunii regionale de contracarare a traficului de ființe umane”; *seminare* pentru adolescenți: „*Consolidarea încrederii prin democrație participativă și implicarea tinerilor în actul decizional*”.

Concluzii:

Migrația din Republica Moldova este un proces complex determinat istoricește care asigură într-o oarecare măsură evoluția societății, prin mobilitate accentuată a populației. Migrația de muncă la rândul ei este un fenomen dihotomic, deoarece, pe lângă avantajele pe care le oferă, ea dă naștere și dezavantajelor de ordin economic, politic și social.

Astfel, R. Moldova este o țară a migranților. Drept rezultat, migranții sunt sursa majoră de venituri pentru economia națională, remitențele de peste hotare estimându-se la peste două miliarde dolari SUA, reprezentând peste 30% din PIB-ul R. Moldova. Sondajele recente cu privire la migrație și remitențe ne indică că peste 30% din populație beneficiază de remitențe. Majoritatea acestor fluxuri sunt utilizate pentru a acoperi cheltuielile pentru consumul de bază al gospodăriei, procurarea de locuințe și achitarea datoriilor. În acest

context, activitățile trebuie orientate spre sporirea investițiilor remitențelor în Moldova prin promovarea investiții productive ale acestora.

Conform datelor statistice, în țară aveam 1 mln 600 mii de cetățeni apti de muncă, fapt din care rezultă că fiecare al treilea cetățean al Republicii Moldova este plecat peste hotare. Numărul celor ce pleacă peste hotare crește. Cifra dată poate fi argumentată dacă reieșim din faptul că aproximativ 700 mil din cei adulți sunt deținători de pașapoarte străine valabile și că pentru a pleca în țările CSI deocamdată nu este obligatoriu de a avea pașaport pentru calatorii în străinătate. Ceea ce însă trebuie să ne îngrijoreze cel mai mult este faptul că acolo se află legal numai fiecare al cincisprezecelea din cei plecați peste hotare. Gestionarea fluxurilor imigraționiste ale R. Moldova, majoritatea din care nu sunt reglementate, reprezintă o provocare majoră pentru Guvernul Moldovei și partenerii săi din comunitatea internațională.

Referințe:

1. G Friebe. Smuggling Humans: A Theory of Debt-Financed.
2. Migration //Journal of the European Economic Association, 2006.
3. F. Heckmann. The Social Organisation of Human Smuggling. Reports and
4. Analyses. - Warszawa, Center for International Relations, 2005.
5. Planul de Acțiuni Uniunea Europeană - Moldova, recomandat în cadrul celei de-a VII-a reuniuni a Consiliului de cooperare Republica Moldova - Uniunea Europeană. 2005.

MIGRAȚIA – O DRAMĂ A TIMPURILOR MODERNE

TATIANA NAGNIBEDA-TVERDOHLEB,
Director general al Direcției Generale Educație, Tineret
și Sport, mun. Chișinău

*„E greu să știi că ești iar singur,
Și singur lumea s-o privești,
Să n-ai nici poftă de nimicuri,
Și ești prea mare ca să-ți spun povești...”*

I. Guzun

Rezumat

Migrația influențează diferit copiii care rămân acasă. Avem efecte

diverse, dar menționăm impactul psihologic, care afectează toți copiii și vârstnicii. Acest impact este prezentat în dependență de vârstă, deoarece este una atunci când copiii de 12-14 ani rămân singuri, și e cu totul altă situație când ei rămân singuri de mici. Este o altă situație când părinții revin o dată la 3 luni sau cel puțin o dată în an și avem situații în care părinții vin și mai rar, o dată la 5 ani, sau chiar au dispărut pe parcursul ultimilor 10 ani, familia nu știe nimic despre ei.

Impactul social nu este unul mai puțin important, deoarece în cazul copiilor avem schimbări la nivel de frecvență și reușită școlară, la unii situația se îmbunătățește, la alții, din contra, situația devine mai dificilă. Impactul economic este evident.

Summary:

The migration affects the children who remain at home differently. There are various consequences, but we should mention the psychological impact that affects all children and the elderly population. This impact is presented in dependance on the age, because it's one situation when a child is left alone at 12-14 years, and it's a completely different once when they stay alone from a very fresh and small age. Also, it's one thing when the parents come home every 3 months, or once at least once a year, and it's completely different with parents return home even more rarely, such as once in five years, or some have even disappeared for good and the family knows nothing about them.

Social impact is very obvious, because some children have changes in school success and frequency, but in some situation the it improves. This also affects considerably the economical situation.

Argument

Una dintre strategiile frecvent adoptate de familie ca răspuns la schimbările economice, tensiunile sociale și situațiile economice precare este migrația forței de muncă. Fenomenul migrației este un subiect actual care suscită numeroase controverse pe toate palierele societății, inclusiv la nivel interpersonal, divizând fizic și emoțional, prieteni, familii, comunități. Efectele negative ale emigrării se răsfrâng adeseori asupra familiilor, ca instituție socială de bază, acestea destră-mându-se sau modificându-și menirea firească. Ca rezultat, se reduce rata natalității, se încurajează viața dezordonată, copiii și tinerii po-menindu-se în afara actului educațional parental, adoptând un comportament libertin, cu riscuri sporite pentru propria viață și sănătate.

O consecință gravă a acestui proces constă în reducerea numărului de căsătorii, în creșterea vârstei de întemeiere a familiilor etc.

Consecințele migrației pentru familie și societate

Plecarea unuia dintre membrii familiei în străinătate, pentru o perioadă mai lungă sau mai scurtă, poate să cauzeze modificări de roluri și funcții în familie. Astfel, unul dintre membrii acesteia, rămas în țară, preia funcția de cap de familie, în timp ce familia însăși devine una monoparentală. Efortul membrilor familiei, rămași acasă, de a îndeplini sarcinile celui plecat este adesea resimțit negativ. În parte, succesul școlar este influențat de resursele familiei din care provine copilul (financiare, educaționale, timp liber, atenție și ajutor acordat în activitățile școlare, sprijin afectiv, supraveghere). Plecarea unui părinte sau a amândurora în străinătate pentru o perioadă mai lungă de timp denotă apariția unor probleme alarmante ce țin de performanța școlară, în măsura în care funcțiile îndeplinite de părinți nu sunt preluate de altă persoană competentă. Este, însă, posibil ca efectele negative ale plecării unui părinte în străinătate să poată fi diminuate de efectele pozitive ale plecării, cum ar fi creșterea nivelului de viață, ceea ce presupune și un acces sporit la informație, o posibilitate mai mare de a călători în afara țării, de a se familiariza cu alte culturi, de a stabili contacte cu semenii din alte regiuni geografice etc.

Analizele cercetărilor realizate se vor axa pe studierea influenței factorilor care țin de caracteristicile familiei și ale copilului pentru a vedea dacă familia, fără un ajutor din afară, are posibilitatea de a gestiona situația. Grupul cel mai dezavantajat, din punctul de vedere al performanțelor școlare, de plecarea părinților în străinătate este cel al copiilor cu ambii părinți plecați, această situație producând un efect negativ mai mare decât statutul social compromis sau structura destrămată a familiei.

Migrația duce la modificări socio-economice și culturale, ceea ce determină schimbări temporare sau definitive ale realității umane, ale modului de viață și ale personalității celor care pleacă, dar și ale celor rămași acasă. Migrația afectează, în primul rând, familia, schimbându-i atât structura, cât și funcționalitatea.

Astfel, **Familia temporar dezintegrată** a devenit una dintre formele către care se îndreaptă evoluția familiei, ridicând o multitudine de probleme, vizând un nou stil de viață și de interacțiune, noi solicitări pe linia ajustării și acomodării atât intrafamiliale, cât și extrafamiliale.

Printre riscurile migrației externe sunt enumerate următoarele aspecte:

- **Familia este instituția cea mai afectată** întrucât, de regulă, migrează unul dintre soți, fapt ce deteriorează grav ansamblul relațiilor intrafamiliale și, deci, funcționalitatea grupului de bază al societății;
- **Copiii sunt persoanele cele mai afectate** atât în relațiile familiale, cât și în statutul lor școlar, în percepția publică și, mai ales, în starea lor emoțională (ruptura de un părinte provoacă stres, șoc etc.);
- **La nivel social se formează convingerea** că asigurarea unor condiții de viață acceptabile în țară este imposibilă, copiii aspirând, la rândul lor, la migrare;
- Se adâncește, din păcate, **polarizarea socială** în comunitățile afectate de migrațiile externe, între familiile cu migranți, tot mai bogate (vile sau case modernizate, mașini luxoase, bunuri „occidentale”) și familiile non-migranților, tot mai sărace sau în continuă sărăcire. În plan psihic a apărut o reacție a non-migranților împotriva migranților, pe care îi etichetează și îi devalorizează.

Situația copiilor abandonați acasă. Problema cea mai gravă provocată de migrarea externă este legată de situația copiilor lăsați acasă (abandonați temporar). Doi din trei copii care au părinții plecați la muncă în străinătate resimt acut lipsa dragostei acestora. Copiii respectivi, spun psihologii și sociologii, dezvoltă personalități dizarmonice și, în consecință, este posibil ca, odată ajunși la maturitate, să formeze o generație de adulți cu probleme de integrare socială (Huditeanu, A., 2001, p.112).

În acest context se impun următoarele întrebări: „Ce se întâmplă cu copiii abandonați temporar?”, „Cine îi va ajuta sau îi va supraveghea pentru a crește în condiții „normale”?”, „Poate cineva să suplinească cu adevărat părinții?”

Opinia publică reacționează aproape zilnic la aceste aspecte (mass-media, cele scrise și electronice, în primul rând). Unele anchete sociale arată că rolul părinților migranți este suplinat de rude, mai ales de bunici, sau, în cazuri mai rare (estimativ 15-20% din total), copiii sunt plasați sub protecția statului (asistenți maternali profesioniști, centre de plasament).

Realitatea este dură. Copiii rămași acasă singuri se confruntă cu

un șir de probleme. Ei nu numai că sunt supuși unor riscuri, dar le mai rămân nesatisfăcute și majoritatea necesităților vitale fundamentale.

În acest context, pentru a diminua și soluționa o parte din problemele copiilor de migranți, apare necesitatea implicării unei echipe de lucru în susținerea acestora. Componenta echipei de lucru cu elevii din grupul de “risc”, inclusiv cu elevii din **FTD** (Familie Temporar Dezintegrată): directorul instituției; directorul adjunct; asistentul medical; dirigințele; colectivul pedagogic; psihologul școlar; părinții; comisia de profilaxie; inspectorul pentru minori.

Grupul de elevi cu părinți plecați la muncă peste hotare se află în situație critică, motiv pentru care au fost incluși în grupul de risc. Termenul „risc” presupune posibilitatea a ceva ce poate avea sau nu loc, de regulă negativ, inoportun. Factori sociali cu cea mai mare influență negativă asupra dezvoltării personalității, educării copiilor, socializării nefavorabile se consideră: factorii economici; factorii social-medicali (defectele fizice); factorii social-demografici; factorii socio-psihologici (delăsarea socială și pedagogică). Pentru a înțelege dacă copilul trebuie inclus în grupul de risc sau nu, e necesar de a ține seama de totalitatea de factori, de interacțiunea lor. Aprecierea situației de risc se efectuează după criteriile: medical, social, pedagogic, comportamental. Echipa de lucru acordă asistență copiilor incluși în grupul de risc după criteriile pedagogic și comportamental.

Prevenirea traficului de copii, a exploatării prin muncă a copiilor. Copiii care locuiesc singuri, lipsiți de protecția unui adult, dacă nu se iau anumite măsuri de siguranță împotriva infractorilor și exploatatorilor, sunt expuși la riscurile de victimizare. În funcție de nivelul de înțelegere al copilului, profesorul poate apela la diverse resurse și mijloace informative (pliante, broșuri, filme documentare, filme artistice, jocuri, site-uri etc.) pentru a-i ajuta pe copii să înțeleagă riscurile la care se expun (furt, tâlhărie, trafic de copii, exploatare prin muncă etc.), să cunoască profilul unui potențial traficant, exploatator, etapele și consecințele traficului de copii, a exploatării sexuale sau prin muncă, să cunoască mijloacele la care poate apela în caz de urgență sau pentru a se informa (instituții responsabile și telefoane de urgență).

Comportamentele predelincvente și delincvente.

Dezvoltarea abilităților de viață și desfășurarea activităților ce

presupun jocul de rol, normele sociale și reacțiile pozitive la diverse situații pot ajuta copiii să își dezvolte încrederea de sine, să relaționeze asertiv cu ceilalți și să-i determine comportamente pozitive. Învățarea copilului cum să-și controleze emoțiile, să-și dezvolte abilități de imitare, de relaxare, controlul furiei îl ajută să-și reducă tensiunile interioare și comportamentele anti-sociale. În unele cazuri, activitățile recreative precum jocurile în grup, sportul, excursiile în aer liber, îl ajută pe copil să evadeze din propria situație și să aibă o perspectivă nouă și mai relaxată asupra vieții. Practicarea activităților sportive individuale sau de grup (înot, fotbal etc.) îl va ajuta pe copil să-și elibereze tensiunile, furia și frustrările prin modalități pozitive care vor contribui și la creșterea stimei de sine a acestuia, la crearea sentimentului de apartenență la grup, la satisfacerea nevoilor de apreciere.

Pentru realizarea susținerii elevilor din grupul de “risc”, inclusiv a elevilor din FTD, se organizează: susțineri pedagogice, asistență medicală, susținere psihologică, organizarea timpului liber (cercuri, secții).

La nivel de Direcție generală s-a implementat **un program de susținere psihologică a copiilor** în cauză. Programul prevede următoarele acțiuni realizate de psihologul școlar în colaborare cu managerul instituției, cadrele didactice, părinții:

1. Evidența și înregistrarea elevilor din familiile social-vulnerabile, cu părinți plecați peste hotare în registrul de evidență a elevilor din grupul de risc.
2. Asistarea la ore.
3. Consilierea psihologică a elevilor, părinților și cadrelor didactice.
4. Psihodiagnoza (observare, testare, convorbire).
5. Organizarea grupurilor de dezvoltare și remediere psihologică.
6. Activitatea de psihoprofilaxie a elevilor.
7. Activitatea de psihoprofilaxie a părinților.

La **30.09.2012**, în mun. Chișinău erau **3962** copii la care un părinte este plecat peste hotarele țării și **1089** copii cu ambii părinți plecați peste hotare. În total – **5060** copii la care un părinte sau ambii sunt plecați peste hotare. Din cei 5060, 3461 copii sunt din ciclul primar și se alimentează gratis la micul dejun, 2061 dintre ei beneficiază de consiliere psihologică, circa 50 au beneficiat de ajutor material pentru școlarizare sau de alte ajutoare acordate de unitățile școlare.

La problema vizată, în anul de studiu 2011-2012 au fost organizate diverse activități de către Centrul Metodic Municipal al DGETS:

1. *Reuniune metodică a Psihologilor școlari* „Asistența psihologică a elevilor din grupul de risc” (27.12);

2. *Seminare cu psihologii școlari* „Școlarul mic – probleme și soluții”, LT „Dacia”, 29.12; Masă rotundă „Asigurarea dezvoltării integrale a copilului prin implicarea principalilor actori educaționali”, LT „Ștefan cel Mare”, 25.10; LT „M.Grecu”, 11.11.

3. *Asistență metodică lunară psihologilor din instituțiile de învățământ al mun. Chișinău* la CMM: Asistență psihologică a elevilor în procesul adaptării la treapta primară, gimnazială (08.09), Cauzele insuccesului școlar și susținerea elevilor cu nerezultată școlară (06.10), Comunicarea în familie (03.11), Susținerea psihologică a elevilor din grupul de risc (01.12), Elaborarea raportului cu privire la asistența elevilor din grupul de risc (08.12).

În Chișinău au fost realizate următoarele acțiuni în vederea susținerii elevilor cu părinți plecați la muncă peste hotare: consiliere psihologică, asistență la ore, psihoprofilaxie, psihodiagnoză, remediere și dezvoltare psihologică. Cele mai relevante subiecte cu privire la activitatea de psihoprofilaxie au fost: familia – promotor al valorilor, educația pentru viața de familie, cum să comunic cu părinții la distanță, comunicarea cu rudele și tutorele, învăț să iau decizii, consolidarea stimei de sine, relațiile interpersonale în clasă, organizarea timpului liber, evitarea blocajelor de comunicare, managementul conflictelor, reglarea emoțională, spune nu violenței, motivația învățării, eșecul școlar, dauna alcoolului și fumatului, profilaxia chiulului școlar, toleranța – calea bunei înțelegeri, gândirea pozitivă, valorile vieții mele, copilul meu e singur acasă etc.

Scopul ședințelor de remediere psihologică a fost: comunicarea și soluționarea conflictelor, asigurarea securității personale, dezvoltarea încrederii în sine, dezvoltarea abilităților de comunicare, dezvoltarea sferei emoțional-volitive, motivația școlară, dezvoltarea proceselor psihice cognitive, Eu sunt școlar, Școala – prietenul meu, profilaxia suicidului, diminuarea anxietății, diminuarea agresivității, perspectiva viitorului, formarea climatului favorabil și coeziunii în clasă, optimizarea relațiilor părinte – copil, optimizarea relațiilor între fete și băieți etc.

În lucrul cu elevii din grupul de susținere psihologică au fost evidențiate următoarele **dificultăți**: neimplicarea părinților în activita-

tea de susținere a elevilor, indiferența părinților, lipsa colaborării dintre părinte și psiholog, lipsa susținerii emoționale a copiilor din parte părinților; neimplicarea tutorelui, nivel scăzut de implicare a asistentului social în viața copiilor cu părinți peste hotare, lipsa sau frecvența nesistematică de către copii a ședințelor de consiliere și remediere psihologică, manifestarea diverselor stări de către copii: frică, anxietate, culpabilitate, neîncredere, închidere în sine, autoapreciere scăzută, impulsivitate, agresivitate; lipsa motivației, lipsa unei ore de asistență psihologică în orarul școlar, lipsa ghidului cu indicații metodologice privind modalități de lucru cu copiii din grupul de risc.

Concluzii:

Elevii cu părinți plecați peste hotare sunt copiii care manifestă rezistență slabă față de factorii sociali de risc din cauza particularităților sale de vârstă sau individuale și care prezintă un deficit de susținere social-psihologică. Caracteristic pentru ei este tulburarea socializării în sensul larg al cuvântului, care se manifestă prin tulburări semnificative atât în sfera afectivă, cât și în dezvoltarea personalității.

Soluționarea problemelor elevilor cu părinți plecați peste hotare este posibilă cu organizarea unei echipe de lucru în următoarea componență: Directorul instituției, Directorul adjunct, Asistentul medical, Dirigintele, Colectivul pedagogic, Psihologul școlar, Părinții, Tutorii, Asistentul social. Astfel, în activitățile de susținere a acestor elevi e necesar de inclus: organizarea susținerii pedagogice, organizarea asistenței medicale, organizarea susținerii psihologice, organizarea timpului liber (cercuri, secții). Psihologul, prin activități de psihoprofilaxie, consiliere psihologică, dezvoltare și remediere psihologică, acordă susținere profesională și ajută la soluționarea problemelor copiilor din familii temporar dezintegrate.

Sugestii și recomandări cu privire la susținerea psihologică a elevilor din familii temporar dezintegrate:

- 1) Cadrele didactice să ofere consiliere educațională copiilor privind prevenirea și diminuarea comportamentului deviant etc., să organizeze elevii în activități extrașcolare pe interese;
- 2) Implicarea asistentului social în ajutorul elevilor cu părinți plecați;
- 3) Obligarea prin ordin a părinților și elevilor de a participa la activitățile de remediere psihologică din școli, centre etc.;

- 4) Crearea grupului de suport pentru elevi;
- 5) Programarea activităților psihologului în orarul școlar;
- 6) Elaborarea unui ghid metodologic cu privire la modalități de lucru cu elevii din familii temporar dezintegrate.

RECUPERAREA IMAGINII CREDIBILE, PUTERNICE ȘI RESPECTABILE A PROFESORULUI

MARIANA MARIN,
președintele AGIRoMd,
redactor-șef al Revistei "Învățătorul Modern"
doctor în pedagogie

*„Prin fiecare gând și acțiune contribuim
la asigurarea unui viitor prosper al R. Moldova”.*

Rezumat:

Împreună ne propunem să oferim un spațiu deschis și liber comunității profesionale. Suntem o filială numeroasă – 600 de membri activi: profesori, învățători, educatori și peste 150 de membri onorifici. Iar asta ne face să gândim că Republica Moldova are un viitor.

Summary:

Together we aim to provide an open and free professional communion. We are a large subsidiary - 600 active members: teachers, educators and over 150 honorary members. And that makes us think that Moldova has a future.

Argument.

Evoc și meditez asupra unor replici: *Sărut mâna, Domnule Profesor! Scot căciula, vine Domnul Profesor. Nu vorbesc orice, este în fața mea Domnul Profesor.* S-ar părea că aceste gânduri fac parte din tabloul istoriei interbelice sau din secolul marilor clasici. Atunci când școala prindea aripi, or, un cadru didactic care știa buchea cărții era o raritate. Se pare că, în acele vremuri *de baston și cravată*, respectul față de persoana care aduce lumină era unul meritat.

Tot mai des, astăzi, imaginea profesorului în țara noastră apare în expresia nevoilor sociale: *un biet profesor, un sârman care nu poate să-și plătească facturile, un sărac ce își duce zilele de la sa-*

lariu la salariu. Sintagme, care perindă pe buzele fiecărui cetățean. Urmează oftatul, caracteristică onomatopeică a omului tradiției și... atât. Captarea atenției prin milogire nu mai are astăzi efect.

Desigur, unii profesori nu au rămas cu oftatul, dar au aplicat acțiunea: au luat cărarea banilor, au decis să fie exilați prin propria voință acolo unde vor avea și mai puțin respect, însă vor fi remunerați. *O, mama mia!* a ajuns să fie idiomul de bază al profesorilor noștri care își plâng soarta nu în caietele elevilor, ci în pernele italienilor. Clepsidra timpului le-a schimbat bunăstarea, însă vocația de pedagog, prin care au venit în această lume, a rămas undeva în vis.

Colegii noștri plecați își perindă gândul de a încerca manifestări pedagogice, în calitatea de părinte a propriilor odrasle care acum se educă după programe europene. Jindul după *educația de acasă*, după bunele practici educative din Republica Moldova îi determină pe compatrioții noștri să se manifeste acolo, undeva... poate în Italia, poate în Franța, Portugalia, Spania, Irlanda, Germania. Însă ai ales să fii badant(ă), uită de vocație. Visul, ca să fie frumos, trebuie să rămână vis și nu întotdeauna este o realitate. Alegi să fii un părinte, care ascultă de bunele practici educative din această țară. Educația de acasă, din țara ta, nu are sens. Ea este magnifică doar acolo, unde este omul tradiției, se știe că *cine se scoală de dimineată, departe ajunge* sau *cine știe carte, are patru ochi*, ori *ce poți face azi, nu lăsa pe mâine*. Probabil că am învățat acasă mai bine vorba că *cine nu muncește la tinerețe, n-are la bătrânețe*. Tinerii noștri pedagogi au plecat să-și facă rostul peste hotare, acolo unde, probabil, își vor petrece și bătrânețile.

Școala noastră, odată cu reforma, de prin 1997, a început să-și dezgolească corola. Unii rămăneau să învețe curriculumul, iar alții apucau pribegiile europene. Unii au învățat curriculumul, dar tot au plecat. A rămas oarecum pustiită, însă tot aici, acasă am învățat că *speranța moare ultima*. Cel care rămâne să se plângă, nu este pierdut. Are o șansă mare de a rămâne profesorul respectat. Colegii plecați, cu un mare regret afirmăm, că se vor considera posibil respectați, dar într-o altă ipostază socială, într-o țară unde pădurea nu e codru și limba dulce europeană nu e românească.

Integrarea valorilor europene și naționale prin construirea rețelei de cadre didactice în R. Moldova. Societatea civilă sprijină demersul guvernului, asigură un cadru transparent și eficient, condiționează prin interesele actanților și nevoile acestora. Raportată

la sistemul educațional, aceasta intenționează să monitorizeze activ procesul educațional, stimulând posibilitățile dezvoltării verigii guvernamentale în consens cu tendințele europene sau internaționale.

Tradiția asociativă a cadrelor didactice constituie un alt element al calității într-o societate democratică. În toate țările europene există asociații profesionale cu membri activi, care în afara activității la clasă, se adună și propun guvernului sau instanțelor parlamentare opinia lor privind dezvoltarea sistemului.

Asociația Obștească Asociația Generală a Învățătorilor din România, filiala Republica Moldova, în continuare – «AGIRoMd», este o asociație obștească neguvernamentală, apolitică, nonprofit, constituită prin libera manifestare a voinței persoanelor asociate, în vederea realizării în comun a scopurilor determinate.

AGIRoMd are ca **obiectiv principal** dezvoltarea cadrelor didactice prin programe de formare continuă, activități cu caracter științific, metodic și cultural, fiind un furnizor de formare continuă, desfășurându-și activitatea, cu prioritate, pe teritoriul Republicii Moldova. Prin activitățile sale, AGIRoMd poate fi explorat cu următoarele caracteristici:

- Centru de resurse, de inovație și de expertiză.
- Centru de informare-documentare și consultanță.
- Centru de inițiere și organizare de activități metodice și culturale.
- Centru comunitar de învățare permanentă.
- Centru cu atribuții de constituire și, respectiv, coordonare ale funcționarii corpului de mentori.
- Centru de organizare a activităților de petrecere a timpului liber, excursii tematice, școli de vară, festivități jubiliare pentru instituții/personalități, reuniuni tradiționale de ziua învățătorului, ziua copilului etc., club al cadrelor didactice care să prilejuiască întâlniri, schimburi de opinii.
- Centru de inițiere și derulare de parteneriate.
- Consiliere în managementul proceselor de dezvoltare personală și organizațională.
- Editare și difuzare de carte și publicații în domeniul educației.

Pe parcursul a doi ani am încercat să transformăm gândirea pesimistă a colegilor noștri spre un pozitivism maxim, spre un spațiu de încredere. Cel mai important pentru un om este să știe că el este necesar, că este util societății, că este apreciat. În acest caz gândurile

de a părăsi se limitează. Prin activitățile pe care le-am organizat în această perioadă am adus un surâs pe chipul profesorului nostru. E un început bun, intenția fiind să aducem un zâmbet plin de fericire.

Colegii noștri menționează că la **recuperarea imaginii** credibile, puternice și respectabile a profesorului în Republica Moldova AGIRoMd contribuie foarte mult. Iată care sunt argumentele:

Învățătoare Viorica Mățilă-Parfeni, Bălți: Mă simt bine în calitate de membru al AGIRoMd, pentru că din Asociație fac parte cadre didactice deținători de titluri onorifice, ca “Învățătorul anului”, “Pedagogul anului”, doctori în științe, magistri în pedagogie, autori de curriculum, de manuale, de ghiduri, inspectori, pedagogi cu talent și vocație care sunt o “carte de vizită” sau “branduri” ale învățământului contemporan, dând dovadă de profesionalism și verticalitate. Personalități numele cărora este cunoscut în țară și peste hotare, care sunt considerate modele demne de urmat. Oare nu este frumos să știi că ai de la cine învăța și are cine te inspiră?

Învățătoare Cechir Tatiana, Cantemir: AGIRoMd oferă posibilități de largire a orizontului de cunoștințe în domeniul învățământului și educației, asigură calitate în atestarea cadrelor didactice și acumularea de credite. Echipa de formatori și de conducere dețin titluri onorifice, profesionalism înalt, acordă asistență și susținere în unele probleme dificile etc. Mulțumesc echipei AGIRoMd pentru toate străduințele, inițiativele, activitățile realizate pentru și împreună cu profesorii.

Învățătoare Duplava Maria, Gimnaziul Cigirleni, Ialoveni: Echipa de formatori ai asociației, echipa de creație a „Învățătorului

modern” face posibilă recuperarea imaginii credibile a cadrului didactic. La apariția primului articol, chiar le spuneam colegilor ce personalități aprobă articolele pentru publicații. Tot ceea ce faceți e spre binele profesorului, societății.

Învățătoare Devder Eleonora, Ialoveni. Cred că asociația are un viitor frumos și plin de succese, deoarece e susținută de toți dascălii din Moldova, doar învățătorul are binecuvântarea Domnului nostru Dumnezeu.

Învățătoare Rusu Svetlana, Criuleni. La întrunirile noastre discutăm cu mulți învățători inițiați în domeniu. Prin intermediul revistei creștem profesional.

Asociația noastră activează de 2 ani în Republica Moldova și a organizat două evenimente importante pentru societatea pedagogică: Congresul I al Învățătorilor și Academia ÎM cu prezența înaltelor oficialități din Republica Moldova: miniștri, reprezentanți ai comisiei parlamentare, funcționari publici responsabili de domeniul educației.

În aceste instanțe, dar și în cadrul participării la Congresul al 31-lea al CD de la Constanța, unde a participat staff-ul Ministerului Educației din RM alături de domnul ex-ministru L. Bujor, precum și dna Director General T. Nagnibeda-Tverdohleb a sugerat ideea de a pune accent pe politicile educaționale pornind de la situația concretă, de la imaginea cadrului didactic.

Or, atât de obișnuiți în ultimul timp cu sintagma *biet profesor*, care nu tocmai onorează ceea ce discutăm azi – calitatea. E cunoscut că mijloacele financiare ale profesorului nu răspund cerințelor unui trai decent, dar și imaginea pe care ne-o creăm înșine spunând de multe ori că suntem săraci împiedică o atitudine pe care o merităm din partea societății, cea de a fi respectați ca adineaori, prin gesturi de genul aplecării la văzul unui profesor.

Merităm și astăzi acest gest. Bunăstarea profesorului de altădată a fost evidentă. În perioada interbelică Asociația Generală a Învățătorilor a avut propria bancă, propria Casă a Învățătorului, iar imaginea acestuia era respectată întru totul. Și azi cerem guvernanților să ne întoarcă imaginea, însă am putea să începem chiar noi, spunând că suntem bogați. Bogația noastră este experiența, talentul și răbdarea. Nu avem vile bogate cum am merita, sau mașini luxoase care să ne aducă la locul de muncă, însă suntem bogați spiritual. E o axiomă. Însă dacă am începe să transmitem această imagine chiar noi, societatea altfel s-ar uita la profesor, la școală. Suntem un popor

modest în aprecierile personale, preferăm mai puțin să ne lăudăm și mai mult să ne jeluim. Omul tradiției a răspândit acest cult, însă efectele sale nu sunt tocmai cele așteptate. Nu e cazul de a spune că suntem siguri sau să lăudăm ceea ce nu am făcut, dar să fim încrezători, pentru că societatea pedagogilor este una puternică, cu mintea limpede și demnă de a face schimbarea necesară.

E adevărat că un profesor pasionat în Republica Moldova este cel care vine la școală nu să câștige un ban, ci să-l cheltuiască. Calitatea învățământului în R. Moldova începe cu acest entuziasm venit din sufletul profesorului. Își creează zona de confort printr-un spațiu amenajat estetic, confecționează mijloacele instructiv-didactice din propriul buget și ia cu sine acea mare iubire de copii.

Sunt salutate aceste fapte, însă dacă am beneficia de o indemnizație unică anuală pentru procurarea mijloacelor ar fi și mai bine. Să reactualizăm experiența României care în fiecare an, prin programul 100 de euro, oferă cadrului didactic această indemnizație pentru asigurarea cu materiale didactice.

Concluzii:

AGIRoMd este o organizație care își dorește și în continuare să încurajeze cadrele didactice pasionate, să le prezinte în România oferte de formare continuă cât mai atractive. O activitate de doi ani a Asociației noastre poate fi remarcată ca una modestă, însă dialogul pe care îl purtăm cu societatea educațională este unul de bun augur, ne bucurăm că suntem sprijiniți, că tot mai mulți pedagogi își doresc aceste întâlniri, în care să fie abordată prestația și misiunea socială a pedagogului, în care să fie încurajați pentru inițiativele și micile inovații, or, schimbul de experiență pe care reușim să-l realizăm contribuie la diseminarea bunelor practici educaționale. Prin acțiunile noastre sperăm că ne reușește să realizăm un parteneriat eficient cu cel mai important monitor al Învățământului – Ministerul Educației.

Am încheiat acorduri de colaborare cu foarte mulți agenți educaționali, printre care DGETS a mun. Chișinău. În acest parteneriat am reușit să organizăm 2 ateliere naționale în Liceul Gh. Asachi, mun. Chișinău, prin contribuția dlui Director B. Volosatii, a colegei Angela Cutasevici, dar și a Liceului Columna, prin sprijinul dlui Director Ghenadie Daniță și a colegei Daniela State.

Împreună ne propunem să oferim un spațiu deschis și liber comunității profesionale. Reanimarea tradiției de a avea un spațiu care

s-ar numi Casa învățătorului este tot mai actuală și mai insistentă. Nu este un vis, căci acestea se spulberă la venirea zorilor; este un obiectiv comun și vom insista în continuare. Suntem o filială numeroasă – 600 de membri activi: profesori, învățători, educatori și peste 150 de membri onorifici. Iar asta ne face să gândim că R. Moldova are un viitor.

PREVENIREA MIGRAȚIEI ÎN CONTEXTUL GLOBALIZĂRII: CAZUL REPUBLICII MOLDOVA

LUCHIN TIMUR
masterand, anul II, UnAȘM,
membru al biroului ANTIM

BOLGARI RODICA
masterandă, anul I, UnAȘM,
membru ANTIM

Summary

Globalization and migration are two processes that are in an interdependent relationship. Globalization is not a source of migration. In fact migration is determined by several factors. The desire to get a well-paid job associated with personal and family welfare is the causes of migration today. Considering the Republic of Moldova in the broader context of globalization processes, initiatives for economic reconstruction and regional geopolitical background, we determined its role in the system of post-Soviet states, and major changes during the last two decades. Preventing migration for the Moldovan state did not prove to be easy at all, moreover, the measures taken by the government did not offer any concrete solutions that would hinder the heavy exodus of the population.

Cuvinte-cheie: mondializare/globalizare, emigrație, forță de muncă, standard de viață, reglementarea migrației, acorduri bilaterale, sistemul asigurărilor sociale, potențial emigrant, capital uman, integrare europeană.

Introducere

Procesul de globalizare este unul definitoriu pentru etapa actuală a dezvoltării umanității. Termenul *globalizare* a apărut la sfârșitul anilor '60 ai secolului XX, fiind lansat de un cercetător canadian în cadrul teoriei mijloacelor de comunicare în masă, profesorul Marshal McLuhan, de la Universitatea din Toronto și specialistul american în problemele comunismului Zbigniew Brzezinski de la Universitatea din Columbia¹. Acest termen a intrat în dicționar prima dată în 1961, dar a început să fie mai frecvent utilizat la sfârșitul anilor '80 în articolele unor economiști japonezi, apărute în Harvard Business Review și ulterior a devenit "concepția anilor '90"². În literatura de specialitate există numeroase definiții ale acestui fenomen devenit contemporan. Este dificil de a accepta univoc una din ele, aceasta se explică prin faptul că fenomenul este foarte complex și pluri-aspectual, analizat de mai mulți cercetători din domeniu. Însă, după o analiză mai amplă, putem afirma că globalizarea acționează la nivelul a cinci domenii fundamentale: economie, politică, societate, cultură și mediu³. Reieșind din aceste nivele, putem să formulăm următoarea definiție: *Globalizarea este un proces continuu de creștere a interdependențelor dintre state, popoare, națiuni, economie, politici și culturi*. Globalizarea descrie un proces multi-cauzal (relație de cauzalitate sau interdependență), care are drept rezultat interconectarea lumii. Evenimentele manifestate într-o parte a globului vor fi, cu siguranță, propagate în alte părți ale lui (butterfly effect theory).

Globalizarea descrie schimbările în societate și în economia mondială care rezultă din comerțul internațional și din schimburi culturale. În contextul globalizării lumea contemporană este privită din prisma unei unități comune a sistemului global unde toate elementele se află într-un strâns context și este astfel o urmare a proceselor integraționiste⁴.

Globalizarea și migrația – două fenomene majore ale lumii contemporane

Globalizarea a fost una dintre cele mai influente forțe, care a determinat caracterul dezvoltării sistemului mondial în secolul XXI și

1 David Held, Anthony McGrew, David Golblatt, Jonathan Perraton, Transformări globale "Politica economică și culturală", Editura Polirom, Iași, 2004. p. 39.

2 Andrei Miroiu, Radu – Sebastian Ungureanu, Manual de Relații Internaționale, Editura Polirom, Iași, 2006. p. 303.

3 Sacovici Vasile, Roman Alexandru, Globalistica, Chișinău, 2009, p. 66.

4 David Held, Transformări Globale, Chișinău, 2007, p. 27.

vizează practic toate sferile de activitate umană⁵. În condițiile globalizării, economia diferitelor țări se află în legătură cu economia mondială⁶, de aceea dezvoltarea economică în sistemele naționale și relațiile economice externe devin verigi ale acestui lanț⁷. Examinarea și analiza unui fenomen atât de important din punct de vedere social, cum este globalizarea, a demonstrat că aceasta este urmarea unui proces istoric obiectiv, care a aprofundat în mod esențial integrarea diverselor țări și continente. În cursul globalizării diferite idei și structuri ale vieții contemporane s-au răspândit în toată lumea⁸. Pentru globalizare factorul determinant reprezintă dezvoltarea ascendentă a tehnologiilor și mijloacelor de comunicare (în contextul „exploziei informaționale”) ce transformă integral lumea, conform opiniilor unor filosofi, într-un “teatru global”.

Globalizarea are efecte mixte asupra societății umane, generând oportunități de dezvoltare, dar și riscuri asociate cu securitatea personală. Ea deschide calea nu doar spre comerțul liber, asociat creșterii bunăstării populației, spre deplasarea liberă a capitalurilor și persoanelor (pentru acestea din urmă, cu numeroase restricții, totuși), ci și spre consumul și traficul de droguri, criminalitate organizată, terorism, răspândirea bolilor, poluare necontrolabilă⁹. Imaginea mixtă care rezultă în materie de performanță economică, persistența inegalităților, degradarea mediului și sărăcia face dificil de formulat un răspuns nenuanțat al impactului globalizării asupra omenirii. Totuși, procesul globalizării exprimă o necesitate care răspunde dezvoltării dinamice a omenirii, iar îngrădirea manifestării unei singure laturi a procesului în cauză, poate provoca dezechilibre cuprinzătoare pe o perioadă îndelungată. La ora actuală se estimează că peste 200 de milioane de persoane sunt stabilite în afara țării lor de origine¹⁰. Fiecare țară din lume este afectată de procesul de migrație, doar că diferă în ce măsură acestea sunt antrenate. În istoria omenirii încă nu s-a înregistrat un asemenea număr al emigranților, evident prin asociere, dar nu în asemenea proporții, fluxul sporit al populației migratoare este caracteristic în câteva cazuri din istorie: migrația populației Bantu în regiunea Africii sub-sahariene în sec. II-XII d.Hr., Marea migrațiune

a populației pe continentul european în secolele III-XIII d.Hr. și colonizarea Lumii Noi în perioada post-columbiană. În aceste cazuri migrarea în masă a durat secole, iar într-o lume mondializată/globalizată doar câteva decenii.

În contextul intensificării migrației internaționale, stabilirea unor mecanisme transparente care să direcționeze migrația spre modalități sigure, legale și umane, va deveni stringentă pentru maximizarea beneficiilor care rezultă din acest proces. Un eșec în această direcție nu numai că va afecta negativ creșterea economică și prosperitatea globală, dar va alimenta migrația ilegală, creând totodată condiții favorabile pentru traficul cu ființe umane și alte activități ilicite¹¹. Modul în care migrația va fi dirijată în interesul securității statelor, dar și al indivizilor, va reprezenta una dintre cele mai mari provocări ale secolului XXI.

Problema emigrației în agenda Guvernului R. Moldova

Schimbările din ultimele două decenii legate de dezmembrarea URSS au exercitat o influență pe plan politic, economic și social asupra R. Moldova. Cu apariția proceselor migratorii în interiorul spațiului post-sovietic, iar apoi și în raport cu alte state, în special cu cele din Uniunea Europeană, a apărut necesitatea reglementării proceselor în cauză și pentru R. Moldova. În anii 1990-1994 pentru R. Moldova era caracteristică migrația etnică, manifestată prin plecarea cu traiul permanent peste hotare sau repatrierea cetățenilor moldoveni, dar și conturarea fenomenului migrației temporare în scop de muncă (preponderent cu caracter economic, comercial) în arealul statelor CSI. Proclamarea Independenței și aderarea la Comunitatea Statelor Independente a determinat tânărul stat moldovenesc să-și asume un șir de responsabilități, inclusiv protejarea cetățenilor aflați peste hotare. Până la acel moment, oficialitățile Republicii Moldova nu dispuneau de o experiență proprie în reglementarea migrației de muncă interstatală. Trecutul sovietic a statului moldovenesc, exprimat prin existența spațiului unional (a unui singur sistem politic totalitar de tip sovietic) și a contactelor inter-statale (dintre republicile unionale) nu a creat dificultăți diplomației moldovenești în încheierea acordurilor bilaterale ce ar reglementa migrația cu statele ex-sovietice. Cu atât mai mult, la nivel CSI au fost adoptate mai multe documente ce ar facilita migrația de muncă și protecția socială a emigranților. Primele acorduri au fost încheiate în anul 1992 și prevedeau garanții în domeniul asigurării cu pensii, dar în mod special pentru anumite categorii de persoane, printre care militarii

11 <http://www.sferapoliticii.ro/sfera/166/art02-Stefanachi.php>

5 Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice, Academia de Științe a Moldovei, Chișinău, 2007, p. 23.

6 Jon Galagiu, Veceslav Rojco, Economia Mondială, Chișinău, 1991, p. 4.

7 Gheorghe Rusnac, Vasile Sacovici, Globalistica, Chișinău, 2007, p. 291.

8 Vasile Tăbărcă, Provocări ale Globalizării, Sibiu, 2009, p. 54.

9 Октавиан Дреер, Глобальные проблемы и «Третий Мир», Москва, 1991, p. 43.

10 Victor Moraru, coord., R. Moldova – provocările migrației, Știința, Chișinău, 2010, p. 46.

și foștii militari. Au urmat Convențiile multilaterale la nivel CSI din 1994 (ratificat de R. Moldova la 11 august 1995), acorduri bilaterale ce reglementează asigurarea cu pensii cu Federația Rusă, Ucraina, Bielorusia, Azerbaidjan¹², apoi și cu alte țări – Bulgaria și România. Cu statele Uniunii Europene nu s-au înregistrat rezultate palpabile la acest capitol. Pe parcursul anilor '90 situația a rămas neschimbată. Statul însă, nu a luat măsuri reactive (de răspuns) pentru a stopa fluxul de migrație, toate acțiunile sunt îndreptate doar în ameliorarea situației emigranților aflați peste hotare. Autoritățile nu au luat în calcul consecințele de durată ale fenomenului pentru societate în ansamblu.

Transformarea structurilor economice și trecerea la economia de piață nu a stopat declinul economic. O urmare directă a fost creșterea ratei șomajului. Conform datelor oficiale, la începutul anului 1995 în țară erau 20.500 șomeri, însă estimările efectuate de experții în domeniu indică cifra de circa 200.000 de persoane¹³. La sfârșitul anilor '90 R. Moldova se confruntă cu o criză economică de proporții, migrația de muncă devine colacul de salvare pentru majoritatea gospodăriilor în prag de faliment. Sporesc indicii calitativi și cantitativi ai acestui tip de migrațiune și se determină direcțiile vectorilor de migrație: într-un caz – spre Rusia și țările CSI, în altul – spre țările UE. În anul 1999 pentru prima dată problema migrației forței de muncă iese în prim-plan la nivel național. Atunci s-au făcut primele estimări ale numărului cetățenilor moldoveni care muncesc peste hotare. Statisticile oficiale privind migrația temporară lipsesc, totuși estimările neoficiale indică cifra de 500.000-600.000 persoane, ulterior în presa din Moldova au fost vehiculate date ce estimează că peste un milion de moldoveni muncesc în străinătate.

Tendențele acestui fenomen în secolul următor exprimă imposibilitatea statului de a face față situației dezastruoase generate de criza economică prelungită, care a generat și o *cultură a migrației specifice*, fundamentată pe obținerea prosperității în afara țării de origine, caracteristică în special tinerilor. Aceste convingeri sunt alimentate, de exemplul vecinilor (consătenilor, rudelor) care pleacă definitiv în țările occidentale, asigurându-și studiile la facultate și șansa de a oferi copiilor studii serioase în Occident, căpătarea de noi deprinderi (obținerea calificării), întemeierea unei noi familii (în special pentru femei)¹⁴. În aceste condiții, chiar și după o *revigorare miraculoasă* a economiei R. Moldova, va fi dificil și aproape imposibil de stopat

fluxul de migrație din țară. Prosperitatea noii generații va fi asociată cu *aurul californian* în afara țării de origine.

Extinderea hotarelor UE a determinat impunerea unor restricții în emigrarea cu scop de muncă în statele comunității. În acest sens, politica de migrație include un set de măsuri de securizare a frontierei cu UE. În aspirațiile sale de aderare la UE, R. Moldova a elaborat politici manageriale de reglementare a migrației de muncă după modelul european care include anumite restricții și abordare sub aspect criminalizat a migrației ilegale. S-au produs schimbări în cadrul normativ și instituțional în domeniul dat, care derivă din planurile de asociere la UE și în special: politica de vecinătate cu UE și Parteneriatul de mobilitate a forței de muncă. De data aceasta R. Moldova nu a avut o abordare unilaterală în reglementarea migrației, ci una mai largă, exprimată obiectiv în Parteneriatul de mobilitate și anume în realizarea programelor de atragere a remitențelor pentru dezvoltarea economică.

În 2004 R. Moldova a inițiat negocierea acordurilor bilaterale cu 19 state europene privind plasarea în câmpul muncii a lucrătorilor emigranți. Deocamdată s-a reușit semnarea unui acord similar doar cu Italia în 2003. Studiile efectuate până în prezent indică faptul că țările europene înalt industrializate vor avea nevoie de forță de muncă străină pentru a-și menține funcțional sistemul asigurărilor sociale și cel al pensiilor (în contextul reducerii populației și îmbătrânirii forței de muncă din aceste țări)¹⁵. În aceste condiții, atragerea populației tinere din statele est-europene va spori considerabil riscul pierderii potențialului științific, economic și uman din aceste state, care, probabil nu va fi suplinat niciodată. Un astfel de scenariu va avea consecințe dramatice asupra țărilor mai puțin dezvoltate de pe continent, printre care se numără și R. Moldova. Confruntată cu mai multe probleme, generate de prelungirea perioadei de tranziție, R. Moldova înregistrează un flux sporit a emigranților¹⁶. Pentru prevenirea migrației forței de muncă din R. Moldova este nevoie de a ridica nivelul de trai prin asigurarea cu locuri de muncă bine plătite, sporirea asistenței sociale, medicale, îmbunătățirea calității sistemului educațional și altele, măsuri care *de iure* se regăsesc în reformele structurale inițiate de conducere a țării în programul de aderare la UE. Totuși, *de facto* reformele întârzie mult să-și atingă finalitățile enunțate, parcursul european fiind unul de durată, timp care prin

15 Valeriu Moșneaga, Victor Moraru, Fațetele unui proces: Migrația forței de muncă din Republica Moldova în Italia, Chișinău, 2011. P.7.

16 <http://ava.md/analytics-commentary/019001-katastrofa-moldavskoi-sistemi-obrazovaniya.html>

12 Victor Moraru, op. cit., p. 127

13 http://www.undp.md/publications/doc/1995_romanian_all.pdf

14 Victor Moraru, op. cit., p. 88-89.

amplarea emigrației poate aduce daune irecuperabile statului moldovenesc. La momentul de față, procesul de migrație nu poate fi stopat totalmente, însă poate fi dirijat (reglementat) pentru a ameliora consecințele negative ale acestui fenomen actual, prin elaborarea unor politici manageriale la nivel de stat.

Aderarea Republicii Moldova la UE – un răspuns la provocările globalizării

Sfârșitul anilor '90 ai secolului XX se caracterizează prin integrarea R. Moldova în procesele de migrație la nivel global și, în primul rând, european. Globalizarea exprimă diferența mare dintre standardele de viață ale statelor lumii și în acest context dorința emigranților de a câștiga sume mari de bani care, raportate la venitul mediu lunar din țara de origine, este de circa 8-10 ori mai mare¹⁷. Această discrepanță a alimentat năzuințele cetățenilor moldoveni, confrunțați cu sărăcia, de a emigra din țara de origine în scopul asigurării bunăstării familiei sale. Printre factorii de bază care au provocat migrația se numără: trecerea de la o societate totalitară/autoritară la una deschisă, bazată pe valorile democratice, respectarea drepturilor fundamentale ale omului care nu creează piedici în libera circulație a capitalurilor și persoanelor, situația economică precară, imposibilitatea de a găsi locuri de muncă care ar asigura o existență decentă, dorința de a oferi copiilor studii occidentale, orgoliul de a aduna avere etc. Potențialul de migrație al R. Moldova este destul de tânăr și cu un grad înalt de instruire. Cel mai activ segment al populației care și-ar dori să plece la muncă peste hotare are până la 40 de ani. Circa 2/3 din potențialii emigranți au studii medii de specialitate și medii generale, din care 32% au studii medii de specialitate și 31% – studii medii, 14% dețin diploma de studii superioare, iar 8% au studii superioare incomplete¹⁸. Astfel, raportat la factorii cantitativi (peste 600 de mii în statisticile oficiale¹⁹, și peste un milion în cele neoficiale), R. Moldova se confruntă cu un *exod masiv* de capital uman (capital social). Emigrarea se produce cu precădere din zonele sărace către cele dezvoltate, ceea ce afectează în mod direct capitalul uman la nivel comunitar (resimțit sub aspect educațional), apoi de grup și individual. Statul, investește în sistemul educațional și contribuie direct la formarea specialiștilor care să activeze pe piața

muncii naționale, prin urmare, țara înregistrează pierderi enorme de pe urma emigrării în masă a capitalului uman.

Actualmente, circa 55% din emigranți preferă să muncească în Rusia și țările CSI, și circa 40% – în țările UE (cei mai mulți emigranți muncesc în Italia), iar 5% în alte țări²⁰. Creșterea ponderii emigranților din țările Uniunii Europene, conform mai multor studii, se datorează în mod special standardelor înalte de viață, a unei culturi civilizaționale progresiste care permite accesului la servicii bine plătite cu respectarea drepturilor angajaților. Orientarea fluxului de migrație spre țările Europei de Vest a coincis cu extinderea hotarelor comunității spre țările estice. În acest sens, R. Moldova a realizat pași serioși în calea integrării europene. Avantajele integrării europene ale R. Moldova sunt multiple, constituind totodată un instrument real de influențare a fluxului de migrație din țară. În primul rând, asocierea la comunitate necesită realizarea unui set de reforme structurale înscrise în cerințele țării candidate, care, prin urmare, vor stimula activitatea economică, vor ridica nivelul de trai al populației, democratizând societatea per ansamblu. În al doilea rând, sărăcia treptat se va diminua, iar prosperitatea mult râvnită va fi o nouă realitate a R. Moldova. Nu va apărea necesitatea emigrării în scop de muncă, cetățenii moldoveni vor beneficia de servicii și sistem educațional european. În plus, se vor diminua inegalitățile salarizării și a standardelor de viață. Câteva date statistice pot confirma necesitatea asocierii, într-o formă sau alta, a R. Moldova cu UE. În prezent UE dispune de cel mai mare Produs Intern Brut (PIB) din lume, depășind 16 trilioane de dolari, care reprezintă peste 21% din producția mondială²¹. Comunitatea este, în același timp, cel mai mare exportator și cel mai mare importator din lume. În anul 2009, PIB-ul mediu pe cap de locuitor a fost aproximativ 33.000 dolari. Comparativ, în România acesta a fost de aproximativ 7.600 dolari, iar în R. Moldova doar de 1.420 dolari²². Astfel, se înregistrează o discrepanță mare între locuitorii moldoveni și cei din Uniune. Atestăm o discrepanță și la nivel de Uniune, dar care nu afectează nivelul de trai al populației, PIB-ul fiind într-o continuă creștere.

Concluzii

Globalizarea și migrația sunt două procese ce se află în relație de interdependență. Într-o lume mondializată/globalizată emigrația

¹⁷ Lilia Plugaru, Migrația externă a forței de muncă și potențialul migrant al Republicii Moldova în Dezvoltarea Umană: impactul proceselor de transformare a societății moldave, ASM, Chișinău, 2007, p. 303.

¹⁸ Ibidem, p. 304

¹⁹ Victor Moraru, op. cit., p. 37

²⁰ Ibidem, p. 34

²¹ Iulian Sânzianu, Ștefan Plugaru, Viorel Mătăsaru, Republica Moldova, România și Uniunea Europeană, Pim, Iași, 2010, p. 95.

²² Ibidem.

internațională atinge cele mai înalte cote din istoria lumii. În acest sens, mondializarea nu trebuie înțeleasă ca o sursă a migrației. În realitate migrația este determinată de numeroși factori de natură foarte diversă. Evident că dezvoltarea serviciilor de transport internațional și transnațional facilitează mult mobilitatea, dar care, la rândul ei, este impulsionată de factorii sociali din mediul comunitar. Dorința de a obține un loc de muncă bine plătit asociat cu bunăstarea personală și a familiei determină fluxurile de migrație din Moldova. Cazul R. Moldova, analizat într-un context mai larg a proceselor de globalizare, este și o încercare de a reconstitui tabloul geopolitic și economic regional și determinarea rolului ei în acest sistem ca stat post-sovietic. Prevenirea migrației pentru statul moldovenesc s-a dovedit a fi deloc ușoară, mai mult ca atât, guvernării nu oferă soluțiile concrete care ar împiedica exodul masiv al populației din țară. Scopul principal fiind protejarea emigranților moldoveni peste hotarele țării, măsuri esențiale, dar insuficiente pentru a reține în țară potențialul uman și social. Efectele migrației pe termen scurt au avantajat economia R. Moldova prin transferurile de bani către familiile rămase acasă, iar pe termen lung au provocat pierderi aproape irecuperabile a potențialului științific și uman. O soluție viabilă reprezintă integrarea republicii în spațiul comunitar, ce ar crea oportunități reale pentru dezvoltarea economică a țării și ar influența populația aptă de muncă să rămână acasă (UE la noi acasă). Exemplul mai multor state membre este foarte convingător. R. Moldova menține vectorul european, reformele structurale inițiate de conducerea țării sunt acțiuni importante în programul de aderare la Uniunea Europeană.

ACTUALITATEA PROBLEMEI MIGRAȚIEI ÎN CADRUL IMPLEMENTĂRII PROIECTELOR REGIONALE ALE UNIUNII EUROPENE

LUCHIN TIMUR
membru al biroului executiv ANTIM

Summary:

Several regional projects within the Eastern Partnership Culture Program have been carried out in Moldova. The National Association of Young Historians of Moldova (ANTIM) is among the beneficiaries of this program. From 12 to 13 November 2012 in Chisinau took place

the Project Cycle Management Workshop by Eastern Partnership Culture Program which brought together colleagues from Eastern Partnership countries and four EU countries (Spain, Austria, Italy, Romania). The Members of the ANTIM had the opportunity to discuss the elaboration of the methodological guide (scientific and practical) with an anti-migration feature. The results of the interviews with the participants in the seminar are being analyzed in the present report.

Cuvinte-cheie: Parteneriat Estic, proiecte regionale, emigrarea forței de muncă, prevenirea migrației, anti-migrațiune, ghid metodologic.

În anul 2011 au fost lansate cincisprezece proiecte regionale în cadrul Programului pentru Cultură al Parteneriatului Estic²³, finanțat de UE. Acestea au fost puse în aplicare în țările Parteneriatului Estic, respectiv în Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Ucraina și Republica Moldova, la care s-au asociat nouă state membre ale UE și anume Austria, Bulgaria, R. Cehă, Italia, Lituania, Luxemburg, Țările de Jos, Polonia, România și două candidate la UE, Croația și Turcia. Proiectele regionale au fost implementate de peste 70 de organizații din țările participante cu scopul de a consolida rolul culturii ca forță motrice pentru dezvoltarea durabilă economică, socială și umană²⁴. Proiectele acoperă o sferă largă de teme, începând de la domenii ce țin de film și fotografie, până la educație culturală²⁵, meșteșuguri și activități editoriale²⁶. Scopul principal al proiectelor reprezintă consolidarea capacităților din sectorul cultural și punerea în valoare a rolului culturii prin dezvoltarea cooperării regionale. La o scară mai largă, aplicarea acestora va spori capacitățile instituțiilor culturale și ale actorilor culturali, prin sporirea competențelor lor în managementul cultural și în elaborarea de politici, dar și sprijinirea inițiativ

23 Programul există în cadrul platformei tematice Contacte între cetățeni ai Parteneriatului Estic și are ca scop intensificarea rolului jucat de cultură în promovarea reformelor, toleranței intercomunitare și coeziunii sociale. Programul contribuie la schimbul de informație și experiență între agenții culturali la nivel regional și comunitar.

http://www.enpi-info.eu/maineast.php?id=667&id_type=2&lang_id=450 // Parteneriatul Estic Glosar;

24 <http://www.infoeuropa.md/proiecte-europene/lansarea-noilor-proiecte-culturale-in-cadrul-programului-pentru-cultura-al-parteneriatului-estic/>

25 <http://www.euroclio.eu/new/index.php/component/search/?searchword=cultural+education&ordering=&searchphrase=all> // Work Document on Cultural Education

26 <http://www.euroeastculture.eu/en/granted-projects.html>

velor cu caracter cultural. La nivel local, aceste proiecte vor promova rolul culturii în societate, prin dezvoltarea și aprofundarea relațiilor între actori culturali, ONG-uri din domeniul culturii, instituții publice și autorități.

În R.Moldova au fost implementate mai multe proiecte regionale din cadrul Programului Cultural al Parteneriatului Estic²⁷. În perioada 12-13 noiembrie 2012 în Chișinău și-a desfășurat lucrările atelierul cu tema: *Project Cycle Management Workshop*, care a întrunit trei grupe de lucru, membrii cărora reprezentau asociațiile neguvernamentale din țările Parteneriatului Estic și din patru state membre ale UE (Spania, Austria, Italia, România). Participanții la seminar sunt încadrați în realizarea proiectelor regionale din cadrul Programului²⁸. Scopul principal al acestui seminar era însușirea unor deprinderi teoretico-aplicative în coordonarea proiectelor regionale²⁹, dar și acordarea ajutorului financiar și logistic statelor, precum R. Moldova, Armenia, Azerbaidjan, Georgia și Ucraina în consolidarea societății civile și promovarea valorilor democratice. La eveniment Moldova a fost reprezentată de profesorul de Istorie și Educația Civică din Liceul AȘM, vicedirector dl. Pavel Cerbușcă și masterandul Universității AȘM, dl. Timur Luchin, membru al biroului executiv ANTIM (Asociația Națională a Tinerilor Istorici din Moldova)³⁰. În cadrul proiectului regional, ce vizează nemijlocit și Republica Moldova, sunt preconizate mai multe activități, printre care organizarea seminarelor de formare a cadrelor didactice, organizarea activității grupului de lucru, elaborarea unui ghid pentru profesori, studenți și elevi cu referire la educația culturală și istorică, care va fi comun pentru statele Parteneriatului Estic. Pe lângă mai multe activități ale seminarului din Chișinău, a fost prezentat și proiectul Ghidului metodologic (științifico-practic) pentru cadre didactice, elevi și studenți *Școala secolului XXI, în condițiile creșterii*

migrației tinerilor peste hotare, care va reprezenta o cercetare inovatoare în domeniul educației cu prezentări ale unor activități practice din școală și din comunitate având un caracter *anti-migrație*. Într-un cerc larg am inițiat mai multe discuții privind concepția abordării viitoarei publicații, aspectele practice ale a implementării, dar și scopul acesteia: *diminuarea procesului de migrație în rândul populației, în special al tinerilor din R. Moldova, prin crearea condițiilor decente și îmbunătățirea calității procesului educațional*. Toate sugestiile au fost înregistrate de participanții la seminar din partea Moldovei, ele fiind necesare, deoarece relevă părerea experților care s-au format pe baza standardelor educaționale europene, având și o bogată experiență practică. În ultima etapă a discuțiilor, colegii din țările Parteneriatului Estic și cei din statele membre ale UE au fost intervievați, în total 18 persoane³¹. Întrebarea a fost formulată în felul următor: *Cine și ce ar trebui să întreprindă pentru a minimaliza plecarea forței de muncă peste hotare?* În majoritatea sugestiilor înregistrate – 14 persoane (ce alcătuiesc circa 80%), se accentuează că statul (guvernul) este principalul responsabil pentru emigrarea forței de muncă. Asume guvernul poate influența situația per ansamblu, fiind totodată un factor important în stoparea emigrației. Restul respondenților – 4 persoane (ce alcătuiesc circa 20%) plasează centrul de greutate pe factorul civic. În viziunea lor, cetățenii ar trebui să coopereze mai activ în identificarea soluțiilor pe termen scurt și lung. A doua parte a întrebării iarăși ne oferă raportul 8:2 care în mare parte stabilește rolul statului și a cetățeanului de rând. Grupul majoritar (circa 80%) își exprimă interesul pentru reforme structurale în toate domeniile vieții, în special în cel economic, care ar crea locuri de muncă și ar preveni emigrația potențialului uman. Al doilea grup, alcătuit din 4 persoane (circa 20%) pune accentul pe valorile spirituale și ridicarea nivelului culturii a cetățeanului de rând – factori determinanți care ar minimaliza migrația tinerilor peste hotare.

În Republica Moldova au fost implementate mai multe proiecte regionale din cadrul Programului Cultural al Parteneriatului Estic. Asociația Națională a Tinerilor Istorici din Moldova (ANTIM) se numără printre beneficiarii acestui program. În perioada 12-13 noiembrie 2012 în Chișinău și-a desfășurat lucrările atelierul cu tema: *Managementul Ciclului de Proiect* (Project Cycle Management Workshop) din cadrul Programului, care a întrunit colegii din țări-

27 <http://www.enpi-info.eu/countryeast.php?country=60;> <http://www.infoeuropa.md/politica-culturala/>

28 <http://www.liceu.asm.md/node/443>

29 Din anul 2012 Sergiu Mustăț, președintele Asociației Naționale a Tinerilor Istorici din Moldova (ANTIM), și Timur Luchin, membrul al biroului executiv ANTIM, coordonează un proiect regional în Moldova cu genericul Sharing History, Cultural Dialogue. Innovating History Education in the Black Sea Region din cadrul Programului Cultural al Parteneriatului Estic finanțat de Uniunea Europeană. Detalii pe pagina web a asociației <http://antim.md/>

30 <http://antim.md/antim/despre-noi>

rile Parteneriatului Estic și din patru țări membre ale UE (Spania, Austria, Italia, România). Membrii ANTIM au profitat de ocazie pentru a pune în discuție elaborarea Ghidului metodologic (științifico-practic) cu caracter anti-migrație. Prezentăm câteva rezultate ale interviurilor cu participanții la seminar:

A. Considerăm că toți oamenii trebuie să aibă drepturi egale. În acest sens, statul este principalul garant și protector al cetățenilor. E necesar ca viața de acasă să fie mai atractivă pentru a împiedica exodul forței de muncă peste hotare. Crearea unei societăți în care oamenii să aibă posibilitatea de a alege trebuie să fie o prioritate pentru statul modern, în care democrația este legea supremă. Cetățenii la rândul lor, ar trebui să depună efort pentru a fortifica comunitatea.

STEVEN STEGERS, senior manager al EUROCLIO, Olanda.

В. „Очень актуальный вопрос для каждого государства, я предлагаю следующее: экономическое развитие страны; повышения культурного уровня населения; человек должен быть оценен в своей стране”.

HAYKAZ HOVHANISYAN, coordonatorul național al proiectului: Sharing History, Cultural Dialogue, Armenia.

С. „Граждане, которые хотят хорошо жить дома, должны самоорганизоваться, чтобы защищать свои трудовые интересы. Но самое главное это то, что государство должно создать условия труда и зарплаты, чтобы заинтересовать граждан остаться в стране”.

OLHA PEDAN-SLYEPUKHINA, coordonatorul național al proiectului: Sharing History, Cultural Dialogue, Ucraina.

O PRIVIRE DE PESTE DEALURI. FENOMENUL MIGRAȚIEI LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI XXI

CAROL CĂPIȚĂ,
profesor universitar,
Universitatea București,
Facultatea de Istorie

Plecarea de acasă este întotdeauna traumatizantă, în egală măsură pentru cei plecați și pentru cei rămași.

Unii, cu privirea plină de noi orizonturi, alții cu privirea ațintită asupra unor orizonturi goale. Și unii, și alții pierd familiaritatea, cunoscutul, în favoarea necunoscutului, a surprinzătorului.

Desigur, a discuta despre migrație nu este și nu va fi ușor. La urma urmelor, cu toții – ca parte a speciei – suntem mai mult sau mai puțin imigranți. Specia umană derivă, toată, din Africa, iar toată preistoria este, de fapt, o cronică a mișcărilor mai mari sau mai mici de populație. Istoria este trecutul uman, iar spațiul devine istoric prin prezența oamenilor... Privirea aruncată de oameni asupra lumii din jur o umanizează, îi dă contur și identitate. În absența privitorului, spațiul nu este decât un ecosistem. Dar dacă un om, chiar și unul singur, se uită și cuprinde cu privirea același spațiu, el devine patrie, nu un detaliu geografic. Problema este că această privire este constant în mișcare. Oamenii se schimbă odată cu trecerea anilor, locurile se schimbă odată cu generațiile de privitori. Mereu, relația omului cu spațiul din jurul său și viziunea sa care îi dă consistență este cea care e parte a istoriei.

Dar, dacă toate cele de mai sus sunt dacă nu adevărate, măcar bune de a fi discutate, atunci ce contează unde se află privitorul? Avem exemple aproape clasice de națiuni create din imigranți – cazul SUA este poate cel mai cunoscut. Dar ce îi face pe oameni să plece, să lase în urmă cunoscutul pentru a-și asuma necunoscutul; să plece printre dealurile încremenite, valuri încremenite în așteptarea celui care să le vadă, pentru a da ochii cu oportunități și pierderi, câștiguri materiale și metafizice? Cred că dincolo de materialitate (mașină, casă, serviciu), mirajul este cel al necunoscutului, al neîncercatului. Oamenii sunt navigatori prin definiție, călători în căutare de ceva nou. Interesul pentru ceea ce este nou, curiozitatea inerentă ființei

umane este parte a unei posibile explicații legate de faptul că tinerii sunt mai degrabă interesați de migrație. Se vorbește foarte mult de „brain-drain”, de exodul creierelor către societăți afluente, către societăți care își permit să plătească în egală măsură cercetările și cercetătorii. Acest flux, însă, nu e nou. Dimpotrivă, istoria europeană este un construct intelectual ridicat pe carierele nomade ale unei intelectualități universitare și științifice legată prin legături lingvistice și mentale. În toate aceste cazuri, cunoașterea adusă de vizitarea locurilor străine este cea calificantă, confruntarea cu propriile temeri și întrebări este cea care dă tărie ... pentru cei de acasă.

Dar poate cea mai mare schimbare este dată de transformarea lumii într-un stat global. Acum mai bine de un veac și jumătate, Kogălniceanu și Vlahuță scriau despre călătoriile lor în spațiul românesc (o săptămână aproape de Iași la vama Focșanilor) și se uita la acesta ca la un spațiu aproape străin, dar decid să-l reconstruiască sub forma unui spațiu românesc – privirea interesată a pașoptistului de a crea identități ce leagă deopotrivă spațiul și oamenii. Astăzi, cu lumea în vârful unor degete metaforice, “la un click distantă”, este greu de spus ceea ce este spațiul natal dincolo de granițele politice sau culturale. Cu toții suntem părtași la evenimente ce se petrec la mii de kilometri distantă, dar televiziunea și mai ales internetul anulează distanțele și timpul. Apariția unui nou concept, cel al “generației nativ digitale” pare să indice apariția unor noi geografii, definită de interacțiunea dintre indivizi și dintre aceștia și elemente imateriale.

Ce mai înseamnă migrația astăzi, dacă totul este aproape în timp și spațiu? În primul rând, o deplasare în alte orizonturi culturale: chiar dacă miza este un loc de muncă, contextul este determinat cultural, iar sentimentul alienării, al depărtării de familiar este la fel de concret ca și salariul. În al doilea rând, este asumarea riscurilor, materiale, în primul rând, dar și intelectuale, căci plecarea presupune asumarea unui statut ambiguu. Personal, m-am confruntat adesea cu surpriza unor prieteni străini, foarte bine intenționați altminteri, față de faptul că știu mai multe limbi străine. În al treilea rând, asumarea abandonului. Plecarea din spațiul cultural propriu înseamnă și un tip particular de renunțare la luptă, de asumare a înfrângerii. Chiar dacă acest abandon este frecvent rezultatul unei percepții speciale asupra corpului civic și a relației acestuia cu decidenții (să ne gândim la prezența în scădere la urne, o situație tipică multor țări), el rămâne exact acest lucru, o denunțare a angajamentului personal.

Desigur, aceasta nu înseamnă că decizia este condamnată. Decizia de a pleca rămâne una personală perfect îndreptățită. Ceea ce poate spera oricine este ca cel care pleacă să nu uite că există, întotdeauna, niște dealuri asemeni unor valuri încremenite în așteptarea privitorului de acasă sau de departe.

MIGRAȚIA UN FENOMEN COMPLEX, DACĂ ÎL RAPORTĂM LA REALITĂȚILE LICEULUI ACADEMIEI DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI

FILIP Galina, vicedirector instruire,
profesoară de limbă engleză, grad didactic II,
Liceul Academiei de Științe a Moldovei,

*„Problemele sunt ca și norii, care astern
în treacăt o umbră pe pământ”.*

Victor Hugo

Rezumat:

Fenomenul migrației raportat la Liceul Academiei de Științe al RM, în care studiază copiii dotați din întreaga Moldovă, vizează o tematică la zi pentru lecții. De asemenea migrația este cunoscută ca o realitate pentru contingentul de elevi, a patra parte din ei având părinții la muncă în străinătate, deci anterior au fost educați de bunici, cu carențele respective. Colectivul pedagogic încearcă să prevină eventualele disensiuni generate de diferența dintre cei care provin din familii înstărite și respectiv, din cele neavute. Se pune accent pe formarea și cimentarea spiritului de colegialitate, de mândrie pentru apartenența la o instituție prestigioasă în țară.

Fenomenul migrației îi poate afecta pe elevii noștri și în aspectul planurilor de viitor. Ce vor să devină în viață, ce profesie vor să aleagă și, în principal, ce perspective le oferă societatea moldovenească ca să se afirme și să se încadreze în muncă în Patrie. O parte gândesc să învețe în străinătate sau să plece ulterior acolo.

Summary

The study of migration reported to the Lyceum of Academy of Sciences of Moldova where children throughout Moldova study it is a themed lesson for every day. Migration is also known as a reality for

the students' contingent because a quarter of them are having parents working abroad. Teachers are trying to prevent any disagreements arising from the difference between those who comes from wealthy families and those from poor ones. We focus on the training of the spirit of comradeship and on the pride of belonging to the most prestigious institution of the country.

Migration can affect our students in their future plans too. What are they going to become in their life? What profession are they going to choose and in particular what perspectives will be offered them by our society to affirm and to work here in Moldova. We know that the majority are going to study abroad and to remain there. And this is a great problem!

Fenomenul migrației pentru Liceul Academiei de Științe al RM poate fi examinat din mai multe puncte de vedere: ca temă de dezbatere în cadrul unor lecții, despre situația în țară, tendințele și impactul fenomenului, urmările social-economice și eventualele măsuri de redresare a stării lucrurilor. Dar, pe lângă toate acestea, migrația este cunoscută unei bune părți a elevilor nu din cuvinte, ci din experiența propriilor familii. Și aici doar câteva date statistice. Din întreg contingentul de 165 de elevi, 7 au ambii părinți, iar 32 câte un părinte plecat la muncă în străinătate. Mai este și indicatorul copiilor orășeni – 20%, ceilalți provenind de la țară, ceea ce poate genera, de asemenea, anumite probleme

Această informație este culeasă și analizată de profesori și administrația instituției pentru a avea un tablou clar al situației, pentru a constitui temeiul unor acțiuni educative, la necesitate chiar și de profilaxie preventivă. Deoarece, făcând parte mulți copii din familii provizoriu incomplete, sarcina educativă de acasă a revenit anterior pe seama unui părinte sau al bunicilor, ceea ce a generat anumite carențe în educație, implicit și repercusiuni psihologice pentru tânărul organism în formare, în perioada sa de maturizare și cristalizare a personalității.

La nivel de clasă și liceu, pedagogii trebuie să țină seama de factorul apariției unor posibile disensiuni între colegi, grație situației materiale diferite a acestora în familii, unii provenind din cele înstărite, alții din cele mai puțin avute, deci și vulnerabile, capabile doar în mică măsură să ajute material elevului trimis la studii (LAȘM). Or, în activitatea educativă se mizează pe solidaritatea comună, pe neadmi-

terea manifestărilor de falsă supremație sau ignorare a colegului pe motiv că descinde dintr-o familie cu mai puțin succes în viață.

Manifestările negative de acest ordin pot să pară insesizabile la prima etapă, imediat după înmatriculare și este important a organiza astfel lucrul educativ al dirigintelui (inclusiv prin asigurarea legăturii cu părinții aflați în străinătate), al profesorilor, ca să se creeze o atmosferă prealabilă de prevenire, contracarare a lunecării pe această pistă nedorită în relațiile reciproce dintre elevi. Se pune accent pe formarea și cimentarea spiritului de colegialitate, de mândrie pentru apartenența la o instituție prestigioasă în țară, destinată instruirii copiilor dotați. Acestea sunt foarte necesare și ca motivație personală a perseverenței în studiu, în final, pentru a avea baza de cunoștințe necesară trecerii la studii universitare, ulterior a face față provocărilor vieții mari.

Fenomenul migrației îi poate afecta pe elevii noștri și în aspectul planurilor de viitor. Ce vor să devină în viață, ce profesie vor să aleagă și, în principal, ce perspective le oferă societatea moldovenească ca să se afirme și să se încadreze în muncă în Patrie. Or, tocmai că aici fundalul nu este din cele optimiste. În alegere absolvenții se orientează ținând cont și de acești factori. Bunăoară, din 50 de absolvenți ai LAȘM în 2012, doar 14 au ales să-și continue studiile la Universitatea AȘM, deci cu înclinația spre perspectiva cercetării științifice ulterioare, „12” au ales alte instituții de învățământ superior din republică, iar majoritatea s-au înscris la universitățile din România, ceea ce indică sigur că o bună parte dintre ei își vor căuta rostul în țara vecină sau în alte state.

Un deputat al parlamentului RM, fiind în vizită la LAȘM, s-a pronunțat în sensul că la ce bun să cheltuie statul pentru instruirea elevilor selectați, ca să obțină până la urmă... emigranți. Am încercat să precizez dacă e vorba de o constatare, sau de o pretenție? Căci depinde mult de legislativ și executiv să schimbe trendul emigrator. Pe de altă parte situația reală din republică nu ar însemna un motiv plauzibil pentru a opri activitățile de valorificare a potențialului copiilor dotați și supradotați, selectați din întreaga țară, prin închiderea, bunăoară, a LAȘM.

Cu atât mai mult, că ar fi o acțiune izbitor contrarie experienței majorității statelor din lume, care dimpotrivă, caută și utilizează metode de îmbunătățire a situației pe acest segment al educației, al copiilor dotați, considerându-l de o mare investiție în viitor.

Am adus acest exemplu ca să arăt că opiniile sunt diferite, cele îndoielnice trebuie contracarate măcar și din simplul motiv că fiind reiterate permanent, pot știrbi din autoaprecierea elevilor noștri. Pe când ei au nevoie mult de încurajare și siguranță, lăsând viața să decida cum vor proceda când va veni timpul să decidă, a fi sau a nu fi migranți.

Projet didactique: LE TRAFIC D'ETRES HUMAINES...

GANGAN ZINAIDA,
directorul L.T. «Gaudeamus», Chișinău,
grad managerial I.,
profesoară de l. franceză, gr. did. superior.

Rezumat:

Problema traficului de ființe umane este una dintre cele mai importante, deoarece se pune în discuție valoarea cea mai înaltă: omul și cultura lui. Asupra acestui fenomen se discută foarte mult pe paginile mass-media, în cadrul meselor rotunde și seminarelor. De aceea se convingem prin faptul, că în ultimul timp a apărut un șir de materiale instructive, îndrumări și comentarii.

Summary:

The problem of human trafficking is one of the most important because it questions the highest value: the man and his culture. This phe-

nomenon is discussed heavily in the media pages, at roundtables and seminars. This fact can be proved by the recently increasing number of training materials, guidance and comments.

Projet didactique d'une activité extracurriculaire

Classe: X-XII-ième, Langues modernes

Date: Le 30 novembre 2012

Durée: 60 minutes

Professeur: Zinaida Gangan

Lycée: «Gaudeamus», Chișinău

Sujet de l'activité: Conférence concert

Le trafic d'êtres humains ...

Compétence générale: *Mettre en pratique les connaissances sur le trafic d'êtres humains*

Compétences spécifiques:

- Participer aux interactions verbales sur le sujet abordé
- Raconter oralement des histoires simples en employant le lexique appris sur le trafic d'êtres humains
- Exprimer son attitude envers les personnes qui ont été devenues des victimes du trafic d'êtres humains

Participants:

- ONG „Începutul vieții”, représentant – Citac Roman, pédagogue social.
- L'association Espoir Diffusion – Porter l'espoir là où il n'y en a plus – Philippe Decourroux – lutte contre la traite des êtres humains.
- Les lycéens des classes de langues modernes.

Déroulement de la conférence

Organisation du public. Salutation

I. Evocation

- Le trafic d'êtres humains ... est un crime contre l'humanité, une honte pour tous les hommes !
- Il faut que le monde sache...

II. Minidiscussion

Avilissante pour l'homme comme pour la femme, la prostitution n'est pas que la triste réalité du pouvoir de l'argent et du plus fort sur le plus faible.

On ne peut plus aujourd'hui ignorer qu'un grand nombre de prostituées sont les victimes malheureuses d'un odieux trafic d'êtres humains. Une forme d'esclavage des temps modernes qui a pris des proportions à peine imaginables depuis l'ouverture des frontières de l'Est. Des centaines de milliers de très jeunes femmes sont vendues, violées, humiliées et dressées à la prostitution pour être ensuite acheminées aux quatre coins du monde. Nombre d'entre elles disparaîtront à jamais, froidement supprimées par leurs bourreaux lorsqu'elles seront devenues inutilisables pour les raisons que l'on devine. Pour d'autres, le calvaire se prolonge, comme pour beaucoup de jeunes Moldaves libérées des bordels de Turquie et dont 95% sont infectées par le sida, la syphilis ou l'hépatite.

Piégées par des offres alléchantes d'emploi à l'étranger provenant souvent d'une connaissance, d'un parent ou même du « petit ami » ces jeunes filles ne peuvent résister à l'espoir de sortir de la précarité d'une vie sans réel avenir.

Une fois dans les mains des trafiquants, elles découvrent l'enfer et n'ont d'autre choix que de se soumettre au pire, alors que sévices et menaces de mort sur les membres de leur famille attendent les plus récalcitrantes.

Hier dans les grands centres seulement, on les trouve aujourd'hui partout, jusque dans les plus petites villes de province, victimes de la demande sans cesse croissante d'un marché du sexe et du porno en pleine expansion. Humiliées, assassinées dans leur être intérieur, elles sont vendues comme du bétail, traitées comme de la viande, et utilisées comme des poubelles dans lesquelles se déversent parfois perversité et frustrations.

Certains osent défendre encore la prostitution comme un mal nécessaire. Dans ce contexte et ces proportions, ce trafic n'est rien de moins qu'un crime contre l'humanité. Le client se rend coupable de ce crime, au même titre que le trafiquant. Le recours aux services d'une de ces malheureuses doit être dénoncé comme un viol. Les gouvernements et les pouvoirs politiques qui ne mettent pas tout en œuvre pour enrayer ce trafic s'en font les complices.

La consommation de pornographie sous quelque forme que ce

soit, doit elle aussi être mise à l'index puisqu'elle alimente un marché dans lequel nombre « d'actrices » sont aussi les victimes de ce trafic.

Personne n'est totalement impuissant pour lutter contre cette infamie. Diffusez cette information autour de vous. Faites connaître la cause de ces jeunes filles par la chanson « Les filles de l'Est », par le clip « Il faut que le monde sache » ou par tout autre moyen. Utopie ? Goutte d'eau dans la mer ? Peut-être. Mais que ce trafic régresse d'un seul petit pourcent et ce sont des milliers de jeunes filles qui seront sauvées de l'enfer.

Faites-le pour elles ! Pour ces enfants qui pourraient être les nôtres !

La souffrance des victimes du commerce humain ne se termine pas simplement à leur libération des griffes de leurs bourreaux. Elles doivent être accompagnées longtemps pour venir à bout de leur traumatisme et retrouver une place dans la vie.

III. Vidéo-clip : suivons une femme concernée dans la première phase où elle tente d'assumer son passé.

Nadia, de Moldavie, avait une année et demi lorsque sa mère a divorcé et s'est remariée. Comme son beau-père ne l'aimait pas, elle a été laissée vivre chez ses grands-parents. Ses trois frères ont pu rester à la maison. Nadia était bonne élève et a terminé l'école primaire avec d'excellentes notes. Plus tard, elle a étudié à l'Université pédagogique et a travaillé comme institutrice. Lorsque ses grands-parents sont décédés, la famille a vendu la maison et Nadia a dû chercher un autre logement et un autre emploi. Pour commencer, elle a trouvé un travail de serveuse dans la capitale ; ensuite, son ami lui a fourni un emploi de baby-sitter en Turquie.

IV. Interprétation de la chanson « Les filles de l'Est », par Ph. Decourroux : Percuté par l'ampleur et la monstruosité du trafic d'êtres humains à des fins d'esclavage sexuel, Ph. Decourroux a écrit la chanson « Les filles de l'Est » dans le but avoué de sensibiliser et mobiliser l'opinion publique face à ce crime. En 2009, le témoignage d'une victime a fait l'objet d'un clip, « Il faut que le monde sache ». Ce clip figure sur le DVD « Chanter pour toi » et il est également en ligne sur plusieurs sites Internet. Il a été visionné déjà par des dizaines de milliers de personnes.

V. Interprétation de la chanson „Contre courant” et «Il y a toujours quelqu'un», par Ph. Decourroux: La chanson est présentée sur l'écran en version roumaine. On tâche d'animer le public. On chante le refrain tous ensemble.

VI. Conclusion

La vision est en effet d'utiliser des chansons, des clips et des films pour dénoncer le trafic d'êtres humains et montrer ainsi au monde que la plupart des prostituées ou «travailleuses du sexe» sont les proies de marchands d'esclaves des temps modernes. Sensibiliser l'opinion publique et la jeunesse en particulier à cette réalité nous permettra de faire pression sur les politiques pour que des mesures soient mises en place afin de stopper ce trafic et d'en secourir les victimes.

«Ce sont les petits ruisseaux qui font les grandes rivières».

VII. Réflexion

Comment peut-on combattre le trafic d'êtres humains?

1. respecter les droits de l'homme;
2. évaluer annuellement la lutte contre le trafic d'êtres humains;
3. informer les jeunes, les élèves, la population en *général sur le* trafic d'êtres humains;
4. éviter le contact avec les personnes douteuses.

Referințe:

1. Centrul pentru Drepturile omului, „Drepturile copilului”-Cunoaște! Respectă! Promovează! Informație pentru toți, Chișinău, 2001.
2. Organizația Națiunilor Unite, “Convenția cu privire la Drepturile Copilului”, Chișinău, 1997.
3. Tiberiu Dianu, „Protecția penală internațională a Dreptului Omului”, Studii, București, 1998.
4. www.antitrafic.md, www.paroles.ch.

IDENTITATEA DE NEAM ȘI DEMNITATEA CETĂȚENEASCĂ

DANIELA VACARCIUC,
profesor de istorie, directorul Liceului
„V. Alecsandri”, Chișinău

*„Fiule, să nu calci de sus, să nu înconvoi spinarea.
Să mergi frumos și demn și nezmotos cum merge
pe obraz lacrima celui care a învins.”*

Gr. Vieru

Rezumat

Conștiința etnică este stimulatorul permanent al continuității unui neam. Aceasta este și o modalitate de a consolida poziția civică și responsabilă a cetățenilor pentru destinul neamului. Subiectul este foarte complicat, dacă ținem cont de faptul că secolul în care trăim este unul al globalizării. Valorile s-au modificat definitiv și această bulversare influențează negativ și situația comunității Republicii Moldova. Este important să ne menținem conștiința identitară și astfel să păstrăm un statut cetățenesc specific omului cult, harnic, curat și devotat. Doar împreună vom reuși, deoarece „succesul are o sută de părinți, insuccesul este întotdeauna orfan”.

Summary:

The ethnic conscience is the eternal stimulator of a nation conscience. This concept seems to be one difficult, if taking into consideration the century we live in, that is one which belongs to globalization. The values have changed and this movement also influences negatively the situation from the Republic of Moldova, still, it is important to keep to our patriotic conscience, and to maintain our status as citizens, this being specific to intelligent, hard working and devoted people. Only together we will manage as „Success is like hundreds of parents, while the lack of it is always orphan”.

Argument

Cultivarea sentimentului identitar a stimulat onoarea și afirmarea celor mai mari și mai dezvoltate state ale lumii. Orice popor care a existat în istorie și-a manifestat abilitățile și valorile în stilul său, iar posteritatea a știut să aprecieze. Creația românească este eternă, evoluția noastră istorică nu-și are nici o pată de care ar trebui să ne

rușinăm, personalitățile pe care le-a născut acest neam sunt deosebite, urmează doar să le promovăm.

Identitatea de neam, constituie forma cea mai înaltă de percepere a apartenenței la un sistem valoric creat de strămoși. Reieșind din acest termen, fiecare individ ce posedă conștiința de sine se poate identifica și etnic. Este exact ca și într-o familie: fără a pretinde la moștenirea materială, casa, părinții și frații îți sunt legați prin fire care pot fi simțite doar prin conștiință. Constatăm, că apartenența la un neam se face prin naștere și ea se poartă precum o siglă pe tot parcursul vieții, important este faptul ca ea să fie concepută ca o binecuvântare. Un argument în acest sens ar fi atitudinea lui V.Alecsandri, M.Eminescu, Gr.Vieru, E.Coșeriu, M.Eliade, E.Ionescu, C.Brâncuși, A.Păunescu, M.Bieșu, N.Sulac, N.Botgros, E.Doga, Gh.Zamfir, S.Nicolăiescu, E.Loteanu, M. Dolgan, A. Silvestru, N. Dabija etc. – valori de dimensiuni continentale ce au afirmat cu multă mândrie că fac parte din neamul românesc.

Acest neam s-a constituit în Europa aproape concomitent cu celelalte popoare neolatine ale bătrânului continent - într-un proces complex și de durată, provocat de premise interne și externe obiective. Dacii îmbrăcați în mentalitatea romană cimentată prin căsătorii mixte, urbanizare și colonizare, „au rămas români pentru că nu au putut uita Amintirea Romei”, vorba lui N. Iorga.

Într-o vreme a extinderii mercantilismului, a modificării sistemului valoric, al cosmopolitismului și globalismului anume problemele identității și demnității ar strivi viitorul copiilor noștri în aceste frumoase regiuni pontice. Începând cu apusul Evului Mediu și pe parcursul a circa cinci secole verticalitatea ne-a fost doborâtă, elita intelectuală – lichidată, bădărănia și licheismul stimulat, iar valorile compromise. Am ajuns să așteptăm ca primarul să ne măture curtea, ca autoritățile să curățe lacul de sticlele aruncate de noi, ca cineva să sădască copaci în pădurile retezate pentru încălzirea casei în toiu iernii, iar noi să umblăm prin statele Europei sau Americii în căutarea unui trai decent, rămânând pentru mai multe generații venetici într-o țară măturată de-a gata de localnicii gospodari. Este timpul ca demnitatea sănătoasă să fie promovată și vatra comparată altădată cu un „picior de plai, gură de rai...” să redevină moșia gospodarului interesat în ordine și viitor.

Cea mai mare valoare a noastră sunt copiii

Motivați și educați corect aceștia nu doar reușesc să se integreze în cercurile europene dar și concurează reușit cu băștinașii; avem nevoie doar de promovare. Ne putem mobiliza împreună în realizarea acestui obiectiv. Când zicem „împreună”, avem în vedere școala, familia și comunitatea – toți suntem cointeresați și toți am avea de câștigat. Copiii vin în această lume curați și binevoitori, iar noi suntem datori să-i ajutăm să trăiască bine în lumea noastră. Astfel noi, ca stăpânii casei, o putem decora frumos, o putem încălzi, așa ca ei să se simtă bine. Plecarea părinților în străinătate, atitudinea incorectă a unor pedagogi și, mai ales societatea problematică complică realizarea acestui obiectiv.

Copiii sunt bucuria noastră, viitorul și speranța Luminii, psihologic aceștia se simt bine acolo unde le este familia și casa. Există foarte multe cazuri, când copiii plecați împreună cu familia în străinătate nu se simt bine, sunt intimidăți, inclusiv prin statutul de „venitic”. O elevă de liceu revenită recent din Torino povestește cum era frecvent întrebată dacă la noi în țară există școli sau televizoare. Desigur, nu este o generalizare, dar ne întrebăm câți copii trec prin aceste stări și de ce sunt nevoiți să se desprindă de colegi, de pământul unde s-au născut și de specificul neamului din care fac parte.

Copiii iubesc lumea așa cum o concep ei, iar mai târziu ajung să vorbească de rău țara lor, casa, familia, școala, în primul rând, pentru că cineva le-a zis acest lucru. Avem o țară deosebit de frumoasă, orice colț este plin de melancolie, neamul nostru este bun la suflet, ca nimeni altul și are o enormă dăruire pentru copiii proprii. Deci, sunt valori pe care e bine să le păstrăm și să le eternizăm pentru a ne bucura mai târziu.

Familia – inima civilizației umane

În societatea noastră cu multiple probleme economice este dificil să o menții sănătoasă. Încă anticii remarcă că în lume toate sunt „vânt” cu excepția familiei. Românii și le-au făcut întotdeauna frumoase: tata blând și harnic, înțelept și devotat pământului ce trebuie să dea roade; mama un pic mai inimoasă dar parcă se completează perfect împreună, în rest aceleași calități – și asta îi face pe bunii noștri părinți atât de frumoși, încât nici o vedetă de televiziune nu poate concura cu ei. Ce păcat că azi ne mor părinții, iar noi stăm în străinătate și nu putem să-i petrecem, căci e lung drumul, nu sunt bani sau

acte legale. Dacă medităm un pic, înțelegem că de fapt pentru oricine această situație e o tragedie.

Casa – locul sfânt cu focul vetrei și mediul de satisfacție a cugetului

Aici ne simțim în siguranță, aici se stabilesc valorile ce ne însoțesc toată viața și tot aici se construiesc Porțile Sărutului ce ne vor duce spre Coloană. Are o practică bună civilizația occidentală de a acorda posibilitatea fiecărei familii de a-și avea o casă proprie. Proiectele sociale lansate de guvernarea de la Chișinău se cer completate cu buna experiență a Occidentului, adică putem face la noi acasă condiții pe care le căutăm în altă parte.

Școala – cetatea care crește personalități și răspândește valori universale

Ultimele două decenii au adus în școală schimbări radicale atât în predare, metodică, cât și statutul profesorului. Între empirismul pedagogic moștenit din trecut și manipularea științifică a comportamentului de care unii se tem că va fi în viitor, există tot spațiul necesar pentru dezvoltarea unei teorii științifice și umaniste a educației conștientă de limitele sale, dar perfecționându-și permanent mijloacele.

Obiectivul final al unei activități educaționale descrie comportamentul pe care profesorul dorește să-l vadă manifestându-se la elev în momentul în care încetează influența sa asupra acestuia, și aceasta din dublul punct de vedere al componentei observabile a comportamentului (performanță) și al componentei sale mentale (reprezentare). Personalitatea pedagogului se manifestă în comunitate în mod personal și expresiv în comparație directă cu un model lăsat de predecesori sau în conformitate cu așteptările acestei comunități.

Este absolut necesar ca sistemul educațional din Republica Moldova, să se preocupe nu doar de educația intelectuală care constituie doar un segment al educației integrale, ci mai ales de educația caracterială a tinerei generații care include și educația morală, și educația pentru identitate, și educația pentru valori sociale, fizice, estetice etc. toate acestea constituind astăzi adevărate nevoi în educație și elementele întregului în activitatea de formare-dezvoltare integrală a personalității.

Cercetătoarea Maria Hadârcă crede că școala ar trebui comparată cu un laborator al profilului moral și social al personalității umane.

Educația ca fenomen al desăvârșirii omului diferă de alte fenomene prin scop, natură, conținut și funcții. Prin influențele sale educația afectează caracterul, voința, intelectul, comportamentul și valorile spirituale ale omului. Moralitatea și bunătatea poporului român rămâne peste veacuri cea mai frumoasă pagină a cărții demnității noastre.

Moralitatea se cere impetuos în acest algoritm întrucât un profesor trebuie să aibă cele mai bune maniere, să trăiască decent, să iubească adevărul și să aibă un aspect deopotrivă cu așteptările. Este foarte important ca un profesor, un liceu să nu se compromită în comportament pentru a nu prejudicia întreg sistemul. Oricine se poate ridica la dimensiunea valorilor de natură dumnezeiască, remarcă în sec. XIV Pico de la Mirandola. Este atât de simplu să fii corect, să fii activ și deosebit! Avem asta pus prin duh! Limba, creația populară, materială și orală, filosofia, literatura și artele demonstrează că de-a lungul istoriei sale omenirea a subscris, a creat și promovat preponderent anumite valori, care reprezintă și viziunea sa asupra lumii și asupra propriilor sale calități.

Dimensiunile perfecțiunii se măsoară totuși cu comportamentul moral și atitudinea civică pe care o poate manifesta, inclusiv în raporturile cu discipolii. Pentru a trăi într-o societate democratică, fiecare om trebuie înzestrat cu valori educaționale umanizate. Această constatare vine în contradicție cu viziunea mercantilistă a mileniului III, cu cea globalistă și a concurenței economice mondiale, dar totuși umanizarea învățământului, în primul rând, prin aportul disciplinelor școlare precum istoria, literatura, limba maternă etc., va raporta educația la o lume în schimbare.

Valorile naționale pot uni comunitatea și transforma într-un mediu prielnic de afirmare și creștere. Acțiunea de promovare a valorilor naționale trebuie înțeleasă ca una strategică, cu caracter recuperatoriu, care să răspundă politicii de deznaționalizare promovate în trecut prin toate căile, și care are menirea de a soluționa mai multe crize din societatea de astăzi. Sentimentul identității naționale, a coeziunii sociale și a comportamentului moral se altoiește din școală, iar rolul profesorului este foarte mare. Asemenea calități ale individului precum patriotismul, umanismul, bunătatea, onestitatea, cumsecădenia și responsabilitatea civică și-au demonstrat perenitatea prin păstrarea lor de comunitate și transmiterea din generație în generație.

Conștiința pedagogului se manifestă printr-un univers propriu,

cel ce se cere cultivat permanent, adaptat la noile cerințe ale lumii în care trăiește și cu extindere dominatoare asupra destinului altor persoane. Demersul zilnic al acestuia este asimilat de copii lipsiți în mare parte de discernământ și deci de capacitatea de selectare, alegere a virtuților. Iată de ce un pedagog bun trebuie să fie, în primul rând, format în valorile morale, în idealul național și în dragostea pentru semenii și părinți. O problemă dificilă apare în legătură cu realizarea educației morale și naționale într-o societate multiformă și eterogenă din punct de vedere al normelor și valorilor.

Societatea de astăzi conține o multitudine de coduri etice, complementaritate, disonanță sau conflict valoric. Pregătirea cadrului didactic în spiritul valorilor naționale constituie o premisă ce se poate converti într-un instrument eficient al promovării valorilor umaniste către generația de mâine pe care ne-o dorim, în primul rând, bună.

Profesorii au obligația ca prin gesturile avansate să valideze, să consolideze, să dezaprobe sau să sancționeze conduite indezirabile. Desigur, acest fapt este posibil doar dacă însuși cadrul didactic posedă aceste virtuți.

Credem că ele se cer cultivate permanent. Educația în perspectiva valorilor naționale formează persoane deschise, ce se manifestă generos prin iubire, dăruire și înțelegerea aproapelui. Avem nevoie de colectivități solidare, particulare, stabilizate cultural, care nu se disipează valoric în contact cu alte experiențe culturale. Poporul român s-a manifestat istoric ca un popor pașnic, creativ, cu credință profundă și cu încrederea că binele întotdeauna triumfă. În comunitatea contemporană acest optimism consolidat de încrederea prezenței permanenței a lui Dumnezeu ce ne face să nu cădem niciodată în păcatul disperării, ne-ar ajuta să rezistăm ispitelor materialiste mereu în creștere, suicidului care, din păcate, este frecvent printre tineri.

A fi inițiat din punct de vedere religios înseamnă a fi educat, a avea capacitatea de a spori educația și de a o continua de unul singur. Aceasta este o modalitate de responsabilizare a eului, persoana are un start existențial favorizant și este pasibil de perfecționare mai departe. Relevanța, profunzimea și eficiența actului paideutic sunt date de desfășurarea teleologică a procesului de instituire valorică. Această proiecție spre un scop și în numele unui ideal trebuie să se facă pornind de la un sistem de valori autentice. Educația trebuie să se centreze pe un sistem axiologic congruent, relativ imperturbabil, atașat unor valori constante și fundamentale, care să scape perisa-

bilității și facticității cotidiene. Școala crează acel anturaj prielnic ce cultivă copilului dragostea pentru bine, corectitudine și devotament față de pământ, credință și părinți.

Societatea – întregul format de noi toți prin comportamentul creat de cei șapte ani de acasă, de școală și familie

Este perfectă comunitatea unde aceste valori se combină organic în aceleași cerințe, mai ales că ele se reflectă reciproc și creează starea de spirit a existenței. Din păcate, această verigă este cea mai slabă din lanțul numit filosofic VIAȚĂ. Republica Moldova păstrează consecințele unei epoci foarte dificile pe care încercăm s-o depășim împreună și este firesc să ne sufocăm că ea durează atât de mult și totodată este firesc ca ea să treacă.

Acum după două decenii procesul este ireversibil și toți trebuie să conștientizăm că eforturile tuturor contează. Foarte mulți dintre noi fac adevărate sacrificii pentru a sprijini această comunitate în formare, prin puterea exemplului și autoformare continuă. Important este să revenim la Grigore Vieru și să înțelegem că: *„Noi nu suntem mai mulți, noi credem mai mult. Noi știm că adevărul este ca roiul de albine: nu-l scapi numai dacă grijești de el”*

Problemele cu care se confruntă societatea din R. Moldova

1. Sărăcia. Topurile întocmite de diverse sondaje menționează R. Moldova ca fiind cel mai sărac stat din Europa. Probabil, anume acestea alimentează părerile străinilor cum că noi nu cunoaștem ce este un telefon mobil, un televizor sau centru muzical. Cei care pleacă în străinătate la muncă, deși în mare parte cu studii superioare, sunt tratați ca niște robi obligați să servească. Trebuie să menționăm că românii nu au dus niciodată foame (decât atunci când le era organizată de imperii conduse de tirani!) – a știut să-i facă permanent rezerve, să prelucraze cu multă dragoste pământul, să crească animale, sau să-și facă în gospodărie toate cele necesare ornării casei și chiar vestimentația.

Avem nevoie de promovarea imaginii și de educarea permanentă a comunității civile în spiritul civilizațiilor europene de unde am fost ruși. Ca națiune ne identificăm cu un frumos neam, în care boierii își trimeteau copiii la Paris sau Viena la studii, iar aceștia reveneau apoi pentru a susține țara în creșterea stagnată de dominații străine. În sărăcie am fost împinși prin dezbinarea ce ne macină încă de la

Herodot, deaceia este important să fim uniți în cuget, iar demnitatea cetățenească se combină reușit cu demnitatea națională.

2. Beția. În alte sondaje societatea noastră este prezentată ca cei mai mari consumatori de vin. Apelând la istorie, menționăm că tracul Eumpolp era considerat de greci inventatorul vinului, iar Dionissos, zeu de origine tragică. Totodată, poporul acesta s-a manifestat prin abținerea și în vremea lui Burebista, și a lui Deceneu, și a lui Decebal, iar în secolul XIX unii funcționari ruși ajunși în Basarabia scriau despre morala înaltă a băștinașilor. Deci, noi nu am avut aceste probleme niciodată și este greșit ca imaginea să fie prezentată din această abordare. Cunoașterea istoriei și mai ales promovarea realizărilor noastre este obligatorie în crearea acestei imagini și poate cultivarea demnității despre care scriam mai sus.

2. Incultura. Oricine este de acord cu reanșele la acest capitol, dar recunoaștem că o cauză ar fi anume familiile incomplete, denaturarea imaginii școlii și pedagogului, dar și a problemelor identitare cu care ne confruntăm. Revenim la istorie și precizăm că spiritualitatea tracogeto-dacilor uimea toate civilizațiile europene, mai ales în materie de credință: aceștia dansau și se bucurau când cineva murea și acest lucru este uimitor în condițiile când de peste două mii de ani creștinismul promovează aceeași idee a nemuririi sufletului. Strabo și Platon, mari cărturari ai lumii, scriu cu multă admirație pentru medicina dacilor „aceștia posedă meșteșugul de a te face nemuritor”, continuăm cu mai multe instrumente muzicale, dansuri sau chipul Sfântului Gheorghe, profanat azi de unele elemente cointerese în declinul imaginii noastre externe. De-a lungul veacurilor s-a constituit o creație orală, ce reprezintă un izvor nesfârșit de inspirație, Țăpova cu urmele lui Orfeu și Ștefan cel Mare, Saharna, Japca sau „Joc”, „Codreanca”etc., sunt elemente ale unei frumoase demnități ce poate fi cultivată.

4. Conservatismul. Marele filosof Mircea Eliade menționa despre influența bisericii creștine și a spiritului agrar asupra manifestării națiunii noastre în istorie. Conservatismul zdruncină comunitatea civilă în diverse situații în care se răspândește liberalismul. Trebuie să menționăm că în toate statele această trecere s-a făcut foarte dificil, este important să acceptăm noile condiții ale lumii secolului XXI.

Motivele care ne-ar ține acasă

Prin naștere avem apartenență la o etnie, la o familie, la un pământ-energia lor ne menține. Este demonstrat că orice om se poate afirma mult mai ușor în țara lui. Statul ar trebui să lanseze o politică de promovare a valorilor naționale, a persoanelor de succes real fără susținere, fără bani sau partid.

Avem condiții bune și acasă, suntem și noi capabili, harnici și perseverenți, ne putem afirma doar dacă statul ar folosi toate pîrghiile pentru a realiza acest obiect-el este prioritar!

Dezmembarea familiilor are consecințe negative asupra copiilor, părinților bătrîni și chiar asupra societății în general. În toate timpurile legăturile noastre cu părinții au fost foarte pronunțate și credem că așa este bine. Suntem buni și putem face și acest loc al lumii foarte bun, ne mobilizăm, mai avem și susținerea Europei, iar după vizitele oficialilor europeni acest lucru chiar e vizibil. Desigur că e foarte greu azi să convingi tinerii cu spirit cosmopolit și mercant, cu tendințele globaliste generale, să-și iubească neamul, casa și istoria.

Un *sondaj* ce a cuprins un eșantion de 700 de persoane au răspuns la cele 4 motive expuse mai sus astfel: Tineri de 16-19 ani (428 de persoane) au fost de acord doar 28%; elevi de 10-15 ani (161 de persoane) – 35% ; maturi – 30-60 de ani (111 persoane) – 67%. Astfel recunoaștem influența timpului în care trăim dar și abordarea problemei la nivel general de stat. Afirmăm acest lucru pentru că după sondaj, s-a discutat deja argumentat cu copiii clasei a XII B (35 elevi), aceștia au fost implicați în dezbateri și cea mai mare parte a lor au fost de acord că prin mîndria națională ne putem consolida unitatea- atât de necesară pentru continuitate! Extinderea discuțiilor combinate cu argumente ne influențează comportamentul cetățenească.

Concluzii:

Marele gânditor din Basarabia, Aurelian Silvestru, menționează că spre deosebire de om poporul nu poate poza: sufletul i se vede ca în palmă, iar anumite trăsături izbesc la suprafață și îi alcătuiesc blazonul firii. Istoria ne prezintă diferite popoare: unele prospere din comerț și meșteșugărit, altele cu mult devotament național și, desigur, neamuri sărace și mereu în răspîntie. Este foarte important ca întreaga comunitate să-și conștientizeze originea și menirea pentru a-și aduce contribuția la consolidarea etnică din Republica Moldova și responsabilitatea cetățenilor în misiunea pe care o au. Principalul

rol în acest obiectiv îl are Statul, Omul conștient și patriot, Școala și Pedagogul cu har. „Fondul genetic ne-a sugerat să stăm pe loc, să fim cumiți și buni, pentru că Dumnezeu s-ar putea întoarce într-o bună zi la oamenii făuriți de El, iar datoria noastră e să-L așteptăm acasă.”
A. Silvestru.

Referințe:

1. Albu G., Introducere într-o pedagogie a libertății, Despre libertatea copilului și autoritatea adultului, Iași, Editura Polirom, 1998.
2. Cristea S., Dicționar de pedagogie, Chișinău, Ed. Lit. Internațional, 2000.
3. Cucoș C., Pedagogie și axiologie, București, EDP, 1995.
4. Guțu V., Managementul schimbării în cadrul educațional, Chișinău, C.E.P. USM, 2005.
5. Joița E., Pedagogia: știința integrativă a educației, Iași, Polirom, 1999.
6. Hadârcă M., Dimensiunea axiologică a învățământului actual, În: Perspectiva axiologică asupra educației în schimbare, Chișinău, 2011.
7. Mândăcanu V., Scheau I., Opreș D., Educația umanistă în perspectiva triadei: Pedagogie – Filozofie – Teologie, Chișinău, Pontos, 2011.
8. Pâslaru Vl., Principiul pozitiv al educației, Chișinău, Muzeum, 2003.

„MOLDOVA DE IERI, MOLDOVA DE AZI, MOLDOVA DE MĂINE...”

EFTODIU ION,
președintele
AO „Promovare prin inteligență”

Rezumat:

Analizăm impactul migrației populației din ultimii câțiva ani, asupra evoluției țării noastre, căci imaginea Moldovei de azi s-a deplasat cu mult de la normele potrivite existente. Și cine știe, ce surprize ne vor aștepta în țara de mâine. Să observăm anumite progrese și regrese ale societății noastre din perspectiva migrațiilor.

Summary:

Analizăm impactul migrației populației, din ultimii câțiva ani, asupra evoluției țării noastre, căci imaginea Moldovei de azi s-a deplasat cu mult de la normele potrivite existente. Și cine știe, ce sur-

prize ne vor aștepta în țara de mâine. Să observăm anumite progrese și regrese ale societății noastre din perspectiva migrațiilor.

Argument

Desprinderea de fosta URSS în 1991 și accesarea la independența R. Moldova a afectat nu doar raporturile politice ale acesteia cu fosta „metropolă”, ci, în primul rând, cele economice și sociale. În asemenea situație, au avut de suferit sectoare determinante ale economiei naționale, mai întâi de toate, industria și agricultura. Or, această stare de lucruri a accelerat și mai mult ritmul galopant al creșterii șomajului atât la nivelul localităților urbane, cât, mai ales, la nivelul celor rurale, în care locuiește cea mai mare parte a populației țării. Începând cu anul 1993, migrația moldovenilor spre Europa, dar și în est, în Federația Rusă și alte state ale CSI, a căpătat proporții din ce în ce mai mari. De regulă, această migrație poartă un caracter de muncă.

Criza social-economică, dar și lipsa unor programe de stat bine articulate privind politica internă de ocupare a forței de muncă, a accentuat și mai mult tendințele migraționiste ale unei bune părți din populația țării, în special, ale tineretului. În același timp, migrația clandestină de muncă este o consecință directă a pronunțatelor diferențe existente între nivelul de trai și remunerare din R. Moldova, Europa Occidentală sau Centrală.

În prezent, există mai multe estimări cu referire la numărul migranților din R. Moldova. Cercetările organismelor internaționale, sursele oficiale, precum și cele neoficiale, prezintă cifre care balansează între 300.000 și 1 milion. Un studiu al Organizației Internaționale pentru Migrație relevă cifra de 567.000, fiecare a patra gospodărie având un membru sau mai mulți plecați în străinătate.

Cei care pleacă în căutarea unui câștig mai mare sau a unor oportunități mai bune sunt, în special, persoane tinere (70% au vârsta până la 40 de ani). Majoritatea lor au un anumit nivel de educație (profesional, universitar) și numai 10% nu au nici o pregătire educațională. În ceea ce privește legalitatea angajării în câmpul muncii, doar 28% din respondenți au lucrat în baza unui contract individual de muncă, ceilalți (aproape 70%) aflându-se în ilegalitate. Un aspect negativ al emigrării este „exodul creierelor”, ce se caracterizează prin plecarea peste hotare a cadrelor înalt calificate. Un fenomen și mai grav vizează persoanele care își pierd aceste calificări, angajân-

du-se la munci nepotrivite formației lor. De asemenea, plecarea celor cu o anumită pregătire poate conduce la o insuficiență a personalului dintr-un anumit sector de pe piața muncii a statului de origine.

Probabil, cel mai evident efect social al migrației, în special al celei ilegale, este traficul de ființe umane. Nu ne referim numai la traficul în scopul exploataării sexuale, dar și la traficul în scopul exploataării muncii forțate.

Un alt efect negativ este separarea familiilor, avându-se în vedere modificarea structurii, dinamicii și funcționalității acesteia. Migrația afectează, de asemenea, copiii. Plecarea părinților este dictată de dorința de a le asigura copiilor un viitor mai bun. Cu toate acestea, riscurile la care sunt expuși copiii din respectiva categorie sunt multiple, iar lipsa comunicării și afectivității părintești nu pot fi compensate cu nimic.

În ceea ce privește efectele plecării părinților, studiul face distincție între următoarele:

- creșterea nivelului de trai (familiile au o situație financiară mai bună decât anterior);
- modificarea structurii familiale (separarea determină o ruptură la nivel familial și poate conduce la divorț);
- schimbarea exercitării rolurilor (suprîncărcarea și inversarea de rol; rolul poate fi preluat de fratele sau sora mai mare care va neglija activitățile școlare);
- schimb cultural (părinții se întorc cu o mentalitate nouă, fapt ce poate influența mediul familial);
- apariția diverselor probleme ale copiilor.

Enunțasem anterior că și cadrele didactice pleacă tot mai des la muncă în străinătate. Deci, să analizăm câteva aspecte și ale acestei probleme. Este acest fapt câștig sau irosire de materie cenușie? După acest principiu a fost evaluată migrația cadrelor didactice din Republica Moldova, analiză prezentată azi la Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul”. Studiul scoate în prim plan efectele emigrării asupra sistemului de învățământ, printre care se numără lipsa personalului calificat, îmbătrânirea colectivelor pedagogice și nu în ultimă instanță nivel scăzut de calitate al procesului educațional, observă autoarea analizei, doctor în sociologie, Diana Cheianu-Andrei: *„Avem lipsa cadrelor didactice, îmbătrânirea cadrelor didactice ca tendință care se manifestă, avem cheltuieli finan-*

ciare pentru pregătirea cadrelor didactice. Consecințele pe termen mediu și lung sunt cele referitoare la reducerea competitivității în sistemul educațional, reducerea calității educației și reducerea performanței cadrelor didactice.”

În opinia expertei, motivele care îi fac pe profesori să abandoneze munca de aici și să caute alternative în afara țării, ar fi influențate de factori de respingere cum ar fi lipsa motivației financiare și de cealaltă parte, factorii de atracție, reușiți sub numele de condiții decente de trai: „Unul din factorii cei mai frecvenți se referă la salariu, care nu acoperă necesitățile de bază ale familiei, lipsa locuinței, în special, în rândul tinerilor, ca factori de atracție evident că sunt diferențele foarte mari în salarizare, pentru că, chiar dacă migrează la munci ne-calificate, în mediu cadrele didactice primesc peste hotare un salariu de zece ori mai mare și condiții de trai mult mai bune.”

Pe lângă remunerarea financiară, de care sunt nemulțumite cadrele didactice, un alt motiv care justifică plecarea specialiștilor și lipsa de interes a tinerilor este cotarea acestei profesii ca fiind una fără prestigiu. Am întrebat-o pe Viorelia Moldovan-Bătrînac, fost ministru-adjunct al educației, acum prorector la Universitatea Liberă Internațională, de ce nu mai este atractivă profesia de dascăl și ce soluții ar putea fi în acest sens: „În ultimii ani ponderea celor care iubesc această profesie și se văd ca specialiști în domeniu, spre regret, este tot mai mică, și probabil că trebuie să revenim la o metodologie de selecție mai riguroasă a studenților la specialitățile pedagogice, niște condiții mai atractive de studii, respectiv de activitate, și toate acestea împreună, probabil, vor contribui la schimbarea prestigiului acestei specialități, ori calitatea educației, în primul rând, este determinată de calitatea cadrelor didactice, iar calitatea lor, indiscutabil, determină prestigiul acestei specialități în societate.”

Despre soluțiile pe care le oferă Ministerul Educației și de ce trebuie să păstrăm cadrele didactice care au revenit de peste hotare, și-a expus opinia Liliana Nicolăiescu, specialist la Ministerul Educației: „Ceea ce de fapt Ministerul educației își propune este îmbunătățirea și de fapt elaborarea unui sistem informațional al datelor din educație care să permită după aceasta luarea unor decizii informate, cred că trebuie să fie făcut mult mai mult și pentru cei care au revenit în învățământ, poate nu sunt atât de multe persoane dar dacă este o mică tendință de creștere, este un plus, ca să poată să se integreze, și într-adevăr în funcția de experiența care a avut-o, dar să nu-i pier-

dem, pentru că dacă au trecut și au demonstrat un profesionalism, cum ne putem permite să ne purtăm în acest fel cu persoanele care reprezintă un potențial?”.

Pentru reducerea migrației cadrelor didactice se propune ca eforturile autorităților să fie concentrate spre perfecționarea mecanismului de selectare și pregătire profesională a cadrelor didactice, majorarea salariilor și elaborarea politicilor care ar ridica prestigiul profesiei de pedagog și ar motiva profesorii să se implice activ în procesul educațional. Și totuși, care sunt până la urmă efectele emigrării: ce câștigăm și ce pierdem? Aceste efecte pot fi pozitive sau negative, în funcție de impactul asupra comunității și a modului ei de viață.

Efecte economice

- Un factor determinant al emigrării se referă la calitatea vieții migrantului. Aici se include: venitul, locul de muncă și perspectivele pe care le oferă acesta, nivelul de trai ș.a. Totodată, câștigurile mari de peste hotare determină decizia de a pleca în alte state. La prima vedere, remitențele (banii și alte bunuri pe care migrații le trimit acasă) au un rol pozitiv, contribuind la ridicarea nivelului de trai al familiei migrantului (achiziționarea mărfurilor de consum, procurarea de locuințe, investirea în educația copiilor, mai rar în afaceri). Pe termen lung însă remitențele produc efecte negative: susținerea artificială a valutei naționale, scăderea exporturilor și indecizia Guvernului de a implementa reforme economice structurale.
- Un aspect negativ al emigrării este „exodul creierelor”, ce se caracterizează prin plecarea peste hotare a cadrelor înalt calificate. Astfel, statul care investește în educația acestora, nu are de beneficiat. Deși în literatura de specialitate s-a încercat să se argumenteze că „pierderea” este compensată de sumele mari de bani trimise acasă, această legătură nu a fost demonstrată. Adesea, migrații optează pentru reîntregirea familiei, bucurându-se de o serie de avantaje în statul de destinație. Un fenomen și mai grav vizează persoanele care își pierd aceste calificări, angajându-se la munci nepotrivite formației lor. De asemenea, plecarea celor cu o anumită pregătire poate conduce la o insuficiență a personalului dintr-un anumit sector de pe piața muncii a statului de origine. Cifrele alarmante ne confirmă această situație: în anii 2000-2004, 36.000 de medici au părăsit sistemul de sănătate, iar 28.000 de

cadre didactice au plecat din sistemul de învățământ. Aproape 3/4 din cei care lucrează peste hotare au activat în medicină, învățământ, agricultură, construcții. Este, de asemenea, adevărat că după întoarcerea migraților, statele de origine pot beneficia de deprinderile dobândite peste hotare, însă date reale și confirmate despre acest fapt nu sunt încă disponibile.

Efecte sociale

Probabil, cel mai evident efect social al migrației, în special al celei ilegale, este traficul de ființe umane. Nu ne referim numai la traficul în scopul exploatării sexuale, dar și la traficul în scopul exploatării muncii forțate. Consecințele sunt devastatoare, atât pentru societate, cât și pentru persoana traficată, care poate fi marginalizată, rămânând cu sechele. Reintegrarea ei în comunitate nu poate fi garantată în toate cazurile.

Un alt efect negativ este separarea familiilor, avându-se în vedere modificarea structurii, dinamicii și funcționalității acestora. Ca suport al afirmațiilor poate fi invocată rata scăzută a nașterilor (unei femei din Moldova îi revine 1,7 nașteri), rata înaltă a divorțurilor și faptul că majoritatea emigraților sunt tineri la vârsta fertilității. Un studiu al UNFPA arată că în cazul în care situația prezentă va persista, populația Republicii Moldova va scădea în următorii 50 de ani cu 20%.

Migrația afectează, de asemenea, copiii. În 2004, conform unor date de la Ministerul Educației, numărul copiilor ai căror ambii părinți erau plecați peste hotare constituia 23.000, iar al celor cu un singur părinte plecat în străinătate era mult mai mare. Plecarea părinților este dictată de dorința de a le asigura copiilor un viitor mai bun. Cu toate acestea, riscurile la care sunt expuși copiii din respectiva categorie sînt multiple, iar lipsa comunicării și afectivității părintești nu pot fi compensate cu nimic. Analiza unor studii realizate în Moldova și în România cu privire la această categorie de copii arată că ei sunt lăsați în grija bunicilor, a rudelor și chiar a fraților sau surorilor mai mari. Casele de copii sunt, de asemenea, o opțiune pentru părinții care nu pot conta pe ajutorul celor apropiați. În marea parte a cazurilor, părintele plecat este mama, iar acest lucru poate marca profund copilul căruia îi lipsește dragostea și îndrumarea maternă exact în perioada creșterii și formării. Studiul relevă că plecarea părinților este cel mai frecvent întâlnit în familiile ai căror copii au vârste cu-

prinse între 13 și 17 ani. Durata șederii constituie, în mediu, de la 1 la 3 ani. În cazul Moldovei, am putea presupune o ședere mai lungă, părinții aflați în statele Uniunii Europene așteptând să-și legalizeze șederea. În cazul în care sunt plecați ambii părinți, timpul petrecut în străinătate crește, iar cu cât durata de ședere este mai mare, cu atât mai profunde sînt efectele. Cel mai utilizat mod de comunicare dintre părinți și copii este cel telefonic, frecvența convorbirilor fiind săptămînală.

Cu toate acestea, dragostea părintească și comunicarea cu cei dragi le lipsește cel mai mult copiilor. În ceea ce privește efectele plecării părinților, studiul face distincția între următoarele:

- creșterea nivelului de trai (familiile au o situație financiară mai bună decât anterior);
- modificarea structurii familiale (separarea determină o ruptură la nivel familial și poate conduce la divorț);
- schimbarea exercitării rolurilor;
- schimb cultural (părinții se întorc cu o mentalitate nouă, fapt ce poate influența mediul familial);
- apariția diverselor probleme ale copiilor.

În concluzie putem afirma că efectele negative ale migrației par a le întrece pe cele pozitive. Medierea acestora este posibilă prin gestionarea eficientă a fenomenului dat, prin includerea instituțiilor specializate, a societății civile, a organismelor internaționale care ar facilita cooperarea între state și a comunității academice. Stoparea migrației, prin impunerea de politici restrictive, nu este un răspuns. Crearea unor oportunități pentru atragerea migranților și a investițiilor în comunitatea locală, promovarea unei migrații circulatorii și crearea unui cadru instituțional și legal adecvat realității ar putea soluționa efectele negative ale fenomenului vizat.

Să ne amintim că și Simion Mehedinți menționa: “Puterea națiunilor crește și scade, după cum crește și scade populația lor”,

În zilele noastre preocuparea demografică reapare datorită riscurilor pe care le naște în producerea unor crize, la nivel local, zonal, continental sau planetar ce ar putea influența în mod negativ ordinea socială, sau în declanșarea unor tulburări a echilibrelor etnice sau religioase.

Cea mai dificilă problemă socială, politică și economică, cu care

se confruntă Republica Moldova, este migrația forței de muncă. La prima vedere, acest lucru n-ar trebui să mire pe nimeni, pentru că acest fenomen este caracteristic pentru toate țările lumii în curs de dezvoltare. Însă totuși noi nu putem trece cu vederea acel moment că, ponderea și amploarea migrației din țara noastră este una ieșită din comun. Nu există în lume nici o țară decât Moldova, unde o treime din populație se află peste hotare cu intenția de a nu se mai întoarce înapoi.

Forța de muncă migrată contribuie la sporirea masei valutare în țară și scăderii inflației bănești, ceea ce duce la stabilizarea social-economică a țării, contribuie la diminuarea conflictualității sociale, consolidarea sistemului bancar, îmbunătățirea stării materiale a populației, reducerea sărăciei și formarea clasei sociale mijlocii. Una din cele mai mari provocări ale tranziției este ajustarea educației profesionale la noua economie și noile ocupații care sunt solicitate.

În final, calitatea vieții în Moldova și, ca urmare, stimularea persoanelor de a locui și munci în țară mai curînd decât peste hotare va depinde în mod crucial de accesul la servicii publice de o calitate acceptabilă – începînd cu siguranța populației până la învățămînt și ocrotirea sănătății – precum și la un mediu economic care remunerează în mod adecvat persoanele pentru efortul depus și investițiile efectuate. Din moment ce viața peste hotare va deveni, în timp, probabil, mult mai atractivă, iar tot mai mulți migranți își vor legaliza treptat statutul în majoritatea țărilor de destinație, Guvernul va ajunge în curînd să concureze pentru persoanele mobile pe plan internațional. Oricum, moldovenii care constituie al treilea val al migranților potențiali (secțiunea a 5-ea), ar putea să posede abilități esențiale și ambiții de antreprenoriat, generînd o creștere economică majoră, întru binele tuturor moldovenilor.

Bibliografie:

1. Joița E., *Pedagogia: știința integrativă a educației*, Iași, Polirom, 1999.
2. Hadârcă M., *Dimensiunea axiologică a învățămîntului actual, În: Perspectiva axiologică asupra educației în schimbare*, Chișinău, 2011.

PROBLEMELE ȘI CONSECINȚELE MIGRAȚIEI TINERILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

CERBUȘCA TAMARA,
învățătoare, grad didactic superior
Liceul „Orizont”, mun. Chișinău.

*”A călători este pentru tineri o parte a educației,
iar pentru cei vârstnici o parte a experienței...”*

Francis Bacon

Rezumat:

În instituțiile preuniversitare de învățământ programele de educație economică, orientare profesională și de consiliere în carieră sunt insuficiente și nu acoperă necesitățile tinerilor. *Este necesară realizarea unui program amplu de orientare profesională.* Lipsa locurilor de muncă generează migrația, traficul de ființe umane, orfanii sociali, consum de alcool, droguri, delincvență etc.

Summary:

In schools the programs for economic education are not enough, vocational guidance and career counseling is insufficient to cover the needs of young people. There should be a comprehensive program of professional guidance. The lack of jobs generated migration, human trafficking, social orphans, alcohol, drugs, delinquency etc.

Argument

Tinerii se confruntă și cu probleme de integrare profesională, mai mari comparativ cu alte grupuri ocupaționale. Deși este în descreștere, rata șomajului printre tinerii de 15-29 ani rămâne mare – 10,4% în 2006, ponderea în totalul șomerilor fiind de 40,9% în anul 2007, gradul de ocupare al populației tinere (15-24 ani) în 2010 alcătuia doar 36% din numărul absolvenților instituțiilor medii de specialitate și superioare. Și aceasta pentru că sistemul educațional formal încă nu pregătește tinerii în mod suficient pentru a face față cerințelor mereu în schimbare ale pieței muncii, fenomen denumit „*decalaj de cunoștințe*”. Acest decalaj trebuie eliminat prin educație și pregătire profesională, care să dezvolte deprinderile cerute de piața muncii. Și nu doar cele profesionale: trebuie să le cultivăm tinerilor deprinderi

de bază, cum ar fi redactarea unui CV sau cum să se comporte în timpul unui interviu de angajare, să-i ajutăm să-și dezvolte gândirea de întreprinzător și spiritul de inițiativă, să formăm abilități antreprenoriale.

În prezent tinerii simt un vacuum de informație în ceea ce privește orientarea lor în aspect profesional și dezvoltarea pentru carieră. Majoritatea își alege meseria sau ocupația fără a ține cont de evoluția acesteia pe piața muncii și de perspectivele de angajare, o bună parte din ei sunt nemulțumiți de meseria sau profesia aleasă. Moldova are una dintre cele mai înalte rate ale migrației externe printre tinerii între 15-29 ani din Europa și Asia Centrală – 15%, ponderea în totalul populației plecată peste hotare fiind de 42%. Conform sondajelor 70,3% din tineri au declarat că ar pleca peste hotare în cazul în care li s-ar oferi această șansă din cauza lipsei de oportunități de a avea o muncă care să le asigure un trai decent în țară.

Fenomenul migrației populației peste hotarele țării în căutarea unui loc de muncă a generat apariția unei noi categorii sociale de copii – **orfanii sociali**: 27,6% au unul dintre părinți plecat peste hotare, 9,3% din copii – ambii părinți 10%. Acești copii sunt mai vulnerabili față de riscurile legate de consumul de substanțe nocive, abandonul școlar, relațiile sexuale precoce și comportamentele deviante, traficul de ființe umane și exploatarea prin muncă, depresii, „complex de inferioritate”, lipsa oportunităților de continuare a studiilor și de angajare cu succes în câmpul muncii.

Copiii/tinerii care au părinți plecați nu sunt incluși într-un proces de pregătire pentru viața independentă și de dezvoltare a abilităților de autogestionare, management al resurselor și practicarea unui mod sănătos de viață. În absența serviciilor psihopedagogice specializate și a cadrelor didactice special pregătite pentru a face față acestei situații, problemele acestor copii rămân în afara sistemului educațional. Toate acestea pot avea consecințe grave la nivel economic și social pentru întreaga țară.

Traficul de ființe umane ia proporții tot mai mari în Moldova. Sondajele demonstrează, că aproape jumătate dintre victimele traficului (care au răspuns la un chestionar), aveau mai puțin de 18 ani, restul – erau cu vârsta cuprinsă, preponderent, între 18 și 24 ani. Printre principalii factori care favorizează traficul de ființe umane sunt sărăcia, șomajul, lipsa de oportunități pentru tână generație de a-și aplica potențialul, a unei culturi juridice printre tineri, recon-

siderarea valorilor în societate, lipsa strategiilor informaționale despre pericolul traficului, lipsa sau insuficiența de acces la informație despre fenomenul traficului, lipsa deprinderilor etc.

Categoria de copii și tinerii care au nevoie de sprijin special în Republica Moldova mai include: adolescenții și tinerii neîncadrați în procesul de învățământ, cei încadrați în munci prost plătite, cei cu dizabilități (în țară sunt înregistrați peste 16 mii de invalizi cu vârsta între 16 și 30 ani), adolescenți din instituții rezidențiale, cei care locuiesc în stradă sau în închisori; copiii și tinerii cu un singur părinte sau cei care locuiesc cu alte rude, familiile tinere etc. Vulnerabilitatea acestora rezidă în posibilitățile scăzute de afirmare și integrate în societate.

Pe fundalul acestor schimbări, a crescut importanța educației non-formale în actualul sistem educațional, care – prin activități de informare și formare a unor comportamente la copii și tineri privind dezvoltarea personală, de sănătate, (auto) protecția, participarea activă la viața comunității, precum și asigurare a unui venit etc. – ar putea preveni problemele (sau cel puțin o parte din ele) cu care aceștia se confruntă.

Concluzii:

Copiii și tinerii au necesități care sunt abordate insuficient sau nu sunt satisfăcute deloc de către nici unul din actorii educaționali: educația formală, educația extra-curriculară/extrașcolară, familia sau comunitatea în care trăiesc. Educația formală asigură, în special, dezvoltarea abilităților academice și mai puțin se axează pe cele psihosociale, atât de necesare copiilor/tinerilor pentru dezvoltarea lor personală și integrarea socio-profesională. Nici familia nu are suficiente cunoștințe și abilități necesare pentru a le sprijini dezvoltarea.

În același timp, copiii/tinerii au necesități pe care singuri nu le pot satisface doar pe calea învățării informale. Un sistem de educație non-formală bine organizat în R. Moldova ar contribui la satisfacerea următoarelor necesități vitale ale copiilor și tinerilor:

- de a-și conștientiza permanent nevoile de dezvoltare, protecție, participare, sănătate, culturale, sociale și de a căuta modalități de satisfacere/realizare a acestora;
- de a-și cunoaște și exercita drepturile în scopul implicării active în procesele de luare a deciziilor ce le afectează viața;
- de a-și planifica și exercita procesul de dezvoltare personală, vocațională, socială, economică, culturală și de sănătate;

– de a se integra în viața socială și de a-și construi propriul viitor într-o manieră aleasă de el/ei înșiși etc.

– de a beneficia de serviciile unor specialiști prietenoși, competenți și deschiși în satisfacerea nevoilor, care inspiră încredere, sunt comunicabili, atenți, tratează copiii/tinerii cu respect, oferă informații și suport fiecărui copil/tânăr.

PROSPERITATEA COMUNITĂȚII DEPINDE DE ACTIVISMUL ȘI IMPLICAREA CETĂȚENILOR

MĂȚILĂ-PARFENI VIORICA,
învățătoare, grad didactic I
Liceul Teoretic „M. Eminescu”, mun. Bălți

Rezumat:

În ultimul timp a crescut exodul conaționalilor noștri peste hotare. Acest fenomen al migrației are următoarele efecte negative asupra minorilor și familiilor rămase în țară: familii dezbinat, copii rămași singuri acasă, sate întregi părăsite, pierderea capitalului uman, lipsa coeziunii sociale... Dar și cei care emigrează nu sunt în siguranță, deseori fiind jertfele discriminării, xenofobiei, traficului, violențelor...

Studiul de față are drept scop de a forma o imagine corectă despre Patrie, de a le cultiva dragostea, prețuirea și respectul față de țară și frumusețile sale prin forța cuvântului, a imaginilor, a faptelor... Toți trebuie să conștientizăm faptul că nu există două Patrii: una nativă și una adoptivă. Există doar o Patrie și de fiecare dintre noi depinde prosperitatea, prezentul și viitorul ei... Vă așteptăm acasă, în Republica Moldova!

Summary:

In recent times increased exodus of our compatriots abroad. This phenomenon of migration has a negative effect on minors and families: broken families, children left home alone, deserted villages, loss of human resources, lack of social cohesion ... But those who emigrated are not safe, often are discriminated, victims of xenophobia, human trafficking, violence ...

This study aims to form an accurate picture of Homeland in order

to develop love, appreciation and respect for the country from where they are using the magnification of the word, pictures and facts. Everyone must realize that there are no two Homelands one native and one adoptive. There is just only ONE and everyone has to understand that they can make it better in order to improve our present and future. Welcome back to home in Republic of Moldova!

Argument

Moldovenii sunt în stare să producă continuitate. Mari personalități ale neamului de-a lungul vremii au locuit în străinătate și au creat acolo opere pentru viitorul R. Moldova în contextul universalității. Aceștia sunt conașionalii care ne-au făcut cinste în lume, câștigându-și respectul prin muncă și demnitate. Ei sunt cei care-și iubesc țara 365 de zile într-un an, cei care formează o mică lume românească, unde se încearcă păstrarea tradițiilor, a limbii, o lume care întâlnindu-se, comunică despre problemele cu care se confruntă fiecare comunitate și discută despre ce poate face țara pentru ei și ce pot face ei pentru țară, conștientizând că unitatea este puterea lor și a noastră.

Dar există și o altă realitate, studiile arată că peste 1 mln de moldoveni lucrează peste hotare, mulți dintre ei ca emigranți ilegali, lucrând la negru – o invazie de forță de muncă ieftină.

Care sunt motivele ce-i fac pe oameni să migreze?

- Dorința de a-și făuri o viață mai bună, atât pentru ei, cât și pentru urmașii lor;
- Pofta de câștig: încă pe timpuri porneau în aventuri comerciale eroice, vânzând semințe prăjite de floarea-soarelui la Moscova, Leningrad, Vladivostok sau lucrând ca sezonieri la tăiat pădurile în Siberia, apoi cu banii câștigați își făceau o casă mai arătoasă, își cumpărau mașina etc.;
- Setea sănătoasă și foarte normală de bani;
- Șomajul și neagra disperare atunci când s-au văzut fără lucru și fără salariu, deoarece în RM nu se muncește suficient, nu există o mare cerere de forțe de muncă și nici oferte salariale avantajoase;
- Lipsa locuințelor;
- Lupta cu birocrăția în soluționarea oricărei probleme oficiale;
- Cozile interminabile la care stau bolnavii și pensionarii pentru a-și procura medicamente compensate;

- Așezarea geografică, de la care, după cum spunea N. Dabija, „ni se trag toate dramele noastre”
- Instabilitatea politică și permanentele perioade de tranziție...

Indiferent unde s-ar afla oameni care au emigrat, fie în țările sărace, fie în țările dezvoltate, ei sunt tratați tot ca oameni săraci ai lumii și în pofida declarațiilor oficiale pompoase care nu pot să le rezolve problemele, ei ajung la capătul suferințelor și răbdării. Deznădejdea este de multe ori cea care îi împinge la lucruri extreme, la gesturi supreme. Deaceia și apar reacții negative din partea băștinașilor, cum ar fi: stereotipurile dăunătoare, discriminarea, xenofobia... De exemplu, în ziarul *Il Giornale* italienii vorbesc dur la adresa cetățenilor RM, despre care scriu că „au obținut notorietatea internațională pentru trafic de mașini furate și pentru trafic de persoane din RM spre țările din UE, în special fete trimise la prostituție.” Și afirmațiile de tipul: „suntem gata să trecem prin toate greutățile posibile, numai să ne păstrăm locul de muncă”, dezonorează integritatea morală a moldovenilor corupți sexual de bărbații străini.

Așadar, unii muncesc din greu, alții fură, unii învață și aproape toți trimit tone de bani în țară.

– Pentru ce?

– Ca să ne îmbrăcăm cu haine scumpe, ca să avem o tabletă ultra-modernă, ca să ne petrecem timpul prin localuri de elită...

Reiese că mamele, tații, buneii, bunicile, apte de muncă muncesc din greu în Europa pentru a crește în Moldova o generație de degenerați: stilați, frumoși, moderni și absolut lipsiți de vreo valoare morală sau de vreo dorință de a schimba ceva în țara aceasta.

Voi enumera și alte efecte negative ale migrației, atât asupra minorilor, familiilor rămase în țară, cât și pentru țară:

- Sute de familii dezbinat sau distruse;
- Copii abandonati;
- Sinucideri;
- Pierderea capitalului uman;
- Sate părăsite, case, fabrici, uzine în paragină;
- Părinți bătrâni, uitați de copiii lor, pensionari care își târâie existența, încercând să nu moară de foame;
- Dependență economică;
- Lipsa coeziunii sociale.

Orice om ar fi fericit să trăiască în țara sa, alături de oameni dragi, dar numai dacă există condiții și pentru a le crea e necesar:

- Demararea programelor care oferă locuri de muncă;
- Alocații pentru locuințe;
- Burse de studii, oferite pentru rezultate deosebite, obținute la instituțiile superioare de învățământ;
- Tratarea cu respect a cetățenilor de către orice fel de autorități;
- Respectarea cu strictețe a Constituției;
- Reformarea justiției;
- Susținerea economiei și a investițiilor străine;
- Accelerarea dezvoltării economice prin asumarea dezvoltării durabile ca principiu al acesteia, cu obiectiv de referință pentru umanitate, concretizat în creșterea bunăstării populației într-un mod rațional;
- Lupta împotriva degradării mediului;
- Similaritatea proceselor tehnologice și abordarea investigației științifice;
- Caracteristici duale: atât cooperare, colaborare pentru realizarea unor scopuri, cât și concurență, competiție;
- Îndepărtarea xenofobiei din societate;
- Stabilirea priorităților și aprecierea valorilor...

„Își iubesc țara mai mult cei care sunt lipsiți de ea”, „Moldova este o țară săracă. Așa să fie?” aceste titluri cultivă în sufletul cititorilor un complex, numit „rușinea de a fi locuitor al RM”

Trebuie să le implantăm copiilor dragostea față de țară încă din grădinițe, știrile transmise la radio și televiziune trebuie să fie pozitive. Este de datoria noastră să sădim în inimile copiilor dragostea față de patrie și sentimentul patriotismului.

Dacă vor fi întrebați ce-i Patria, să răspundă hotărât:

– Pentru mine Patria este:

- Un neam de oameni, buni și primitivi, ambițioși, muncitori, iubitori de patrie, oameni care sincer „cântă în serbare și plâng la-nmormântare”, un neam de oameni ce nu te va lăsa la greu, oameni simpatici, foarte deschiși, foarte curați;
- Casa albă a visului, casa părintească și pe oriunde ne-ar purta cărările destinului, să ne fie drag să revenim oricând acasă, fiindcă acasă înseamnă și școala natală, și prima bancă care ne-a acceptat intimitatea, emoția, inocența, și prima învățătoare, și profesorii dragi. Un obiectiv major al actualității este de a-i avea acasă pe conaționalii de dincolo de granițe, fie că vorbim despre

cei stabiliți de o generație sau mai multe, fie că ne referim la comunitățile românești din țările vecine, or aceasta se întâmplă odată cu venirea sărbătorilor religioase ortodoxe, când îi cuprind stările de dor;

- Pământul roditor ca nicăieri;
- Limba, care ne păstrează amintirea istorică și ne ține sufletul în viață;
- Tricolorul, stema și imnul țării;
- Drumurile de țară, pline de colb și de iarbă, care trec pe lângă lanuri de grâu, de floarea-soarelui, livezi de meri, pruni și nucarii ce cresc pe marginea drumurilor;
- Dealurile și văile mioritice, iazurile și râulețele;
- Cîmpiile bogate, lucrate de oameni harnici;
- Pădurile și poienițele de o frumusețe rară, pline de iarbă, în care poți să stai culcat și să privești cerul cu seninul său unic, din care deseori cădeau ploaie mai calde și mai blânzi, și aerul, acest aer pe care-l respirăm liberi pe acest plai;
- Ștefan cel Mare și Sfânt și strămoșii care, cândva, demult au luptat și s-au jertfit pentru acest pământ pentru ca noi, urmașii, să avem o casă, un loc sfânt, pe care să-l păstrăm așa frumos și să-l transmitem urmașilor, nu să le spunem că „noi avem două Patrii: una nativă și una adoptivă”
- Mihai Eminescu, Ion și Doina Aldea-Teodorovici, Grigore Vieru, Gleb Sainciuc, Maria Bieșu;
- Tradițiile și obiceiurile care constituie valorile inegalabile și incontestabile, amprenta fiecărui popor. Sărbătorile din satele copilăriei, tradițiile, rămase în suflet, de la sărbători și petreceri de oameni buni cu neamuri și prieteni alături, cu mese întinse și dolda de bunătați, cu cumătrii și nunți ca în povești; și multe alte lucruri dragi sufletului...

E țara mea, țara ta, țara noastră, e unica noastră casă și toți trebuie să punem mână de la mână pentru a o face așa cum o dorim – prosperă și frumoasă. Să luptăm pentru țară cu forța cuvântului, să avem o atitudine grijulie față de tot ce ține de ea: păduri, râuri, lacuri, e de datoria noastră să le păstrăm; memoria străbunilor care au edificat-o trebuie transmisă urmașilor...

Ce trebuie să cunoască copiii despre țară?

Definiție: Țara este teritoriul unei națiuni, definit prin istoria și cultura sa; „casa noastră” în sensul de comunitate cu oameni de ace-

lași neam și credință în care există și se respectă regulile de funcționare: autoritatea; negocierea; convențiile democratice.

Patriotismul este legătura de solidaritate dintre o persoană și patria sa; sentimentul de dragoste și devotament față de patrie și față de popor. Patriotismul se manifestă prin: respectarea îndatoririlor față de patrie; muncă și sacrificii pentru țară.

Un bun patriot este acela care: cunoaște istoria și geografia țării; vorbește corect limba maternă; își îndeplinește îndatoririle cetățenești, respectă legile, se supune autorităților; acționează pentru promovarea valorilor naționale autentice; se comportă în orice împrejurare astfel încât să fie respectat de ceilalți; respectă monumentele; se roagă în biserici; apără valorile spirituale și culturale...

Ce cunosc tinerii noștri despre țară, ce atitudine au ei față de meleagurile natale?

Tinerii noștri au o mentalitate mai fragilă, au mai multă teamă, au mereu nevoie de un conducător care să le dea curaj, sunt incapabili să ia decizii bune de unii singuri, dar spiritul și identitatea națională nimeni nu ni le poate lua, de aceea trebuie să formăm comportamente pozitive prin cunoașterea și respectarea valorilor naționale, prin familiarizarea cu trecutul poporului și moștenirea culturală, în vederea formării cetățeanului democratic, activ și responsabil, prin îmbunătățirea relațiilor dintre tineri și oameni vârstnici, aceste relații trebuie să se bazeze pe un respect profund și bună-înțelegere, indiferent de apartenență socială, stare materială și împrejurări.

Tinerii trebuie învățați să trăiască lucrurile cu o mai mare intensitate, să nu mai piardă vremea fără rost, să încerce să facă un eveniment din fiecare zi. Dacă instituțiile superioare de învățământ din țară ar introduce examene de admitere și ar deveni mai selecte în vederea pregătirii mai bune a specialiștilor din diferite domenii, atunci și tinerii vor fi mai optimiști și mai motivați să studieze din greu pentru a ajunge specialiști de înaltă clasă la ei acasă și să fie apreciați la justa lor valoare.

Într-adevăr, tinerii reprezintă o valoare și e important ca ei să-și înceapă aici viața independentă și clădirea carierei, să întărească comunitatea locală, să facă ceva pentru viitorul țării, copiilor și nepoților noștri și în momente grele să rămână acasă la ei „să scoată țara din ruine.”

Dacă prosperarea comunității depinde de activismul și implica-

rea fiecăruia dintre noi, atunci „să trecem la treabă”, implicându-ne în mod direct în documentare, vom face o scurtă prezentare a țării și, valorificând intra și interdisciplinar conținutul informațiilor asimilate, vom înțelege necesitatea protejării țării în care trăim și vom conștientiza faptul că „suntem o verigă în lanțul vieții cu sfânta datorie de a ocroti mediul, de a păstra și transmite urmașilor noștri moștenirea străbunilor.”

Referințe:

1. Basarab, M., Cu ce intrăm în Europa? www.timpul.md
2. Busuioc, A., Singur în fața dragostei, varianta electronică
3. Ciubotaru, M., Lumea vie de ieri și de azi, Învățătorul Modern, Nr.2 (18) Aprilie, 2012
4. Galben-Panciuc, Z., Galben, S., Științe, Manual pentru clasa a 3-a, Editura Prut Internațional, 2012
5. Lazar, S., Își iubesc mai mult țara cei care sânt lipsiți de ea, www.jurnal.ro
6. Ungureanu, S., De ce ne iubim țara, ce putem face pentru ea? [vox. www publica.md](http://vox.www publica.md)
7. www.didactic.ro

Anexe

Succintă Carte de vizită a Republicii Moldova

„Satul natal, orașul natal, meleagurile natale!
Niște locuri unde se trăiește mai ales cu inima, și mai rar cu rațiunea.”

A. Busuioc

Moldova – țara legendelor, țara poveștilor – așa este numită de către cei care au vizitat-o. Ea și-a întins pământurile între râurile Prut și Nistru. „Îmi plac dealurile acestea albastre și goale, solemne și priporoase, peste care s-aștern șosele ca niște vârci pe fața unui bărbat. Moldova este frumoasă în orice anotimp. Clima moale și blândă,

grădinile pavate cu fructe și legume, peizaje demne de pensula pictorului: toate acestea înseamnă Moldova – țara pe care propunem s-o descoperiți împreună cu noi.

Republica Moldova este o țară europeană mica. Ii are ca vecini pe România și Ucraina. Moneda națională este leul moldovenesc. Drapelul este tricolorul: roșu, galben și albastru, iar imnul țării este „Limba Noastră”. Moldovenii sunt urmașii dacilor, pe care părintele istoriei Herodot îi consideră cei mai curajoși și cei mai onești. Ne socotim cel mai ospitalier, vesel, creativ și religios popor. Tradițiile vechi moldovenești nu le înlocuiesc pe cele noi, dar merg cu ele de mână pentru a ne bucura sufletele.

Cele mai frumoase câmpuri le vedeți la noi. Ele ne ademenesc prin mirosul pătrunzător de iarbă proaspătă. Pădurile sunt casa și adăpostul animalelor sălbatice, care conviețuiesc de minune cu cele domesticite de om. Păsări, animale, găze și gândaci, toate și-au găsit un loc pe pământul nostru primitiv. Nici o vietate nu va fi lipsită de adăpostul și ocrotirea noastră.

„Și viile acestea îmi plac, înfipite adânc și hotărât în țărână, ca niște sonde să pompeze la lumină bucuria și lacrima din inima cu sevă tare a pământului.” Creșterea viței de vie este cea mai veche îndelungnică a noastră. Este imposibil să-ți închipui această țară fără un strugure de poamă, așa cum este ea reprezentată pe hartă, sau fără un vin de culoarea sângelui.

Nu departe de Chișinău este situat un oraș subteran, Cricova, care are străzi ce poartă denumiri de vinuri: Cabernet, Pinot, Feteasca, Aligote... Beciurile din Cricova sunt unele dintre cele mai mari din lume. Ele se întind pe mai mult de 100 km. Combinatul din Cricova produce șampanie prin metoda franceză de fermentare. Are peste 60 medalii de aur și argint la expoziții și concursuri internaționale.

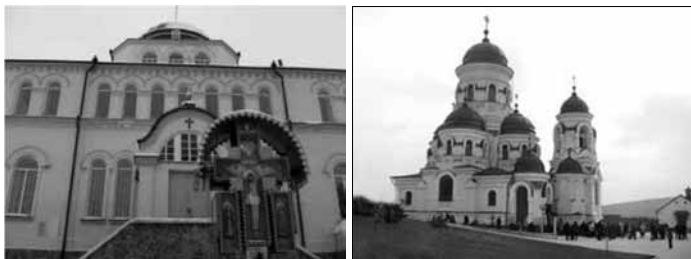

Toamna, toată țara se transformă într-o poveste cu copaci și câmpuri.

puri doldora de roadă. Ne bucurăm de darurile naturii și suntem mândri de munca depusă.

Peizajele pământurilor noastre provoacă emoții ce întretaie răsuflarea. Ca și cum un gigant și-a creat cu un hârleț enorm un refugiu în stânci.

Dangătul clopotelor mănăstirilor și bisericilor străvechi vine să întărească convingerea, sugerând că lucrurile care se fac cu dragoste și rugăciune dăinuie și rezistă.

Moldova mileniului 3 este țara unde trecutul și prezentul merg alături. Aflându-se între Est și Vest, Moldova a fost totdeauna un loc anumit, a fost și este acea punte care unește oameni din diferite colțuri ale lumii pentru a-i admira frumusețea și a o aprecia la justa ei valoare.

REPUBLICA MOLDOVA CU CELE „DOUĂ ACASĂ”

HAREA MARIA,
pedagog social,
Liceul Academiei de Științe a Molodvei

Rezumat:

Tinerii preferă studiile peste hotare comparativ cu studiile de la noi. Populația actuală a Republicii Moldova așteaptă ca guvernarea să schimbe lucrurile în așa fel încât să devenim o țară de nivel european. Dar populația se implică extrem de puțin în activitățile publice și de autoadministrare.

Summary:

Young people prefer studying abroad than in our country. The current population of Moldova expects the government to change things so that they become a European country, but very few people get involved in public activities and try to make a change for themselves.

Argument:

Observăm astăzi, că se vorbește tot mai mult despre tendința de globalizare. Schimbul de experiență în cadrul procesului educațional, migrația populației, împrumutul sărbătorilor de la țară pierde din natura unui neam. Cunoaștem și din istorie faptul că Țara Moldovei inițial era parte componentă a Țărilor Române (atât de râvnite de turci), ca apoi să fie înfăptuit actul unirii după care să fim anexați la Imperiul Rus, ca în final să devenim simplă palmă de pământ independentă și populată atât de găgăuzi, cât și de ucraineni, ruși și alte minorități. La noi oricine își poate găsi adăpost.

În ultimii ani s-a accentuat problema redobândirii cetățeniei române, astfel, marea majoritate a populației din Republica Moldova tinde să aibă dublă cetățenie. De aceea, toți se simt bine la noi în afară de noi. Cetățenii noștri aleg alte țări cărora le spun „acasă” și revenind de bună voie sau din anumite motive, pretind că „Moldova e patria lor”. Aici și-au făcut viespile cuib. Asta doare cel mai mult, că pierdem din demnitatea noastră de popor, acceptând în familia noastră toți străinii lumii.

Identitatea de neam și demnitatea cetățenească

De pe băncile școlii tinerele generații învață la istorie trecutul neamului nostru. Studiază, analizează și descoperă curajul, patriotismul și forța strămoșilor noștri. Evenimentele și personajele din trecut le servesc drept exemplu de “membru” al poporului. Cele mai bune exemple în contextul dat sunt: eroul nostru Național – Ștefan cel Mare și Sfânt, Tudor Vladimirescu și spiritualitatea epocii moderne. De ce anume ei? Deoarece Ștefan cel Mare cu oastea sa, mult mai puțin numeroasă decât cea a Portii Otomane nu s-a dat bătut, ci a apărut Țara de invaziile străine. Numărul acestei oștiri constituia aproximativ 1/5 din cea otomană, dar cunoaștem cele 47 de lupte duse dârz și cu iscusință. Au fost bine-nțelese și înfrângeri, dar, datorită strategiei militare și abilității sale, a apărut hotarele țării, păzind poporul de transformarea într-un pașalâc Otoman. Consider că acesta este cel mai elocvent exemplu de afirmare a identității de neam.

Aceste exemple istorice ne demonstrează că nimic nu este imposibil pentru un popor. Dar, din păcate, generațiile de acum mai degrabă apleacă capul în fața “marilor puteri” decât să-i privească cu tot atâta încredere, cum priveau strămoșii noștri. Problema care-o întâlnim în prezent este cea a “vinei”.

Cine este vinovatul? Ba sunt învinuți comuniștii, apoi rușii (Pactul Molotov-Ribbentrop), altădată se concretizau și nume de conducători ce au provocat foamete în țară. Pentru majoritatea “vina” stă în cea de-a doua jumătate a secolului XX. Adevărul, de fapt, stă ascuns în foile istoriei.

Abia atunci când vom realiza pentru noi cine suntem, vom deveni neam demn de trecutul nostru, până atunci însă suntem pribegi ce învață limbi străine, necunoscând-o pe a noastră, doar pentru a ne închina celorla ce ne știrbesc din frumusețea națiunii.

Vreau să mă simt bine acasă

Mama îmi spunea că acasă e acolo unde e sufletul, dar sufletul meu nu călătorește, el nu are pașaport străin și rămâne aici, în micile noastre granițe, în altă parte nu mă simt „acasă”. Da, avem drumuri deteriorate, salarii mici și impozite uriașe, dar asta nu ne poate opri dragostea pentru cerul de deasupra acestui pământ. Acasă e limba ta, e greu dar e pădurea, școala, viața. Dați-ne voie să rămânem. N-aș pleca dacă... Aș rămâne de-ar fi... Am rămas să educ, am rămas să-i fac și pe alții să-și iubească țara așa cum m-au învățat părinții mei. Să

redescopăr în ochii tineri esența cuvântului „acasă”.

Da, pleacă peste hotare, caută stil european, pierzând din tezaurul nostru național, caută modernitate, posturi înalte și bani mulți. Iar vatra, bătrâna noastră vatră, rămâne neaprinsă de ani grei și suflete bonome. Țara noastră n-o pot ridica decât tinerele aripi ale tinerilor patrioți.

Moldova de ieri, Moldova de azi, Moldova de mâine

*„La noi sunt codri verzi de brad
Și câmpuri de mătăasă
La noi atâția fluturi sunt
Și-atâta jale-n casă.”*

Am fost centura Carpată de netrecut, am fost lagăr sovietic și am devenit Țară Democratică Independentă. Am crescut sub ochii părinților și ai bunelor noastre, am crescut sub propriii noștri ochi și noi am făcut istoria. Am primit tot ce ni s-a transmis: și rele și bune. Am luptat cu cuvântul și am simțit Moldova la noi în inimi. Ca să n-o părăsim. Viitorul rămâne la îndemâna profesorilor și a noului sânge al neamului dintre Nistru și Prut.

Prin fiecare gând și acțiune contribuim la asigurarea unui viitor prosper pentru R. Moldova. Există tineri talentați la noi, există tineri plini de entuziasm care lucrează și luptă pentru visele lor. Adevărat, cântă prin trecerile subterane sau în Gădina publică, dar sunt aici și fac ziua unui trecător de pe drum mai melodioasă și poate și mai veselă. Mergem cot la cot în rând: profesorii cu elevii, mamele cu copii și astfel ne creăm aerul pe care-l vom respira mâine. Flash Mob-urile organizate prin orașe împrăștie spiritul inovator al tinerilor de astăzi.

Nu se dau bătăuți, aspiră la ceva mai bun.

În cei peste douăzeci de ani de independență, realizăm treptat, pașii spre „ȚARA” pe care ne-o dorim. Atât Guvernarea cât și unii investitori străini se străduie să ofere condiții și circumstanțe de afirmare, dar, din păcate, mulți preferă să se afle pe o treaptă inferioară într-o țară UE decât la noi, în R. Moldova. Pretindem la integrarea în spațiul UE dar, asta nu se va întâmpla niciodată dacă noi, cetățenii, vom pă-

răsi statul nostru pentru alte state. Va fi, pur și simplu, un proces de dezmembrare a țării în condițiile Globalizării.

Conform Biroului Național de Statistică al R. Moldova, în anul 2012 au *emigrat* oficial din țară 3 920 de persoane, dintre care 1 155 sunt tineri cu vârsta cuprinsă între 20-24 ani (aproximativ 30%). Prin urmare, are loc un proces inițial al exodului de creiere. Dar, imaginația, ambiția, curajul, ideile și agerimea tinerilor noștri sunt în stare să schimbe mersul lucrurilor, evident că nu dintr-o dată, dar, pas cu pas am reuși să aducem Republica Moldova la nivelul la care o vrem noi, ne rămâne doar să n-o părăsim.

Referințe:

1. Biroul Național de statistică. <http://statbank.statistica.md/pxweb/Dialog>
2. DEX: 1998, Ediția II, editura „Univers Enciclopedic”, Academia Română.
3. Dezbateri, Manual pentru elevi, anul I de studiu, Chișinău 2001.

MOBILITATEA ACADEMICĂ ȘI FENOMENUL „EXODULUI DE CREIERE”: OPORTUNITĂȚI ȘI RISCURI PENTRU REPUBLICA MOLDOVA

ȘARAN VLADISLAV,

magistru în științe politice

Institutul Integrare Europeană și Științe Politice,

Academia de Științe a Moldovei

Rezumat:

Fenomenul „exodului de creiere” este una din problemele actuale ale societății moldovenești care indică o susținere insuficientă a tinerilor specialiști înalt calificați din diverse domenii. Mobilitatea academică este o oportunitate de a pleca la studii la o universitate străină pe un termen limitat, însă adeseori bursierii nu se mai întorc acasă. Scopul acestui articol este de a promova migrația circulară și mobilitatea academică a tinerilor din Republica Moldova prin practica reîntoarcerii temporare a reprezentanților diasporei științifice moldovenești.

Summary:

The phenomenon of „brain drain” is one of the current problems of

the Moldovan society indicating insufficient support to highly qualified young professionals from various fields. Academic mobility is an opportunity to go to study at a foreign university for a limited period but scholars often do not return home. So the purpose of this article is to promote circular migration and academic mobility of young people from Moldova by applying temporary return of Moldovan scientific diaspora representatives.

Argument

Mobilitatea este componenta de transformare și mișcarea populației iar, ca urmare a influenței diferiților factori social-economici, este forța motrice a societății care se realizează în cadrul migrației și aduce în general un feed-back pozitiv pentru indivizi și societate în ansamblu. Mobilitatea academică presupune mișcare, călătorie, experiență interculturală, fapt ce face ca generația tânără să fie categoria de persoane cea mai interesată de mobilitate și activitățile acesteia. Astfel, mobilitatea tinerilor a devenit o componentă actuală a realității social-politice de care depinde, într-o anumită măsură, dezvoltarea economică a statului și bunăstarea generală.

Fenomenul „exodului de creiere” reprezintă pierderea unor cadre competente sau a capitalului uman pentru societate. Termenul este folosit pentru a descrie pierderea unor profesioniști competenți și competitivi pe piața muncii autohtone. Acești profesioniști sunt oameni de știință, medici, profesori, juriști, ingineri, tehnicieni etc. Pierderea de inteligență are reminescente foarte grave pentru țară și constituie un risc pentru dezvoltarea social-economică și culturală. Datele statistice confirmă că în ultimii ani din sfera învățământului din R. Moldova au plecat 28.000 de profesori, iar din cea a sănătății peste 36.000 de medici [1, p.333]. Pe plan european se simte nevoia importării de forță de muncă de înaltă calificare. Studiile de prognoză evidențiază necesitatea importării de către țările dezvoltate din Uniunea Europeană a unui număr de 700.000 de cercetători în următoarele trei decenii. Prin urmare, „exdul creierilor”, pierderea forței de muncă calificată, datorită emigrației, are un impact în general negativ pentru potențialul de dezvoltare al țării noastre.

Mobilitatea academică presupune capacitatea de a face față unui nou mediu de învățare și cultural și de a înțelege alte culturi. Aceasta reprezintă o necesitate în perspectiva globalizării de azi, dar promovează, de asemenea, coerența la nivel european și îmbogățirea ori-

zontului științific [2]. Tinerii sunt categoria în care există speranța că vor reuși prin o mentalitate nouă să aducă schimbări, soluții și, cel mai important, să le materializeze ca pe un proiect cu beneficii pe termen lung pentru următorii 15-20 de ani. Pentru ca acest scop să fie atins este necesar ca sistemul de învățământ din RM să ofere o educație universitară, cel puțin la nivelul statelor din Europa Centrală, un fapt irealizabil în condițiile lipsei resurselor financiare, corupției și metodelor învechite de predare. Astfel, studenții, atât la ciclul licență, master cât și doctorat, preferă să accepte programele de studii oferite de UE decât să caute posibilități de afirmare în Moldova.

Tinerii moldoveni au acces la câteva programe de studii promovate și sponsorizate de către UE. Cele mai cunoscute sunt: programele Tempus-Tacis, Erasmus Mundus, dar și programul de învățare neformală „Tineret în acțiune” (Youth in Action). La modul general vorbind, aceste programe sunt destinate creării unui spațiu de cooperare în domeniul învățământului superior care să includă țările UE și țările partenere învecinate și au ca scop inclusiv oferirea studenților, cadrelor didactice, mediului academic efectuarea studiilor, cercetărilor într-o altă țară europeană, cu recunoașterea academică a perioadei petrecute la instituția parteneră. Cel mai popular program de mobilitate printre tinerii europeni este programul Erasmus. Lansat în 1987, concepția generală Erasmus se bazează pe dezvoltarea studenților și cadrelor didactice prin interdemediul mobilității, oferirea de burse, participarea la proiecte transnaționale și în general schimbul de experiență intra-european. Conform datelor Comisiei Europene, de la lansarea, Erasmus a avut 3 milioane de europeni beneficiari ai programului prin bursele și stagiile oferite [3].

Cu regret adeseori mobilitatea tinerilor peste hotare este doar o modalitate de emigrare definitivă datorită speranțelor slabe de a avea o viață mai bună în patrie. Trebuie de menționat că studiile la universitățile străine presupune respectarea anumitor rigori.

Dorința studenților de a pleca în mobilitate academică se justifică prin faptul că accederea la o universitate străină, chiar și pentru o perioadă scurtă, aduce anumite oportunități ce nu pot fi găsite la universitățile din Moldova. Bursierii găsesc condiții extrem de bune în biblioteci care nici nu se compară cu cele de acasă. Metoda scrierii conspectelor, atât de răspândită în Moldova, nu este agreată în străinătate astfel că studentului îi sunt date doar indicii asupra temei și acesta urmează să o descopere independent prin cercetarea mai

multor surse din literatură. Există acces atât la cărți vechi și la cele mai noi, literatură în câteva limbi europene, cărțile pot fi luate cu împrumut pentru câteva zile, există conexiune liberă la Internet, iar regim de lucru este, de obicei, până la ora 22:00.

Din alt punct de vedere, studiile peste hotare implică foarte multe activități practice: business planuri, prezentări, studii de caz, jocuri de rol, obligativitatea de a fi membru al unei asociații și de a te implica activ în viața socială. În plus, profesori, proveniți de la diferite universități, dau dovadă de mai multă obiectivitate și profesionalism decât cei de acasă și sunt mult mai deschiși să împărtășească noi experiențe studenților. În cele din urmă șansa de a face parte dintr-un grup multinațional (10-15 țări diferite) este o oportunitate excelentă de comunicare internațională, de a înțelege o nouă cultură și noi tradiții, de a conștientiza importanța unor asemenea valori ca toleranța, nediscriminarea, respectul reciproc.

O provocare majoră pentru Moldova, ce este strâns legată de migrația intelectuală, o constituie plecarea savanților și cercetătorilor din țară, și în unele cazuri abandonarea activității științifice definitiv sau pe termen nedeterminat. Motivele de plecare sunt căutarea satisfacției personale, a recunoașterii, notorietății și chiar satisfacții materiale superioare. În cadrul mediului academic din străinătate, oamenii de știință sunt apreciați la justa lor valoare, laboratoarele sunt mai bine dotate, valorificarea rezultatelor cercetării este mai eficientă etc.

În acest context considerăm că este necesară extinderea sprijinului financiar pentru tinerii cercetători din R.M. pentru ca aceștia să-și continue studiile postuniversitare și de formare a postdoctoratului în universitățile partenere. Acest scop poate fi atins prin furnizarea de resurse financiare la începutul carierei lor astfel că activitatea științifică să reprezinte o muncă intelectuală susținută și prestigioasă care este completată de o perspectivă profesională sigură. Dacă acest aspect de sprijinire a tinerilor va fi atins, atunci știința va aduce rezultate foarte bune pentru dezvoltarea economiei și a societății în ansamblu.

Însă ultimele actualități ne comunică faptul că Guvernul RM a redus bugetul Academiei de Științe a Moldovei (AȘM) pentru 2013 cu aproape 50 milioane de lei, considerând că AȘM trebuie să-și administreze în mod prioritar resursele alocate în condițiile unui buget auster [4]. Astfel că, la moment nici nu putem pronostica o situație mai bună pentru mediul academic deoarece, fără o susținere finan-

ciare corespunzătoare, AȘM poate fi cuprinsă mai curând de stagnare decât de progres. În aceste condiții, cel mai alarmant este că fenomenul „exodul de creiere” ar putea să crească simțitor în rândul acelorași tineri cercetători, fiindcă aceștia sunt deja dezamăgiți de atitudinea statului față de știință și mobilitatea academică este o oportunitate mult mai atractivă decât așteptarea îmbunătățirii situației din R. Moldova.

Cu toate aceste perspective sumbre, subliniem că deja s-au atins anumite rezultate notabile în direcția dezvoltării migrației circulare în mediul academic. În scopul diminuării pierderilor ce rezultă în urma fenomenului „exodului de creiere”, AȘM în comun cu Institutul Federal de Tehnologii din Lausanne (EPFL) și Organizația Internațională pentru Migrație (OIM), a demarat programul „Reîntoarcerea temporară a reprezentanților diasporei științifice moldovenești”, parte a Proiectului finanțat de UE „Susținerea implementării componentei de migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE-Moldova”. Lansat în 2010, organizatorii programului și-au pus ca scop extinderea capacităților Moldovei de a spori impactul migrației circulare asupra evoluției sectorului de cercetare și dezvoltare prin reîntoarcerea temporară a reprezentanților diasporei științifice moldovenești.

Rezultatele acestui program au fost prezentate la 12 octombrie 2012, la Chișinău, în cadrul workshop-ului regional intitulat „Mobilitatea înalt calificată și dezvoltarea sectorului de cercetare și inovare din Republica Moldova: necesitatea unei viziuni strategice”. Astfel, 30 de membri ai DȘM au devenit beneficiarii programului cu scopul de a (re)iniția colaborări de cercetare cu colegii din instituțiile din Moldova. Aceștia au efectuat vizite de scurtă durată în cadrul universităților și instituțiilor de cercetare și dezvoltare, au oferit prelegeri și îndrumări pentru tezele de licență, masterat și doctorat ale studenților, au fost publicate lucrări comune în reviste naționale și internaționale și și-au partajat cunoștințele și experiențele în contextul programelor de cercetare și inovare europene, precum este Programul Cadru 7 (FP7) [5]. Realizăm că cifra de 30 de persoane care au revenit temporar în Moldova este destul de mică în comparație cu efectele fenomenului „exodului de creiere”, dar însăși existența programului denotă că în RM sunt factori de decizie care iau măsuri anti-migrație.

În plus, reîntoarcerea temporară a reprezentanților DȘM a dat

naștere la mai multe „povești de succes”. Este cazul doamnei dr. Natalia Buga, care și-a efectuat studiile de masterat și de doctorat la Universitatea Paris XII și respectiv la Universitatea Pierre Mendès, Franța. Pe parcursul studiului asupra tezei de doctor, a activat în cadrul Biroului UNESCO Paris, unde a cercetat inclusiv aspecte ce țin de migrația internațională și impactul migrației asupra dezvoltării economice. Gradul de doctorat acordat cu cea mai înaltă distincție i-a permis să obțină postul de economist în cadrul unei companii franceze prestigioase GDF SUEZ, oficiul central din Paris, elaborând studii economice pentru susținerea negocierilor contractelor pe termen lung în domeniul gazului. Doamna dr. Buga, fiind parte a programului de reîntoarcere temporară, a contribuit la elaborarea unor cursuri de instruire speciale: „Antreprenoriat și inovații în cadrul Universității AȘM” cu o implicare ulterioară în oferirea unor prelegeri on-line, a oferit prelegeri publice și a participat la Programul TV “Perpetuum Mobile” [6, p.7].

Un alt exemplu este domnul dr.hab. Andrei Bologa. Dumnealui este angajat în cadrul Institutului Tehnologiei Karlsruhe, Institutului Chimiei Tehnice (Germania) din 2001, după un an și jumătate de studii în cadrul unui grant oferit de Fundația Alexander von Humboldt. Pe lângă acest grant, dl. Bologa i s-a acordat Grantul de Expert NATO № HT 973089 (Universitatea Western Ontario, Canada), și Grantul Personal al Societății Regale din Londra (Universitatea Southampton). Pe parcursul vizitei la AȘM, domnul dr.hab. Bologa a elaborat un plan de cercetare prin care se dorește extinderea colaborării și cooperării științifice dintre Ministerul Federal de Educație și Științe din Germania (BMBF)-AȘM și Institutul de Fizică Aplicată, AȘM [6, p.6].

Un caz nu mai puțin interesant este cel al doamnei dr. Maia Morel care activează în cadrul Institutului Național de Cercetări Științifice (INRS), Urbanizare-Cultură-Societate, Montreal, Canada. Dumneaei deține gradul de doctor în pedagogie obținut la Academia de Științe Pedagogice din Moscova și cel de doctor în arte plastice obținut la Universitatea Sorbone din Paris. Doamna dr. Morel are o experiență vastă de participare la proiecte internaționale câștigate prin granturile oferite de Guvernului Franței și Coreei de Sud, Agenția Universitară Francofonă UNESCO, SOROS. Pe parcursul șederii în Moldova, doamna dr. Morel a oferit prelegeri studenților, masteranzilor de la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” și

Universitatea Perspectiva, a participat la discuțiile privind metodele de promovare a patrimoniului modern de arte în Moldova și a participat în calitate de expert internațional pentru proiecte internaționale 2011-2014 finanțate de AȘM din bugetul public [6, 10].

În cele din urmă, mobilitatea academică are avantaje indubitabile și în opinia noastră majoritatea participanților (studenți/cadre didactice/cercetători) au suficiente motive pentru a se întoarce în patrie. Dovada sunt cazurile bursierilor programelor de mobilitate care, întorcându-se în Moldova, au găsit modalități de a transmite colegilor, studenților acele idei noi, competențe și pregătirea profesională, experiența multiculturală pe care au descoperit-o la universitățile din străinătate. Astfel că fenomenul „exodului de creiere” poate fi diminuat prin promovarea migrației circulare ceea ce ar însemna asigurarea unui loc de muncă și condiții decente de activitate pentru tinerii specialiști care au beneficiat de mobilitate academică în străinătate.

Referințe:

1. Rusu.R./Impactul migrației asupra securității naționale: cazul Republicii Moldova. // Conferința internațională științifico-practică „Teoria și practica administrării publice, ediția anului 2010”, 21 mai 2010 - Chișinău, 2010.
2. Convenția Instituțiilor de Învățământ Superior din Europa, Salamanca 29-30 martie 2001
3. http://ec.europa.eu/news/culture/110822_ro.htm (accesat 02.10.2012)
4. Filat cheamă la raport Academia de Științe a Moldovei/ECONOMIST Moldova, 14.11.2012
5. Totalizarea rezultatelor Programului “Reîntoarcerea temporară a reprezentanților diasporei științifice moldovenești”, <http://www.iom.md/index.php/ro/media-center/news-archive/209-wrap-up-round-table-of-the-program-temporary-return-of-representatives-of-the-moldovan-scientific-diaspora>.
6. Istории de success/Activități de colaborare elaborate de membri cu calificări înalte din rândurile diasporei în cadrul proiectului: Reîntoarcerea temporară a reprezentanților diasporei științifice moldovenești//Organizația Internațională pentru Migrație, Misiunea în Moldova Chișinău, 2012.

REÎNTOARCEREA SE AMÂNĂ

ALEXANDRA TĂNASE,
profesoară de limbă și lit. română,
gr. did. superior, L.T. „*Gaudeamus*”, Chișinău.

Au plecat. Pleacă. Vor pleca... Dacă deschizi o poartă, este pentru a ieși pe ea. Și a pleca... Unde? În Italia, în Spania, în Irlanda, în Portugalia, în Canada sau în SUA. Ce caută moldovenii din R. Moldova - țară de succes, în aceste țări? Unii doresc să acumuleze bani pentru o casă, alții pentru taxe la studiile liceale sau superioare, unii vor bani pentru mașină, alții doar aventură. Oricare ar fi motivul, moldovenii pleacă, dacă au cea mai mică posibilitate.

Pleacă mame care își lasă copiii în voia destinului: cu bunicii, cu mătușile, cu surorile, cu concubinii (cazul când „un concubin” a violat și a omorât o fetiță de 4 ani încă n-a intrat în istorie) sau chiar de unii singuri.

Vreau să povestesc cazul unei foste eleve (Dina), care nu și-a văzut mama de 4 ani. A trăit cu bunica, iar când aceasta a trecut în lumea celor dreți, fata a rămas singură. Se descurca cum putea, mai ales că mama ei nu avea permis și nu putea să vină în Moldova.

Când era în clasa a IX-a, am observat că era abătută și la întrebarea mea, ce s-a întâmplat, ea mi-a spus rece: Vine mama! Credeam că se bucură, dar ea se temea că nu o va recunoaște, că va întâlni la gară o străină. Nici nu-și amintea cum să se poarte cu o mamă. Am încercat să-i spun că inima ei de copil îi spune cum să reacționeze. Important să fie sinceră cu sine: o mamă și un copil se iubesc mereu. Mai târziu, fata (de acum în clasa a X-a) mi-a spus că relațiile ei cu mama sunt normale, adică bune. Despre dragoste de mamă sau de fiică nu putea fi vorba, aceasta dispăruse undeva prin țări străine.

Cei câțiva euro n-au înlocuit nicicum iubirea, înțelegerea, armonia.

Reîntoarcerea mamelor nu rezolvă problemele copiilor (mai mari sau mai mici) rămași aici, singuri, față în față cu viața lor fragilă. Reîntoarcerea aici, în țara cea mai săracă din Europa, a celor care au plecat recent sau mai demult este un vis. Cei care au plecat, deși le este greu, e criză, nu doresc să revină. Vor să-și ia și copiii cu ei, acolo, în alte țări străine, dar „primitoare”. Acolo caută căi de supraviețuire, dacă Spania nu este atractivă, reîntoarcerea se amână, ei se îndreaptă spre Germania, Marea Britanie și, parțial, în țările scandinave. *Reîntoarcerea se amână...*

REPUBLICA MOLDOVA CU CELE „DOUĂ ACASĂ”

RÂȘCAN ECATERINA,
învățătoare, grad didactic doi
L.T. „A. Mateevici”
or. Căinari, r-nul Căușeni

Așteptare

E timpul să ne-ntoarcem noi acasă,
Că părinții noștri au îmbătrănit.
E timpul să ne-ntoarcem azi la vatra,
De unde ani în urmă am pornit.
E trist și este greu de atâta așteptare,
Când stai cu ochii țintă înspre drum
Și să tresari când cineva pe drum apare,
De parcă altă lume e acum ...
Nu pot eu doar un lucru înțelege,
De ce la noi e greu și-i bine-n alte părți?
De ce noi, oamenii, lăsăm străbuna vatră,
Să plîngă de atât-amar și de răsfaț?
Livada lăcrimează că-i necurățată,
Și viile-s inundate de buruieni,
Iar rîndunelile și cucii nu mai cîntă
În satul părăsit de-a lui săteni.
E timpul să ne-ntoarcem noi acasă
Să îngrijim de tot ce bunii ne-au lăsat,
E timpul să ne așezăm cu toți la masă
Să-i pomenim pe cei ce au plecat.

Scrisoare – chemare

Veniți, copii, veniți acasă!
Că maica voastră e bolnavă,
Ea stă în frig și doar speranța
O-ncurajează și mai rabdă

Că poate azi, da poate mâine,
Voi veți veni la casa dragă
V-așteaptă să-i deschideți ușa,
Măcar o clipa să vă vadă...
De-acum merinde nu prea are
Și nimeni nu-i pășește pragul,
Toate vecinele-s plecate,
Au părăsit demult meleagul,
În sat nici școală nu mai este,
Se zice, că nici copii nu sunt!
Părinții i-au luat cu dinșii
Buneii au rămas plângând ...
Veniți, copii, veniți acasă,
Veniți să vă vedeți măicuța
Și poate n-o să mai plecați?
Veniți chiar azi, copii, acasă,
Că așteptarea-i boală grea
Și nu lăsați să plece maica
Cu gândul trist, de-a vă vedea ...
Veniți, copii, veniți acasă,
Cu mult respect, vecina voastră.

Destin de învățător

Eram prea tânără, doar o copilă,
Când am plecat pe căi străine,
Visam s-ajung prea sus, la stele,
În viață să n-am zile grele,
Măicuța mea plîngea-n năframă,
Când taica m-a condus la gară,
La despărțire ei mi-au dat,
Povața bună, a lor sfat:
– Să fii, copila noastră dragă,
Cu suflet bun și primitor,
Să știi că munca și răbdarea
Ți-or fi mereu de ajutor.
Părinții eu demult nu-i am,
Ei au plecat în lumea dreaptă

Și doar povața ce mi-au dat
 Eu o păstrez și azi curată.
 Ce mult aș vrea să vină dinșii,
 Șă mă ajute când mi-i greu,
 Știu bine, maica ar fi mîndră
 De munca mea, succesul meu.
 Cuvântul meu este nectar
 Pentru copiii ce-i învăț
 Din suflet le eman căldură,
 Mă strădui și să-i protejez,
 Iar uneori le sunt ca mamă,
 Bunică unii mă numesc.
 Părinții lor de sunt departe
 La pieptul meu ei se-ncălzesc
 Pe toți i-adun în jur grămadă
 De au nevoie, îi ajut,
 Așa am fost eu viața-ntreagă,
 Așa voi fi pîn-la sfârșit,
 Fiindcă vreau să fiu în pas cu viața,
 Chiar de am lacrimi pe față,
 Vreau să fiu de ajutor
 Celor mici, celor ce vor
 S-asculte al meu cuvânt
 Despre țară și pămînt,
 Să ajungă oameni mari
 Toți ai mei foștii școlari,
 Să muncească aici, în țară,
 Transformând-o-n floare rară
 Să ne bucurăm cu toți:
 Și nepoți și strănepoți
 Lăsând-o drept moștenire
 Generației de mâine.

Eseu: „VREAU SĂ MĂ SIMT BINE ACASĂ”

Vremea trece, vîntul migrației din ultimii ani pare să nu aibă sfârșit. El duce cu el multe lucruri sfinte, lucruri de neprețuit ale acestui pămînt mioritic. Oare ce se va întîmpla cu acest pămînt peste ani? Cine va avea grijă de tradițiile, obiceiurile lăsate de străbunii noștri?

Respir mai ușor, când știu că sunt la mine acasă, pe pămîntul străbunilor noștri, care nu l-au dat cotorpitorilor, ci l-au apărât, stropindu-l cu singe. Acest pămînt ne-a fost lăsat drept moștenire. Să nu uităm să-l apărăm după porunca lui Ștefan: „Să stați strajă la hotare, Să păziți acest pămînt”.

E firesc că există țări unde viața ți se pare un paradis. Dar... să ne gîndim: cine ar trebui să muncească, să creeze, să transforme Moldova într-o țară-minune?! Vom afirma cu toată sinceritatea – Noi! Noi, cei care în sudoarea frunții trebuie aici, la noi acasă să ne afirmăm prin străduință, prin dragostea față de plaiul natal, să avem grijă de tot ce ne-au lăsat strămoșii.

Anii trec ca clipele. Să nu ratăm șansa de a contribui la dezvoltarea bunăstării acestui pămînt bogat care ne va duce faima în lumea întreagă. Aici, la mine acasă, soarele pare mai fierbinte, apa e mai străvezie, e mai dulce cîntecul păsărilor, mai duios.

Umerz sfatul strămoșilor mei. Nu pot părăsi nici pentru o clipă locul unde m-am născut, am crescut și am rostit întăiul cuvânt – mama! Mi- am ales una din cele mai nobile profesii – de a plăsmui suflete de cetățeni adevărați. Eu sunt învățătoare. Am întîlnit multe, chiar prea multe obstacole în calea vieții. Nici pentru cele mai grele chinuri n-aș putea părăsi țara, casa, neamul, unde mă pot simți adevărat Om.

Simți acel fior de jale, de nostalgie, de durere în suflet când ești departe de cei dragi. Atunci nu te mai poate ajuta nimic: nici viața mai ușoară din străinătate, nici banii câștigați prin muncă, nici... Ai vrea un singur lucru: să revii la baștină, la leagănul copilăriei, să respiri aerul din țara ta natală.

Atunci înțelegi mai bine ce înseamnă pentru tine acest meleag lăsat de strămoși. Înțelegi cât de scumpi îți sunt: țara, mama, copiii, rudele. Acel ce își iubește cu adevărat neamul nu va putea părăsi plaiul natal pentru nimic în lume, fiindcă în străinătate totul îți este străin.

Migrația este o boală a secolului XXI. Mulți nici nu sunt conștienți de urmările ei, nici nu vor să înțeleagă că această boală va avea urmări grave care nu se vor vindeca oricâți bani ai avea. Copiii născuți în străinătate vor fi toată viața lor străini, dar și mai dureros e atunci când ei nu cunosc limba mamei, limba străbunilor.

Anii trec, cu ei ne trecem și noi. Este important să știm: nu ce vom lăsa în urma noastră, dar cui vom lăsa tot ce am agonisit. Migrația ne va despărți de copiii noștri, fiindcă Moldova pentru ei va fi tot atât de străină ca și țara în care vor rămâne pentru totdeauna.

Suntem la răscrucea unor evenimente istorice de o importanță epocală, care vor servi drept simbol al schimbării mentalității noastre. Va veni timpul când vom avea Binele la noi acasă. Se știe că banul totdeauna a fost un element ce ne înstrăinează, care duce la dezbinarea neamului, la conflicte.

Inima oricărui român bate cu putere acolo unde se simte bine, se simte stăpân adevărat a tot ce-i aparține. Dacă fiecare am pune umărul pentru a făuri un trai mai decent, vom avea o țară cu care ne vom mândri. Urmașii noștri se vor mândri cu predecesorii și vor păstra cu sfințenie tot ce le vom lăsa drept moștenire.

Moldova – strugure de poamă! Țara care a fost și va fi o floare rară. Țara unde Nistrul și Prutul își plâng necazurile secole la rând. Noi suntem urmașii lui Ștefan, suntem datori de a păzi și îngriji acest pământ, nu-l putem lăsa să zacă în părăgînire și mizerie.

Tot ce facem pentru țară este și pentru binele nostru, pentru copiii noștri, pentru urmașii urmașilor noștri. Oare cum să oprim șuvoiul migrației, cum să-i convingem pe tinerii noștri să nu părăsească țara, fiindcă peste ani, decenii, dorul de casă va fi cea mai grea boală!

Binele îl făurim noi, cu brațele proprii. Atunci nu ne rămâne decât să ne unim puterile și să transformăm acest pământ atât de frumos, atât de bogat într-un adevărat paradis.

Indiferent de naționalitate, toți suntem cetățeni ai acestei țări, toți visăm la un trai decent, visăm să ne simțim bine la noi acasă.

Noi, prin munca noastră, prin eforturi comune vom transforma această țară într-o frumoasă grădină. O grădină înfloritoare, care să bucure pe oricine. Să fim mândri că ne-am născut și trăim în Moldova.

Este păcat să părăsești locurile natale în căutarea unui adăpost în străinătate, fiindcă te simți Om cu adevărat numai la tine acasă. După cum afirmă și poetul: „Fie pâinea cât de rea, tot mai bună-n țara mea ...”

Aici îmi este casa, familia, aici muncesc. Tot aici își dorm somnul veșnic părinții, bunicii, străbunicii. Oare nu este păcat să lăsăm să zacă în pârloagă amintirea despre ei?

Cite amintiri te leagă de meleagurile natale, de casa părintească, de mahalaua copilăriei. Dacă fiecare s-ar trezi cu aceste gânduri, sunt sigură că vântul migrației s-ar potoli.

Acum crește o nouă generație, o generație a timpurilor moderne, dar noi suntem obligați să le educăm sinceritatea, responsabilitatea, dragostea de tot ce este sacru.

Sfintele amintiri și credința din suflet va motiva tânăra generație să iubească țara. Și atunci când vor deveni maturi să poată afirma cu încredere: „Mă simt bine acasă!”

Acum, haideți să ne unim puterile, credința și dragostea sub acele trei culori, ca inimile noastre să bată în unison și să rostim într-un glas: „Aici e țara mea și eu mă simt bine acasă!”

НАЦИОНАЛЬНАЯ ИДЕНТИЧНОСТЬ И ГРАЖДАНСКИЕ ДОСТОИНСТВА

ЛЮДМИЛА ГУРСКАЯ,
учитель истории, Т.А. «Лев Толстой», Глодень.

*Умная школа – это великолепно.
Но ребенок должен быть еще и подготовлен к
жизни».*

А. Дьюи

Современное общество поставило перед нами задачу воспитания свободной, развитой и образованной личности, способной жить и творить в условиях постоянно меняющегося мира. Образование призвано помочь личности в саморазвитии: научить учиться, действовать в разной обстановке, общаться, жить в ладу с самим собой, в обществе. В организации своей работы исхожу из кредо, сформулированного А. Дистервергом: «Приучай ученика работать, заставь его не только полюбить **работу**, но настолько с ней сродниться, чтобы она стала его второй натурой, приучи его к тому, чтобы для него было немыслимо иначе, как собственными силами что-либо усвоить; чтобы он самостоятельно думал, искал, проявлял себя, развивал свои дремлющие силы, вырабатывал из себя стойкого человека».

Такой характер и стиль деятельности и общения с детьми помогает мне оптимизировать сотрудничество, способствует формированию у моих учеников толерантных, коллективистских и гражданских качеств. Каждый должен иметь возможность реализовать свою программу становления ответственного, толерантного гражданина, открытого всему новому, гражданина современного демократического общества. Важно лишь, чтобы

индивидуальная программа не противоречила программе сохранения и развития этого общества, не прерывала культурную традицию, преемственность поколений.

Приоритетное значение для меня имеет применение инновационных подходов в преподавании истории и гражданского воспитания. Модель обучения, которую я применяю в своей педагогической практике, включает следующие элементы: 1) постановка проблемы; 2) создание мотива к обучению; 3) определение учебной задачи: анализ имеющихся знаний; совместное планирование; выбор технологии; подготовка раздаточного материала; 4) усвоение знаний; 5) подготовка проектов решения; 6) социализация - предъявление результатов работы коллективу; 7) совместный анализ; 8) рефлексия - эмоциональное осмысление своей деятельности. Создание на уроках проблемной ситуации помогает ребятам чётко видеть цель своего исследования, и осознано воспринимать изучаемый материал. Так, в 5 классе на уроках истории при анализе Последствий греческой колонизации для гето-даков, Процесса романизации, в ходе которого шла массовая миграция римлян-колонистов, Анализируя эпоху эллинизма, ставим учеников перед проблемой: «Во зло или во благо?», «Диалог культур и цивилизаций – это хорошо или плохо?»

Учёные говорят, что правильно поставленная проблема - это уже половина решения. Поэтому **педагог также должен научить детей правильно формулировать вопросы.** Для формирования подобных навыков практикую в качестве самостоятельных заданий для моих учеников составление тестов, вопросов к исторической викторине, анализ документов путем составления вопросов по содержанию текста исторического источника и подготовки ответов на них. Проблемные ситуации на уроках способствуют вовлечению личности ребёнка в мыслительный процесс, создают положительную мотивацию к изучению истории.

Большое внимание в организации исследовательской работы учащихся уделяю анализу исторических документов. Работа с первоисточниками даёт возможность детям получить информацию не в готовом виде, а научиться добывать её самостоятельно. Так, Л. Н. Толстой - писал: «Если ученик в школе не научится сам ничего творить, то в жизни он всегда будет подражать, ко-

пировать». Интерпретация исторических документов приобщает учащихся к научной работе, позволяет почувствовать себя в роли учёных, способствует созданию ситуации успеха. В некоторых случаях побуждает детей обратиться к дополнительной литературе. Наглядным примером может служить проведение интегрированного урока по русскому языку и литературе и истории «Вторая мировая в судьбах человечества». Когда у учеников есть возможность, работая в группах использовать и фрагменты литературных произведений, и воспоминания очевидцев, и документальные хроники, и отрывки из монографий историков с различными статистическими данными процессов миграции накануне, в ходе и после второй мировой войны.

В ходе дискуссии и формируется умение выражать и защищать свою точку зрения. Ключевым условием, определяющим особенности гражданской идентичности, я считаю, являются личностный смысл и ценностный компонент. Ученики 9 и 12 классов работали над Проектом «XX век в истории моей семьи». Был собран богатейший материал воспоминаний, фотографий, вошедший в фонд школьного музея Боевой Славы, музея истории лица. Метод учебного проекта является одним из главных в моей работе, именно этот метод помогает мне формировать гражданскую активность учащихся лица. Активное взаимодействие школьников при создании проектов, совместная деятельность, при которой обсуждаются и координируются различные точки зрения на изучаемую проблему, вырабатывается решение, ведут к развитию их социальных компетенций.

Практическая деятельность на уроке истории в 7 «Б» классе по теме «**Глодень в новое время**» была организована по технологии проектных мастерских, где каждый учащийся сначала формировал собственную точку зрения по данной проблеме, а затем обсуждал её в группе. После посещения музеев сел Петруня и Стырча ученики изучили историю своих семей. Был собран богатый фактический материал о миграции и переселении из Польши и Украины населения сел Стырча и Петруня. На конкретных фактах ученики убедились, что разные народы взаимосвязаны, и что при взаимодействии происходит обогащение различных культурных традиций, каждый гражданин нашей страны должен беречь и охранять наше общее историческое прошлое.

Для усиления воспитательных аспектов урока опиралась на личный опыт учеников, на связь изучаемого материала с жизнью. На урок были приглашены работники музеев, которые рассказали о значимости краеведческого материала и необходимости его пополнения. Музеям были подарены собранные материалы. Такие уроки обогащают впечатления учеников о пребывании в исторических местах, корректируют действия школьников не только со стороны педагога, но и со стороны других людей, а главное помогают формировать гражданскую позицию. Выбирая средства и методы для решения проблем формирования гражданской идентичности учащихся лица, я использую разноуровневый, индивидуальный, дифференцированный, субъективно-личностный подходы.

Стараюсь побуждать желание знать, веру в свои способности и память, волю и ум, обеспечиваю способность моих учащихся к саморазвитию и самосовершенствованию посредством сознательного и активного присвоения нового социального опыта. Считаю, что **создание на уроках ситуации успеха является одной из моих приоритетных задач**. Предоставляю ученикам свободу для принятия решений, творчества, направленные на формирование национальной идентичности человека в условиях полиэтнического, поликонфессионального и поликультурного государства. **Обязательно провожу практические занятия на уроках.**

Традиционно ежегодно проводим декаду правового просвещения в лицее. В рамках этих мероприятий мной проводятся мероприятия к Международному Дню толерантности с активом Ученического самоуправления. **«Роль Всеобщей декларации прав человека в правовой системе государства», «Толерантность – путь к согласию и миру», «Мы все разные – мы все едины», «Холокост не должен повториться»** и другие темы вызывают живой интерес моих воспитанников. Своих учеников я воспитываю как граждан демократического государства, уважающих права других людей, поэтому большое внимание уделяю формированию толерантного поведения. Приведу пример позитивной социализации на уроках гражданского воспитания с использованием элементов когнитивной технологии. Я назвала его **«Нужна ли нам толерантность?»**. *Эпиграфом были слова Б.Шоу: «Теперь, когда мы научились летать*

по воздуху, как птицы, плавать под водой, как рыбы, нам не хватает только одного: научиться жить на земле, как люди». Определяем вместе с учениками проблему: **что значит «жить на земле, как люди»?**

Почему эту проблему важно обсуждать и решать совместно? Для актуализации темы урока и подготовки сознания учеников к открытию, восприятию нового, **использую фрагменты Декларации принципов толерантности**. Перед просмотром видеообращения, предлагаю подумать: каким должен быть современный человек? После обсуждения видеообращения ученики приходят к выводу, что **«современный человек – это человек образованный, с уважением, интересом относящийся к взглядам, убеждениям других людей», любящий свою Родину.**

Для формирования мотивации и интереса к изучаемой теме, **обсуждаем** вопрос: почему это особенно важно для нашей страны? «Почему это важно для нашего лица? Нашего города, государства? Вместе мы приходим к выводу: **«Мы разные, и в этом наше богатство. Мы вместе, и в этом наша сила»**. Для выявления содержания субъективного опыта учеников, на основе которого будет формироваться новое понятие, и для закрепления интереса. **Игра: «Какой «Я»? – написать о себе 10 слов или предложений. Цель: выявить как можно больше различных характеристик учеников класса. Организую занятия в парах на основе диалога. Обсудите: «Люди Земли – какие они?»** победит та пара, которая добавит больше характеристик и определений. **«Хорошо или плохо, что люди сильно отличаются от друга?»** Ученики вовлекаются в непринужденный, живой разговор, и этим я избегаю формализма в знаниях.

Организация диалоговой рефлексии способствует формированию у лицеистов личного отношения к проблеме. Предлагаю ученикам послушать сообщение одноклассника (до урока проводилась индивидуальная работа с выступающим учеником) об истории этого понятия и выполнить **задание, предполагающие выбор уровня учебной работы**, составить простой план, составить сложный план или составить тезисы доклада. Исторические сведения способствуют лучшему уяснению места данной темы во всем курсе. **Работая со словарями** (индивидуальные карточки составлены заранее), уче-

ники выбирают то определение, которое им нравится больше. **Обсуждаем:** Почему, на ваш взгляд, в разных странах определения различны? А что же объединяет эти определения? Ребята проходят путь открытия новых знаний. Моя роль - руководить и направлять процесс, чтобы ребята не сомневались, в том, что каждый совершит своё открытие.

Предлагаю **обобщить понятие «толерантность» в виде таблицы или «солнца»**. Некоторым ученикам легче выделить главное, если составлена таблица. Считаю важным **предоставление ученику свободы выбора способов выполнения учебных заданий в виде** таблицы или схемы. Ученики демонстрируют свои варианты, а я **показываю свои. Использование приема кластера** помогает ученикам разобраться с содержанием данного понятия. Информировать учеников о документах, в которых раскрываются основные понятия и принципы толерантности. **Обсуждаю с учениками**, почему их необходимо было принять. Деятельность учащихся на этом уроке выступает как предпосылка укрепления общества как «единства разнообразия» и солидарности в сфере социальных и межличностных отношений граждан Молдовы, помогает формировать национальную и гражданскую идентичность нашего многонационального государства.

После представления команд проводим **Тренинг: «Зеркало души»** - мимикой изобразить желание общаться. **Упражнение «Гвалт»**- по одному слову произносит каждый член команды, представители другой должны отгадать: 1) Береги платье снову, а честь с молодю. 2) Не имей сто рублей, а имей сто друзей. 3) Без труда не вытащишь и рыбку из пруда. 4) Что посеешь, то и пожнешь. **Игра «Солнце светит для тех, кто...»** - каждый из участников предлагает идеи, объединяющие всех, стульев на один меньше, чем участников. Что стало для меня неожиданностью? Чувствую ли я, что нашел достаточно „родственных душ”? Радует ли меня, что между нами так много общего? **Конкурс «Солнце радости»**- на лучах подписывают- чему радуются подрастающие в жизни. Следующим этапом урока стало **Исследование случая: «Проблема миграции - «Новичок» в классе»**: Один мальчик переехал в Молдову из Турции и стал ходить в нашу школу.

Ему очень понравились одноклассники. Это были веселые,

интересные и дружные ребята. Сразу было видно, что они знают друг друга и сплотились с первого класса. Конечно же, мальчику хотелось сблизиться с новыми одноклассниками, стать для них своим. Но не тут-то было. Как это часто бывает, новичка встретили прохладно и не спешили налаживать с ним отношения. Более того, многие ребята, видимо решили проверить его на стойкость. Они строили ему мелкие каверзы: задевали, ставили подножки, посмеивались над его внешним видом и манерами, прятали школьную сумку. Мальчик пытался не реагировать на провокации, но это не помогало. Однажды он подрался с одним из обидчиков, но за того вступились все его друзья и дали мальчику довольно болезненный отпор. Хорошо еще, что вошедший учитель вовремя прервал потасовку. Мальчик чуть не плакал от обиды и решил, что в школу больше не пойдет. Но вечером, успокоившись, он решил, что это не выход, да и где гарантия, что в другой школе не повторится тоже самое. Тем более, что ребята в классе ему нравились. Он решил, что сам должен найти способ. И...**Представителям команд необходимо было продолжить предложение.** Представители команд представляют свои варианты.

В ходе дискуссии выявляется вариант, что независимо от национальности, пола, места проживания, человек сам хозяин своей судьбы и должен учиться вести диалог и находить способы решения проблемных ситуаций. **«Активный диалог»:** Сейчас у вас появится счастливая возможность лучше узнать других членов группы, задавая им вопросы в определенной последовательности. Каждый из вас выбирает партнера, которого будет интервьюировать с помощью вопросов, представленных на карточке.. На втором вопросе игроки меняются местами: теперь первым должен спрашивать Б. Далее спрашивающий-отвечающий меняются при каждом новом вопросе. Игроки распределяются парно. Пару должны составить интересные друг другу люди.

Подключая учащихся к *самостоятельному контролю*, даю возможность оценить письменную работу или устный ответ, *обязательно задавая уровни оценивания.* Исходя из опыта своей работы, я могу сделать вывод, что применяемые мною инновационные технологии, позволяют заинтересовать учеников предметом, повысить качество обучения, добиться ощутимых результатов в формировании различных навыков и умений

у каждого отдельного ученика, привлечь в помощники учителя родителей. Анкетирование учащихся показало, что более 80 % положительно ответили на вопрос: «*Хочу ли я таким образом работать на других уроках?*» При ответе на вопрос: «*Чему я научился, работая над проектом?*» Ребята давали такие ответы: «...научился применять знания на практике», «уметь работать в команде», «обсуждать с родителями то, что нас объединяет...», «научился добиваться результата от начала до конца».

Таким образом, гражданская идентичность учащихся лицеза обеспечивалась не только содержанием образования, но и самой организацией учебно-познавательной деятельности, направленной на формирование социально-активной позиции учащихся, поиск и постижение ими социального и духовного начала своей Родины и народа. Ведь как сказал **А.С.Пушкин: «Самостояние человека – залог величия его»**. Считаю, что идеальный учитель – учитель гуманист, непременно должен любить детей, обладать юмором, быть внимательным к своим подопечным, доверять им. Такой учитель видит свою задачу в развитии национальной и гражданской идентичности школьника. Он учит уважать право каждого на собственное мнение, смотреть на **Землю как на общий дом, полученный человечеством от своих предков**.

Библиография:

1. Дж. Дьюи. Демократия и образование: Пер. с англ. — М.: Педагогика-Пресс, 2000. — 384с.
2. Т. Cartaleanu și alții, Formare de competențe prin strategii didactice interactive. Pro Didactica, Chișinău, 2008.
3. Труды Дистервега и современная педагогика, «Педагогика», 1992, № 1- 2
4. Р. Cerbușcă, M.Dobzeu, Chid de implementare a curriculumului modernizat pentru treapta liceală, Editura Cartier, Chișinău, 2010.
5. В. Гузеев Образовательная технология XXI века: деятельность, ценности, успех / В.В. Гузеев [и др.]. — М.: Центр «Педагогический поиск», 2004. — 96 с.
6. А.Хуторской, Ключевые компетенции. Технология конструирования. // Народное образование №5, 2003г. — с.5-62.

MIGRAȚIA – PROBLEMĂ A SECOLULUI XXI

PARASCHIV MARIA

profesoară de istorie,
grad didactic superior, L.T. "M. Eliade"

Argument

Oamenii totdeauna s-au deplasat în toată lumea, în căutarea unei vieți mai bune, sigure și prospere. Migrația oamenilor reprezintă un proces de o vechime cu omenirea. Aceasta are loc din mai multe ***motive: șomajul; războaiele; lipsa posibilităților de a face studii; sărăcia; foametea; calamitățile naturale.***

Factorii care-i atrag pe oameni la noile locuri de trai sunt: oportunitatea de a găsi un post mai bine plătit; securitatea vieții; condițiile de trai; o alimentație mai bună; condiții mai bune pentru continuarea studiilor.

Caracteristicile migrației

Sărăcia determină migrația economică. În multe cazuri, oamenii își părăsesc benevol locul de trai din rațiuni economice. În sec. XXI, circa 175 mil. de oameni își schimbă locul de trai din motive economice. La fel și războaiele, persecuțiile au forțat milioane de oameni să devină refugiați de-a lungul secolelor.

Astăzi este mult mai complicat să obții statut de refugiat în țările europene, fapt cauzat atât de legislații și regulamente restrictive pentru azil, cât și a atitudinilor schimbate față de imigranți.

Kofi Annan, fost Secretar General al ONU, menționa: „Fără imigranți ...multe locuri de muncă din domeniul prestărilor de servicii, care generează venit, ar rămâne neocupate și multe societăți ar îmbătrâni și s-ar micșora. Imigranții reprezintă o parte a soluției, nu a problemei.”

Transformările care s-au produs în URSS la sfârșitul anilor '80, ca rezultat al politicii "restructurării" inițiate de M. Gorbaciov în 1985 au condiționat și procesul de migrație. Munca ieftină a muncitorilor străini este pe larg folosită în SUA, Marea Britanie, Italia, Spania, Portugalia. Actualmente a apărut un curent nou de imigranți – spre țările Orientului Apropiat precum Arabia Saudită, Kuweit, India, Pakistan, Egipt și Turcia. În sec XXI există trei centre principale de migrație: Europa, SUA și țările Golfului Persic.

Pentru Republica Moldova este caracteristic și migrația de la sate spre orașe, în special spre orașe mari. Acest tip de migrație a căpătat amploare. Consider că migrațiile interne sunt caracteristice pentru orice țară. În țările dezvoltate însă migrațiile de la sat spre oraș s-au încheiat demult. În sec. XXI, o amploare mare a căpătat migrația populației din diferite "puncte fierbinți" cu caracter militar-politic, dar și ecologic.

Statele ce înregistrează cel mai mare număr de imigranți: SUA – 20 mln, India – 18.5 mln, Pakistan – 7.3 mln, Franța – 5.8 mln, Germania – 5 mln, Canada – 4.2 mln, Marea Britanie – 3.7 mln, Iran – 3.5 mln.

Peste 40 mln de cetățeni ai SUA sunt de origine irlandeză, ceea ce depășește cu 120 ori numărul populației Irlandei. În New York locuiesc mai mulți irlandezi ca în Dublin, evrei mai mulți decât în Tel-Aviv.

Reflecție:

În continuare voi prezenta câteva propuneri pentru soluționarea problemei emigrării din Republica Moldova:

- Parlamentul Republicii Moldova să adopte legea "Cu privire la limitarea migrației";
- Să fie elaborată o concepție politică, programe și strategii ale dezvoltării social-economice cu privire la migrație;
- Contribuție activă și conștientă a cetățenilor la viața politică;
- Stabilitatea instituțiilor ce garantează statutul de drept, drepturile omului, respectul față de minorități;
- Existența unei economii de piață funcționale;
- Posibilitatea și capacitatea de a-și asuma anumite obligațiuni ce decurg din calitatea de membru al UE;
- O perspectivă clară de adresare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană;
- Facilități în circulația cetățenilor, mărfurilor și capitalurilor din țara noastră în UE și invers;
- Creșterea atractivității țării noastre pentru investitorii străini;
- Facilitarea includerii în proiectele vizând extinderea și dezvoltarea relațiilor transeuropene de infrastructură, cum ar fi transportul, comunicațiile, sistemul energetic etc.

A PRIVI TINERETUL STUDIOS, CE PLEACĂ PESTE HOTA-RE, PRIN OCHII UNUI STUDENT CE RĂMÂNE

„Mai mică-i piinea, dar
mai gustoasă-i în țara mea cu
pomi și vii”
(G. Vieru)

ECATERINA CHETRUȘCA
studentă, UTM
IULIA CHETRUȘCA
învățătoare, Școala Primară Dubăsarii Vechi, Criuleni
CRISTINA LAZARIUC
lector, UTM

Rezumat:

An de an, tinerii pleacă din țara noastră și merg în străinătate, cu scopul de a găsi o instituție mai bună pentru îmbunătățirea și dezvoltarea abilităților proprii. Acest fenomen este o oportunitate pentru fiecare tânăr, dar, în același timp, reprezintă o alarmă de îngrijorare pentru conducerea țării care trebuie să fie mai prudentă, deoarece procesul dat poate genera probleme sociale și economice. Studenții sunt întotdeauna în mișcare, visează la o viață în afara țării noastre, din păcate, ei nu sunt motivați să rămână aici, din cauza economiei scăzute sau a limitărilor financiare. Pentru a salva comoara țării noastre – tinăra generație, guvernul trebuie să promoveze reforme pro-tineret, care să-i motiveze pe viitorii studenți să studieze aici și pe alții – să vină înapoi. O politică pro-tineret trebuie să includă creșterea burselor, punerea în aplicare a proiectelor atractive, asigurarea tinerilor cu locuri de muncă și salarii decente, după absolvirea unei facultăți.

Summary:

Year by year, the youth leaves our country and goes abroad in order to find a better institution for improving and developing their studying abilities. It is an opportunity for each student, but at the same time it's an alarm for the government to be more prudent, because this process can generate social and economic problems. Students are always in move, they dream of a life that is outside our country. Unfortunately, here, because of the low economy, or of the financial limitations they are not motivated to remain. To save the treasure of our country - the

youth, the government have to promote Pro-Youth reforms that will determine the future students to study here and the others to come back. A pro-youth politic must include the raising of the scholarships, the implementation of attractive projects, the ensuring of the youth with jobs and decent wages, after graduating.

Argument

Moldova e o țară cu tradiții, cu o cultură bogată, cu un valoros patrimoniu turistic, cu oameni civilizați și ospitalieri. Se pare că în această țară mică nu există loc pentru probleme, griji și frământări, dar, privind mai adânc, observăm că Republica Moldova se ciocnește continuu de o mulțime de instabilități, atât de ordin politic, cât și de ordin social-economic și cultural.

Nucleul oricărei țări, inclusiv a țării noastre, este generația tânără, care tinde spre perfecțiune, spre progres. Când spunem *ajutor*, ne gândim la Tineri. Când spunem *schimbare*, ne gândim la Tineri. Când spunem *eficiență*, ne gândim la Tineri. Când spunem *speranță*, ne gândim la Tineri. Când spunem *viitor*, ne gândim, din nou, la Tineri. Cu parere de rău, însă tânăra generație din Republica Moldova, pe an ce trece, tot mai des caută posibilități de a se afirma dincolo de hotarele țării.

Cauzele acestui fenomen sunt variate iar cele mai principale își au originea în situația economică a țării, care își găsește reflectare directă în oglinda indicilor calității vieții tinerilor, și anume **accesul social** și **standardul economic**. *Dimensiunea accesului social* include:

- accesul la formele de învățământ dorite, care are pentru mulți tineri un caracter limitat (la buget au acces cei cu note mari, ceea ce nu implică în mod obligatoriu, competențe corespunzătoare), deși, în general, în instituțiile de stat, ponderea studenților care urmează studiile din contul bugetului a crescut, fiind de 34,3% în anul de studiu 2011/2012, față de 26,4% în 2007/2008;
- posibilități reduse de încadrare în câmpul muncii după absolvirea unei instituții de învățământ superior, diploma asigurându-le garantat doar statutul de „proaspăt șomer”;
- „posibilități plus impedimente” de afirmare în viață (de a profesa specialitatea învățată, de a întemeia o familie, de a avea un trai decent).

Acești indicatori sunt strâns legați de dimensiunea *standardului economic*, ce include starea materială a tinerilor (care depind fi-

nanciar fie de familie, fie de alocațiile sociale, fie muncesc part-time pentru a-și asigura cheltuielile), spațiul locativ (care este imposibil de asigurat bazându-se doar pe veniturile provenite din salariu) ș.a. Astfel, cauzele rămân aceleași ca și în anul 2000, când la Facultatea de Filosofie și Psihologie a USM a fost realizat un mic sondaj cu tematica „Orientări valorice ale tineretului studios”, potrivit rezultatelor cărui planurile de viitor ale studenților sunt în mare măsură afectate de situația economică din țară. Astfel, 28% din numărul celor intervievați, intenționau să plece după ce-și vor termina studiile, peste hotare în căutare de lucru sau pentru a-și continua studiile. Deci fenomenul plecării tineretului studios în străinătate nu și-a schimbat cu mult esența, reieșind din cauze, factori motivați sau state-destinație.

Astfel, printre factorii motivați, invocați de cei care aplică pentru studii în liceele sau universitățile din alte state, se număra condițiile mai bune de studiu, prestigiul universităților și calitatea studiilor, care se referă la nivelul de pregătire al profesorilor și caracterul practic al informațiilor predate. Pe lângă aceasta, tineretul studios care alege studiile în străinătate susține că acestea reprezintă un proiect juvenil mult mai complex și de perspectivă și nu se rezumă doar la „instruirea” propriu-zisă în scopul obținerii unei profesii, dar se referă și la crearea de oportunități unice de realizare a ambițiilor academice și profesionale prin prisma dezvoltării personalității, a educației continue, într-un sens mai larg, prin spectrul de însușiri și trăsături personale: caracter, aspirații, tradiții, etichetă etc., al modului cum percepem și abordăm realitatea și mediul socio-cultural din care dorim să fim parte.

Ministerul Educației încurajează studiile în străinătate. O dovadă în acest sens sunt cele 50 de tratate internaționale în domeniul educației. Cele mai multe colaborări de schimburi bursiere sunt semnate cu Ucraina, Federația Rusă, Bulgaria, Grecia, Cehia, Turcia, China și Polonia. Universitățile europene le oferă tinerilor oportunitatea de a studia în alte țări timp de 6 luni sau un an prin intermediul programelor de schimb. *Erasmus Mundus* și *Tempus* reprezintă programe internaționale, care furnizează burse de mobilitate pentru mii de studenți la nivel mondial, punându-se accent atât pe asigurarea recunoașterii academice a studiilor efectuate, cât și modernizarea cursurilor și instituțiilor de învățământ superior. Totodată, tinerii moldoveni pot beneficia de programele educaționale oferite de Guvernul Statelor Unite ale Americii, gestionate în Moldova prin intermediul Ambasadei SUA. Dintre cele mai importante se numă-

ră: Flex, Fulbright, Muskie. Centrul de Informații Universitare (CIU) din Moldova este o altă sursă de obținere a unui grant peste hotare. Instituția cooperează cu universități din SUA, Canada, Marea Britanie, Olanda, Danemarca, Ungaria, Germania și Bulgaria.

Astfel, sute de studenți admiși în acest an la facultate au lăsat studiile în Moldova și au ales să plece peste hotare. În majoritatea cazurilor, cei mai importanți factori motivanți pentru acești tineri sunt oferta educațională și prestigiul universităților. Potrivit mai multor opinii, acest fenomen nu poate fi oprit, deoarece universitățile se ciocnesc în fiecare an cu această problemă. Toți tinerii vor să cunoască o altă țară, o altă cultură. Pentru a-și asigura o bursă, tinerii aplică, de obicei, concomitent pentru câteva universități, atât din țară, cât și de peste hotare. Prima țară în topul preferințelor studenților este România, care oferă anual cinci mii de burse.

Pe primul loc după numărul studenților „pierduți” în acest an se află Universitatea Tehnică din Moldova, de unde au plecat circa 408 tineri. Pe locul doi se situează Academia de Studii Economice cu un număr de circa 300 de studenți plecați. Pe locul trei s-a plasat Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, care a rămas fără aproape 40 de tineri. Potrivit datelor oficiale, în acest an, au plecat la studii peste 5000 de tineri. Neoficial, numărul lor este însă mult mai mare.

Învățământul peste hotare nu este adresat doar celor ce își planifică cariera peste hotarele țării, dar, în primul rând, celor ce au sensibilizat necesitatea unei schimbări de perspectivă. Societatea contemporană a evoluat semnificativ în ultimele decenii, încât globalizarea a depășit limitele conceptuale și a devenit o realitate a vieții ce impune noi reguli în mediul politic, economic și socio-cultural al fiecărei țări, inclusiv Moldova. Astăzi este greu de conceput un singur domeniu de activitate care se dezvoltă izolat sau într-un cadru închis. Societatea și mediul de afaceri are nevoie de specialiști competenți cu o gândire progresistă, instruiți și educați în spiritul celor mai bune tradiții.

Dar totodată migrarea masivă a studenților, constituie o problemă națională. Plecarea studenților afectează procesul de învățământ, se crează un dezechilibru, deoarece studenții ce-i mai capabili aleg o universitate în străinătate. O bună parte dintre olimpicii naționali la biologie, chimie, matematică, informatică sau economie, care și-au luat BAC-ul, sunt înscriși în primul an de facultate la universități de prestigiu din lume.

Trasând o paralelă, putem compara acest fenomen cu exodul de creiere, fiindcă mulți, care pleacă, rămân acolo sau se reîntorc și după o perioadă de timp iarăși pleacă, astfel scade bunăstarea învățământului, chiar se formează o criză de intelecte în țară, care duce și la stoparea dezvoltării țării în mai multe domenii. Totuși, prim-ministrul Republicii Moldova, Vlad Filat, s-a dovedit a fi optimist în acest sens, declarând, anul trecut, într-un interviu acordat tinerilor unei organizații nonguvernamentale, referitor la atitudinea guvernării față de tinerii care pleacă peste hotare la studii cu riscul de a nu se mai întoarce în Moldova, că „cei care au capacități și posibilități – să-și facă studiile în afară, mai ales în instituțiile de învățământ care nu doar sunt de prestigiu, dar oferă și studii tinerilor noștri, ceea ce este un lucru pozitiv, căci o parte din tineri vor reveni acasă și vor contribui la edificarea Republicii Moldova, iar cei care nu se vor întoarce acasă, dar își vor continua activitățile acolo, la fel contribuie, direct sau indirect, la edificarea statului moldav prin promovarea țării noastre, care va fi recunoscută prin intermediul capacităților cetățenilor noștri, pentru că studenții noștri sunt unii dintre cei mai buni”.

De ce tinerii preferă să plece din țară?

O bursă de studii în străinătate poate fi primul pas spre o carieră de succes. De această părere sunt mulți tineri, care aplică la studii în străinătate.

Ștefan Mucuța este în anul 3 (licență) la Universitatea Reims Champagne Ardenne din Franța. La întrebarea de ce a ales să studieze în afara țării el a răspuns:

„În primul rând, am ales să plec peste hotare din anumite motive: de mic am început să învăț engleza, iar când am ajuns la liceu, am început să studiez și franceza, astfel, fiind în clasa a 12, mi-am zis că am șanse să plec în Franța. Aș fi dorit Anglia, dar nu îmi permiteam din punct de vedere financiar, întrucât în această țară studiile costă peste 15-20 mii lire sterline, iar în Franța studiile sunt gratis și în același timp primesc o bursă lunară constantă pentru că dețin cetățenia românească.

Nu regret alegerea, în primul rând, datorită calității studiilor, am devenit mai matur, mai responsabil, îmi rezolv singur problemele. În Moldova mă conving tot mai mult că notele se cumpără. În Franța, pentru așa ceva ești exclus din universitate, mentalitatea oamenilor e construită altfel și profesorul pune notele cu sânge rece.

Sunt multe momente când imi lipsește tot ce-i legat de Moldova, familie, prieteni, dar în Moldova mă voi întoarce doar în momentul când voi avea suficiente resurse financiare să-mi deschid o afacere.

Pentru ca studenții să rămână în țară, e nevoie ca statul să se mai intereseze de tinerii ingenioși, să le ofere suport financiar, didactic, studii și șanse pentru a se angaja cu salarii bune.”

Sergiu, un alt student, care a plecat la studii în Grecia, a scris următorul răspuns:

„De fapt nu mi-am dorit de la bunul început să-mi continui studiile în țară și părerea nu-mi putea fi schimbată. Am venit în Grecia deoarece mama se află aici de 15 ani, fratele își făcuse studiile înaintea mea și nu aveam nevoie de a închiria o locuință în altă țară, fiindcă deja se presupunea o criză economică încă de pe atunci (2008). Situația de acum nu e cea mai bună, probabil poți vedea la știrile din țară, dar și la BBC, CNN și orice alt site/post de televiziune de știri de rang mondial. Nu am avut mari așteptări, nu cunoșteam foarte multe lucruri despre Grecia, dar, mai ales de sistemul de învățământ de aici, însă am rămas mulțumit (în orice caz la început) de faptul că se ofereau studii gratuite și la fel cărțile pentru studii. Nu am auzit de nici o mită pentru profesori și asta la fel e un factor foarte pozitiv. Nu regret de plecarea din țară, aș spune că regret de faptul că nu am avut posibilitatea să merg la o universitate din Franța, Elveția sau alte țări cu o economie mai bună, însă la universitate am înțeles că nu ai nevoie de studii universitare obligatorii și că viața îți oferă șanse mereu și doar trebuie să te apuci de ele și să nu le scapi din mâini.”

Alexandru este student la Universitatea Queen Mary din Londra. Totul e simplu, zice el, a plecat din Moldova pentru un viitor mai bun.

“Totul e simplu. Am ales să merg peste hotare pentru un viitor mai bun. Studiile sunt mai scumpe, dar mai calitative. Notele nu se cumpără, oamenii dorm în bibliotecă pentru a învăța, pentru a fi mai buni. Profesorul poate să stea trează până la 3 dimineața să ajute studenții la un proiect. E foarte bine să înveți în așa atmosferă. Posibil că o să mă întorc acasă pentru a implementa anumite cunoștințe. Promit că o să mă întorc acasă, doar că nu imediat. Este foarte mult de muncă pentru a schimba ceea ce este acum în Moldova. Aici studenții nu sunt motivați să învețe.”

Aceeași întrebare mi-o adresez și mie, unul din studenții care

au rămas să-și facă studiile în Republica Moldova, însă sub unghiul negație: **De ce NU am ales să-mi fac studiile în străinătate?** *„E o preferință de gust. Nu că nu am vrut să trăiesc o experiență, atât culturală, cât și educațională bogată, și nici că nu cunosc limba neceșară. Pur și simplu nu prea îmi place și nici nu-i prea înțeleg pe cei care aleg să-și facă studiile în altă țară, în special, în România, iar după ce absolvesc, se întorc în țară și lucrează împreună cu ceilalți conaționali, primesc același salariu, au aceleași însărcinări, doar că au acumulat cunoștințe mai vaste, în cazul în care colegii lui nu s-au bazat doar pe universitate. Pentru studii mai calitative? Consider că cunoștințele studentului nu depind de universitate, ci depind de sine însuși, depind de trăsăturile sale de caracter, de modul cum poate să se afirme. M-am străduit să fac alegerea corectă în ceea ce privește specialitatea și universitatea. La moment pot spune că nu cred să fi gasit o instituție mai potrivită aici în Moldova unde să mă dezvolt atât profesional, cât și moral.”*

Concluzii

Astfel, opinia mea asupra acestui fenomen este atât pozitivă, cât și negativă, iar în acest sens menționez declarația făcută de Nicolae Vascaușan, directorul Centrului de Informare și Documentare NATO din Chișinău, cu care sunt perfect de acord: *„Eu cred, totuși, că și în Moldova poți să găsești de lucru. Cel puțin e cert că studiile peste hotare nu-ți garantează postul de director la întoarcere, dar e frumos să se întâmple”.*

Ce ar trebui să întreprindă statul, pentru a diminua exodul de intelecte „de perspectivă”? Pentru început cred că diplomele să fie recunoscute în afara țării, pentru că o diplomă recunoscută internațional aduce mai multe oportunități de angajare. Tinerii vor putea să-și deschidă o afacere sau să lucreze în parteneriat cu specialiști din alte țări. O altă soluție ar fi ca statul să asigure studenții cu burse mai mari. În prezent, studenții din Moldova primesc cele mai mici burse în comparație cu tinerii din țările apropiate. În țara noastră se oferă trei tipuri de burse: de la 500 până la 650 lei. Tinerii care achită o taxă de studii pot fi scutiți de plată sau primi bursă dacă au înregistrat succese mari la învățătură, iar persoanele cu dizabilități și cele din familii sărace pot beneficia de cazare gratuită. Spre comparație, în România studenții primesc alocații de la stat aproape duble, iar în Rusia se oferă burse chiar și de peste 10 ori mai mari. În Ucraina,

studenții primesc o bursă în mărime de 530 de hrivne, echivalentul a 800 de lei, la care se adaugă lunar și indexarea în funcție de rata inflației. În toate cele trei țări vecine, studenții plătesc jumătate din costul călătoriei în transportul public.

Pentru a realiza toate acestea este necesar, în primul rând de a promova în următorii ani o politică *Pro-Tineret*, care ar diminua criticismul problemelor „juvenile” și ar valorifica la justa valoare potențialul lor, ce ar include:

- accelerarea eforturilor de promovare a primului contact cu viața profesională în rândul tinerilor și a participării acestora pe piața forței de muncă: obiectivul ar trebui să fie ca, la câteva luni de la terminarea studiilor, tinerilor să li se prezinte o ofertă de angajare de bună calitate, opțiunea continuării studiilor, sau un stagiu;

- reînnoirea eforturilor de a-i readuce într-un sistem de formare pe cei care au părăsit școala timpuriu și care nu percep valoarea studiilor universitare;

- multiplicarea formelor de sprijin al familiilor tinere, care actualmente sunt în cea mai mare parte dezavantajate;

- susținerea inițiativelor tinerilor în toate sferile de activitate pentru a stimula creșterea economică și dezvoltarea durabilă a societății moldovenești;

- inițierea programelor pentru tineret care să le motiveze activismul și participativitatea în soluționarea problemelor comunitare.

Revenind la cele expuse la începutul articolului, am dori să reliefăm încă o dată, atât pentru tineretul studios care pleacă peste hotare, cât și pentru cel care rămâne să studieze în Republica Moldova și, la fel pentru guvernării noastre, că Tinerii de Azi reprezintă **ajutorul** de Măine, Tinerii de Azi reprezintă **schimbarea** de Măine, Tinerii de Azi reprezintă **eficiența** de Măine, Tinerii de Azi reprezintă **speranța** de Măine, Tinerii de Azi reprezintă **viitorul** de Măine.

Referințe:

1. *Tineretul la răscruce de milenii: realități și perspective. Materialele conferinței din 8 septembrie 1999.* – Chișinău, USM, 2000.
2. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, *Educația în Republica Moldova. Publicație statistică 2011/2012.* – Chișinău, 2012.
3. *Declarație a membrilor Consiliului European, 30 ianuarie 2012, Spre o Consolidare Favorabilă Creșterii și o Creștere Favorabilă Ocupării Forței de Muncă.* – Bruxelles, 2012.

FAMILIA – SURSĂ DE IUBIRE PĂRINTEACĂ

LILIA HACINA,

grad did I,
L.T. „Alec Russo”, or Orhei.

Rezumat:

Greutățile inerente perioadei de tranziție au provocat haos astăzi și în cadrul familiei. Incapacitatea familiei de a se adapta la o societate în continuă dezvoltare cu mirajul modelelor extravagante, eul individual și colectiv din ce în ce mai personalizat au modificat fundamentul solid al familiei. Valorile trecutului se prăbușesc, iar odată cu acestea se diminuează importanța și atașamentul față de instituția familiei și funcțiile tradiționale.

Argument

E durut faptul, că în contextul crizei economice din țara noastră o mare parte din părinți sunt nevoiți să migreze peste hotarele țării în diverse colțuri ale lumii alergând după valori materiale, lăsând în umbră cele mai de preț valori: familia, copiii, sănătatea și securitatea lor. Noi, profesorii de astăzi, cel mai bine cunoaștem consecințele migrației externe: destrămarea familiilor, copii derutați psio-emoțional, abandon școlar, fumatul în rândurile minorilor, utilizarea de droguri, privarea copiilor de un mediu sănătos de care ei au nevoie cel mai mult.

Evident, cât nu și-ar dori-o de mult părinții, totuși, nu-și pot îndeplini obligațiunile și îndatoririle de părinte adevărat de la distanță, iar, la rândul lor, acești copii sunt privați de mediul familial complet și perfect necesar dezvoltării lor normale.

De cele mai dese ori anume școala este acel pilon de sprijin psio-emoțional al copiilor părinții cărora sunt plecați peste hotare. Este de datoria noastră și a tuturor profesorilor să prevenim încălcarea drepturilor omului și să facem posibilă aplicarea legilor care propun să promovăm respectarea drepturilor copiilor. Spre exemplu, în L.T. „A. Russo” din Orhei aproximativ 300 de copii sunt lăsați doar în grija unui singur părinte, iar 165 cu tutelă, anume din rândurile acestor copii se observă abandon școlar, nepregătire sistematică, agresivitate în relațiile cu colegii. Ca profesori anume noi le cunoaștem și descoperim acele momente grele sufletești și permanent ne străduim să-i ajutăm cu o discuție confidențială de suflet, un sfat la momentul po-

trivit, cu o motivație pozitivă, prin încurajări permanente, deoarece anume de aceasta au nevoie.

Trecând prin școală, cred că vor uita o bună parte din materia predată la disciplină, dar cu siguranță - atașamentul, toleranța și afecțiunea de părinte-pedagog nici odată.

La final aş face un îndemn pentru toți părinții ce și-au abandonat copiii:

Stimați părinți! Nu uitați că ați fost și voi cândva copii, ați alergat prin roua dimineții în zilele de vară, ați cutrierat prin mahalaua amintirilor plăcute din copilărie, ați sărit în brațele părinților, atunci când seara se întorceau de la muncă, ați admirat cu plăcere focul din sobă, căldura și înțelepciunea părinților voștri. Să nu uitați că pentru părinții, chiar dacă erați mulți la număr în familie, cea mai mare bogăție erați voi – „copiii secolului XX”, viitorii cetățeni prosperi ai secolului XXI, care ați fost crescuți într-un mediu de vis familial pentru a duce continuitatea tradițiilor neamului, înmulțirea ramurilor „*arborelui genealogic de rudenie*” cu care să se mândrească în viitor copiii, nepoții și strănepoții voștri.

Concluzii

Familia este microuniversul natural și biologic al societății de la care pornesc toate, de aceea dragi părinți creșteți-vă alături de voi copiii, care sunt stindardul și flacăra zilei de mâine, nu uitați că mâine veți îmbătrâni, oferiți-le astăzi cele mai de preț valori: prezența, căldura și afecțiunea de părinte ca peste ani ei să vă răspundă cu aceeași monedă. Astfel noi profesorii cel mai bine sesizăm în activitatea noastră zi de zi aceste curențe și totodată ne asumăm o mare responsabilitate să sensibilizăm opinia publică, să dirijăm și ajutăm acei elevi în variate probleme dificile cu care se confruntă, să construim un parteneriat constructiv cu părinții plecați peste hotare prin variate metode on-line, pentru a nu-și găsi refugiul psihologic în acel grup stradal, prieteni de ocazie, medii microsociale dubioase.

Referințe bibliografice:

1. Osterrieth P. „Copilul și familia” București, 1973.
2. Banciu D., Rădulescu S.M., Voicu M. „Adolescenții și familia”, EȘP, București, 1997.
3. Filipescu I. „Adopția și protecția copilului aflat în dificultate”, editura ALL, București, 1997.
4. Codul familiei, adoptat la 26 octombrie 2000.

Studiu de caz N-1

Primul an mi-a fost mai greu, următorii trei, parcă m-am deprins cu lipsa mamei. Mi-a fost foarte greu m-am învățat singură a face mâncare. Au fost perioade, când îmi părea că toate problemele s-au răsturnat peste capul meu: școală, conflicte cu prietenii, neînțelegerea tatălui. Bineînțeles, și lui îi era greu, însă mie îmi era mult mai greu. Când mama era acasă, eram toți fericiți și parcă nu simțeam lipsa banilor. Părinții însă, spun că banii sunt necesari. Pentru mine era mult mai bine fără bani, dar cu mama acasă. Eram toți fericiți...

Ina Țurcanu, 14 ani

Studiul de caz N-2

Mai întâi a plecat tata, apoi și mama. Eu aveam grijă de tot ce trebuia în gospodărie... Pregăteam bucate, făceam curățenie în casă, iar pentru sora mea mai mică, am înlocuit mama. Eram la o vârstă despre care psihologii zic că e dificilă. Mă confruntam și eu cu numeroase probleme. Aveam foarte multe greutăți pe suflet, dar nu aveam cu cine să le împărtășesc. Acest lucru mă determina să sufăr și mai mult. În consecință am devenit cam agresivă chiar și cu persoanele apropiate. Doar îndrumările prietenei mele m-au ajutat și asta pentru că mama ei era acasă.

Angela Țurcan, 15 ani

Studiu de caz N-3

Mama: Doamne, viața asta e așa de grea, banii aceștia nu ajung. Copiii ne cresc mari. Doamne, cred că le lepăd pe toate și mă duc la muncă în Italia. Împrumut niște bani și mă duc, căci aici nu ai la ce sta...

Tata: Dacă te duci tu, mă duc și eu în Rusia, mă duc la Moscova!

Fata: Da eu cu cine dintre voi mă duc....?

Mama: Tu te duci la bunica!

Fata: Da eu vreau cu voi, nu vreau la bunica!

Un dialog tradițional din familie

Studiu de caz N-4

Nu am mai văzut-o pe mama de când a plecat la Israel. Au trecut deja doi ani. Simt un gol în suflet, însă golul din buzunar a determi-

nat-o pe mama să plece de acasă. Mă confrunt cu foarte multe probleme specifice adolescentului și nu cunosc cum ar trebui să procedez în anumite situații. Îmi lipsesc sfaturile și îndrumările mamei. Cei de sus trebuie să se gândească cum ar putea gestiona situația financiară a cetățenilor Republicii Moldova.

Elena Sârbu, 12 ani

REPUBLICA MOLDOVA CU CELE DOUĂ ACASĂ

GURIEV NATALIA

clasa XI „UM”, 17 ani,

Liceului Academiei de Științe a Moldovei

*„Pentru fiecare problemă umană există o soluție,
important este să încerci s-o rezolvi.”*

Henry Mencken

Rezumat:

Progresul sau eșecul nu se realizează pe fonul gol al activității umane, ci rezultă din calitatea principiilor și regulilor bine cizelate, care nu coincid uneori cu necesitățile și problemele sociale. O politică bazată pe părerile unei societăți extremiste nu are puterea de-a menține sub control exodul masiv al populație din Republica Moldova. Un astfel de proces contagios are o influență majoră în evoluția structurală a familiilor, ce constituie unitatea structural-funcțională a statului și schimbă esența noțiunilor de patrie, casă și părinți.

Summary:

Progress or breakdown is not performed on the background of goal of human activity, but results from the better quality principles and rules that is well-bred and sometimes don't coincide with the needs and social problems. A policy based on the views of an extremist society has no power to maintain control of massive exodus of population from Moldova. Such infectious process has a major influence in the structural evolution of families, which constitute the structural unit-function of any state that change the essence of the notions of homeland, home and parents.

Progresul sau eșecul nu se realizează pe fonul gol al activității umane, ci rezultă din calitatea principiilor și regulilor sociale cizelate până la perfecțiune timp de decenii. Sunt o bază și o ascensiune spre idealul propriu conturat, la fel, prin intermediul unor eșecuri și decizii, uneori puțin analizate, ale unor persoane unitare. De ce sunt o geneză? Simplu, deoarece, puterea unui cuvânt poate schimba vectorul unor gânduri, modificând chiar și scopul inițial propus. Uneori, reflecția unor frământări adânc îngropate și tolerate de toți, acoperindu-și personalitatea cu un strat impermeabil de cuvinte, trezesc un interes impetuos și necondiționat, deoarece, în pofida faptului că încercăm să ne schimbăm puterea fluxului sangvin, a patriotismului și a dorului ce ne curge prin vede, ne doare atunci când patria nu ne mai este casă, societatea extremistă se zbate între toleranță și revoltă, iar tu accepți, taci și faci „ceea ce trebuie”.

Schimbul permanent al poziției, călătoriile și acele ștampile puse ca un *vetto* în pașaport reprezintă un factor caracteristic uman, fiind un proces social specific tuturor timpurilor. Totuși refracția acestui proces își are două ogindiri total diferite, fiind un proces social vizibil, dar, totodată, și ascuns, din cauza cosmetizării conștientă de către multe din persoanele antrenate în acest proces, a scopului real al plecării peste hotarele țării. Punctul de intersecție a acestor unde de refracție au căpătat proporții de amploare în Republica Moldova, „onorându-se” ca problemă de ordin național. Dacă în perioada de până la 2001 procesul migrării populației nu a fost ținut în evidență, în ultimii ani s-au obținut date generale vizând evaluarea fluxului migrațional și s-au determinat tendințele principale ale acestuia.

Conform datelor FMI, oficial, migrații moldoveni constituie aproximativ 17% din populația totală a Republicii Moldova, iar potrivit datelor statistice și sondajelor de opinie, fiecare al treilea moldovean apt de muncă a lucrat peste hotare în ultimii trei ani. Casa și familia este punctul de intersecție al dezvoltării personale și a forței, având ca vector creșterea profesională și spirituală a celor care își continuă familiile – tinerii, copiii. Tinerii din Republica Moldova par să-și fi pierdut speranța într-o viață mai prosperă. Ei nu mai cred în promisiuni și nici nu cred în faptul că ar avea puterea de a schimba ceva. Această poziție o demonstrează și datele Barometrului de Opinie Publică (BOP), 35,2% din tineri cu vârsta cuprinsă între 18-29 de ani, la întrebarea: „În ce măsură credeți că oamenii ca Dvs. pot influența hotărârile importante ce se iau la nivel național?”, au răspuns:

într-o mică măsură și respectiv într-o foarte mică măsură sau chiar deloc.

Totuși, baza oricărui stat și a forței motrice a acestuia este societatea, iar pentru o ascensiune pozitivă a dezvoltării acesteia moral și fizic e nevoie să focusăm toate forțele asupra unității structural-funcționale – FAMILIA. Efectul contagios a emigrării cetățenilor din Republica Moldova a avut și își are în continuare efectul pătrunzător, ajungând să modifice până la nivelul genetic principiile familiei, responsabilitatea părinților *vis-a-vis* de prezentul și viitorul copilului, iar, în rezultat, creând o atitudine lejeră a tinerilor față de Patrie și părinți. Evoluția socială a poporului nostru a ajuns la un indice combinatoriu dintre toleranță și durere, exprimată printr-un concept pur teoretic al noțiunii de *patrie, casă și familie*.

Undeva, el ar dori să-i spună cuiva „mamă, am venit acasă” și să nu mintă, să se joace, să facă năzbitii, să fie copil care gustă din plin copilăria, dar este copil al țării, deci al nimănui. Atunci când alții savurează cu ochii plini de vise cea dulce copilărie, el însușește rolul de adult și încercă să găsească totuși răspuns la unele întrebări, care, în final, nu aveau nicio soluție, ci, pur și simplu, trebuiau înțelese, explicate și trăite. Cuvintul *mamă, tată*, cu încetul își pierde sacralitatea, indentificându-se doar cu o rană mereu deschisă, pe care nimeni nu încearcă s-o tămăduie. Fiecare al 5 copil din RM își are cel puțin un membru al familiei plecat peste hotarele țării, iar de educația și îngrijirea copiilor se ocupă bunicii, cunoscuții sau orfelinetele. Chiar dacă acestor copii le este asigurat strictul necesar din partea statului, principiile morale și modelele de urmat sunt preluate, și nu educate, de la posturile TV, societate, vecini, stradă.

Tendința RM spre un stat democratic își are punctul de pornire în implementarea democrației în spiritul principiilor europene, prin care puterea statului, fiind incapabilă să țină sub control modificările structurii sociale, ale economiei și politicii interne, totuși încearcă să susțină parteneriatul sau cu UE sau unirea cu România, prin care stărnesc și mai mult fluxul de emigranți din motivul că moldoveanul își pierde motivația de valorificare a forței sale în favoarea unui stat independent. În acest aspect identificăm patriotismul transformat în *bussines*, anume din cauza lipsei de susținere din partea statului. Văzând că propria patrie are rolul de fugăr prin care încercă să se alipească vreunui stat, cetățeanul își pierde entuziasmul și chiar dorința de-a ridica la un nivel înalt țara sa. E mai ușor să muncești acolo unde

vei avea ulterior un rezultat, unde limba e limbă și legea e lege. Și de ce am ajuns totuși la disputele ce țin de limbă, lege, identitate? De ce avem într-un singur stat două limbi: româna și moldoveneasca, două legi: cum ar trebui și cum îmi convine, precum și două identități: moldovean sau român? Posibil că unora le este bine cu două case, dar nicidecum societății, care, neștiind pe al cui mal să pescuiască, își ia barca și pleacă spre un alt litoral.

Refreinte:

1. Baieșu M., Managementul Resurselor Umane. Chișinău, ASEM; 2004;
2. Moșneaga V., Corbu-Drumea L. (coordonator), *Populația Republicii Moldova în contextul Migrațiilor Internaționale*.
3. Modelele migrației și problemele dezvoltării resurselor umane în Moldova.

MOLDOVENIADA SAU EPOPEEA DRAMATICO-TRAGICĂ A MOLDOVENILOR ÎN EUROPA

BADRAJAN VLADIMIR

clasa XI „UM”, 17 ani,
Liceului Academiei de Științe a Moldovei, originar
din s. Zăicani, r-nul Râșcani

Rezumat:

Moldovenii noștri muncesc peste hotare făcând bogății acolo, iar țara rămâne săracă. Dacă și-ar găsi un loc stabil de muncă și aici ei ar putea să-și făurească un viitor luminos. Trebuie doar să dorească. Soarta lor seamănă cu cea a Țiganilor din epopeea lui Ion Budai-Deleanu „Țiganiada”. Dacă vor continua așa rezultatele vor fi tragice.

Summary:

Our Moldovans working abroad making riches there and the country remains poor. If they would find a stable job and here they could forge a bright future. Just wish. Their fate resembles that of Gypsies in Ion's Budai-Deleanu epic „Gypsyiad”. If they continue as they have tragic results.

Mihai Eminescu spunea: “De vrei să știi viitorul, te întoarce spre trecut.” Trecutul nostru istoric este actual, la fel ca și cel literar. Dar

prezentul? Ce ne oferă el? Mă gândesc la trecut ca să pot înțelege prezentul și în căutarea mea găsesc ca punct de reper epopeea scrisă de Ion Budai-Deleanu “Țiganiada”. Este o epopee eroico-comico-satirică, care ia în derâdere trufia și obiceiurile țiganilor decizi să-și facă o viață mai bună. Ei se angajează în oastea lui Vlad Țepeș și pornesc de la Flămânda spre Inimoasa, unde urmează să-și făurească un viitor luminos, după lupta cu turcii. Punctul culminant este că țiganii reprezintă o alegorie a românilor, care au pierdut conștiința de sine și nu știu încotro s-o apuce.

Astfel de moldovenii există și astăzi, traseul doar le este cunoscut. Epopeea însă ne lipsește și respectiv m-am decis să o scriu. O epopee de calitate necesită câteva schițe. Cred că mă pot referi la următoarele. Moldovenii din Moldova “flămândă” pornesc spre Rusia “inimoasă”, care îi angajează la munci mizerabile.

La fel de înflăcărâte sunt și celelalte state unde bietul moldovean pleacă să câștige o bucată de pâine. Și dacă aici e sărac și flămând în țară săracă, acolo, în țară bogată, e sărac, flămând și nedorit. Care îi este câștigul, pe cât îi ajunge, doar bunul Dumnezeu știe. Dar acasă se formează goluri, pe care nici un ban nu le poate apoi îndrepta. Mulți copii pornesc pe căi greșite: absențe de la ore, baruri, discoteci, țigări, alcool, droguri.

Dacă ar fi părinții alături, un sfat bun spus la timp copiilor ar face mult. Însă tocmai el lipsește. Nu cred că umblând între Flămânda și Inimoasa (Moldova și statul X unde pleacă să muncească), viața le este o comedie. Epopeea mea intitulată “Moldoveniada” va avea un caracter dramatic, chiar tragic. De ce tragic? Țiganii din epopeea citată anterior aveau să lupte cu turcii. Moldovenii noștri cu cine luptă? Ei sunt oameni pașnici, nu fac rău nimănui, dar numai ei sunt așa. Primăvara trecută am fost la înmormântarea tatălui unui coleg de clasă. Pentru o mie de ruble câștigate prin muncă cinstită s-a întors acasă în sicriu, cu o rană de cuțit la gât. Mă întreb: oamenii au oare preț? Eu niciodată nu aș merge la târgul de suflete...

Moldovenii noștri, care sapă fântâni la ei acasă sunt oameni gospodari. Nenumărate sunt cazurile când pe pământ strain, s-a prăbușit țărâna peste ei, îngropându-i de vii. Și dacă lucrează “la negru” este săpată în alt loc o altă fântână, iar pe mormânt lipsește candela și crucea, se uită a pune. Sunt date neoficiale întocmite de lacrimile soțiilor și copiilor rămași orfani.

În asemenea cazuri chiar nu mă interesează bilanțul natural, situ-

ația economică a țării ori fleacuri ce țin de viză sau taxe vamale. Cum ființele umane nu au preț, țara pierde totul, riscându-și propria viață.

Ar trebui să ne înțelegem între noi și să ne creăm un viitor luminos în țară. Dar, din păcate, ne certăm ca țiganii. Nu atât noi, cât cei responsabili de crearea unor condiții de trai bune. Dar oare dânsii sunt unicii responsabili? Nu cred că ei au educat studentul să dea mită pentru cumpărarea diplomei. Viitorul său deja atunci era limpede – șomajul. Tot nu ei au fost cei care l-au împiedicat pe băiatul cu studii gimnaziale să le continue pe cele liceale, apoi superioare, ca să capete o profesie. Nu ei sunt cei care spun despre colacii din coada câinilor, ce se plimbă lingușitori pe străzile de peste hotare. Sigur, salariile, cât și multe altele, e responsabilitatea lor. Dar avem și noi responsabilitatea noastră – educația și munca cinstită pe pământul natal. Istoria cunoaște destul de multe cazuri când un împărat bun nu a putut promova reformele la fel de bune pentru că nu a fost susținut de popor.

O cauză a plecării peste hotare este salariul de 1500 pentru un începător meseriaș. E o sumă mică. Dar cunosc o familie când mama cu salariul de 3000 lei era capabilă să întrețină doi copii și părinții țin-tuiți la pat. Copiii nu au dus lipsuri, iar doamnei nici nu i-ar fi trecut prin cap să plece peste hotare.

Cred că e mai mult o problemă ce ține de dorința de a avea totul și deodată. Faptul dat nu mă miră, fiindcă și românii din “Țiganiada” tot mîncare căutau. Tot pentru mîncare gratuită au și plecat la luptă. Dar noi oare nu suntem urmașii Romei? Parcă aud întrebarea plină de uimire a unor tineri care acum citesc aceste rânduri “Ce?”. Le răspund: dacă oamenii măcar o lună ar sta la ei acasă, situația țării s-ar îmbunătăți. A familiei nemaivorbind, însă lucrul dat trebuie făcut de bunăvoie, neforțat.

Doar o lună, dacă nu ar pleca nimeni din țară și ar încerca să se anejeze aici în câmpul muncii, rezultatele ar fi excepționale. Dacă într-un an economiei Republicii Moldova i-au fost aduse 1,8 miliarde, tot în atâta timp 600000 de moldoveni cu salariul de 1500 lei ar aduna 10,8 miliarde lei. Miracole sunt nu numai peste hotare, minuni se pot face și la noi în țară... Avem nevoie de cei dragi, aici, în spațiul nostru mioritic. Știu că majoritatea celor care pleacă nu sunt muncitori calificați. Câmpuri în pârloagă, vii și livezi cât și condiții climatice favorabile avem din plin. Dar cel mai frumos lucru ar fi integritatea a 340000 familii. Apoi nici într-o țară nu cunosc fructe și legume atât de dulci ca la noi. Cei de peste hotare le așteaptă ca pe pâinea caldă.

În ceea ce privește “exodul de intelectualitate”, aici avem nevoie de fabrici și întreprinderi, susținere din partea guvernului ca să le ofere șansa să se manifeste în țară. Este un vis? Da, dar posibil de realizat. Când? Atunci când cu toții ne vom dori cu adevărat.

Până atunci însă moldovenii îi îmbogățesc pe alții peste, rămân familii distruse și lacrimi vărsate pentru cei care nu mai sunt. Epopeea mea “Moldoveniada” cu caracter dramatico-tragic ar semăna mai mult a elegie. Nu mai știu dacă îmi mai doresc s-o scriu. Poate nu merită. Nu prea cred în viitorul ei. Cititorul trebuie să se relaxeze, să se încarce cu emoții pozitive, iar nu să plângă de milă la fiecare vers. Vom gândi pozitiv împreună doar dacă vom încerca să găsim locurile unde răsare lumina viitorului la noi, în Moldova. Și vă asigur că ele sunt multe. Aceste comori abia așteaptă să fie descoperite. Să ne unim și să facem un viitor luminos la noi acasă, ca peste vreo doi ani să pot scrie pasteluri despre frumusețile construite de moldoveni pe pământul lor strămoșesc. Deci, Dragă Migrație, lasă-ne în pace că destul ți-am mai slujit. Acum a venit timpul să ne fărîm propriul viitor, aici, la noi în țară.

Dumnezeu să ne ajute!

PROBLEMELE ȘI CONSECINȚELE MIGRAȚIEI TINERILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

MELENCIUC CRISTIAN,
cl. XII um,
CERNEI VALERIA,
cl. X A., Liceul AȘM

Tinerii se confruntă cu probleme de integrare profesională, mai mari comparativ cu alte grupuri ocupaționale. Deși este în descreștere, rata șomajului printre tinerii de 15-29 ani rămâne destul de mare – 10,4% în 2009. Gradul de ocupare al populației tinere (15-24 ani) în 2011 alcătuia doar 36% din numărul absolvenților instituțiilor medii de specialitate și superioare. Și aceasta pentru că sistemul educațional formal încă nu pregătește tinerii în mod suficient pentru a face față cerințelor mereu în schimbare ale pieței muncii, fenomen denumit „*decalaj de cunoștințe*”. Acest decalaj trebuie eliminat prin educație și pregătire profesională, care să

dezvolte deprinderile cerute de piața muncii. Și nu doar cele profesionale: trebuie să le cultivăm tinerilor deprinderi de bază, cum este redactarea unui Curriculum Vitae sau cum să se comporte în timpul unui interviu de angajare, să-i ajutăm să-și dezvolte gândirea de întreprinzător și spiritul de inițiativă, abilități antreprenoriale.

În prezent tinerii simt un vacuum de informație în ceea ce privește orientarea lor în aspect profesional. Majoritatea își aleg meseria sau profesia fără a ține cont de evoluția acesteia pe piața muncii și de perspectivele de angajare, o bună parte din ei sunt nemulțumiți de meseria sau profesia aleasă. În instituțiile preuniversitare de învățământ programele de educație economică, orientare profesională și de consiliere în carieră sunt insuficiente și nu acoperă necesitățile tinerilor.

Este necesară realizarea unui program amplu de orientare profesională. Lipsa locurilor de muncă generează migrație, trafic de ființe umane, apariția unei categorii noi de copii – „orfanii sociali”, consum de alcool, droguri, delincvență etc.

Moldova are una dintre cele mai înalte rate ale **migrației** externe printre tinerii între 15-29 ani din Europa și Asia Centrală – 15%, ponderea în totalul populației plecată peste hotare fiind de 42%. Conform sondajelor – 70,3% din tineri au declarat că ar pleca peste hotare în cazul în care li s-ar oferi această șansă din cauza lipsei de oportunități de a avea o muncă care să le asigure un trai decent în țară. Fenomenul migrației populației peste hotarele țării în căutarea

unui loc de muncă a generat apariția unei noi categorii sociale de copii – **orfanii sociali**: 27,6% au unul dintre părinți plecat peste hotare, 9,3% din copii – ambii părinți. Acești copii sunt mai vulnerabili față de riscurile legate de consumul de substanțe nocive, abandonul școlar, relațiile sexuale precoce și comportamentele deviante, traficul de ființe umane și exploatarea prin muncă, depresii, „complexe de inferioritate”, lipsa oportunităților de continuare a studiilor și de angajare cu succes în câmpul muncii.

Copiii/tinerii care au părinți plecați nu sunt incluși într-un proces de pregătire pentru viața independentă și de dezvoltare a abilităților de autogestionare, management al resurselor și practicarea unui mod sănătos de viață. În absența serviciilor psihopedagogice specializate și a cadrelor didactice special pregătite pentru a face față acestei situații, problemele acestor copii rămân în afara sistemului educațional. Toate acestea pot avea consecințe grave și la nivel economic, și la cel social pentru întreaga țară.

Traficul de ființe umane ia proporții tot mai mari în Moldova. Sondajele arată, că aproape jumătate dintre victimele traficului (care au răspuns la chestionar), aveau mai puțin de 18 ani, restul – erau cu vârsta cuprinsă, preponderent, între 18 și 24 ani. Printre principalii factori care favorizează traficul de ființe umane sunt sărăcia, șomajul, lipsa de oportunități pentru tânăra generație de a-și aplica potențialul, a unei culturi juridice printre tineri, reconsiderarea valorilor în societate, lipsa strategiilor informaționale despre pericolul traficului, lipsa sau insuficiența de acces la informație despre fenomenul traficului, lipsa deprinderilor și comportamentelor de apărare contra traficului, lipsa sau insuficiența serviciilor de prevenire și recuperare, lipsa/insuficiența personalului specializat etc.

Categoria de copii și tinerii care au nevoie de sprijin special în R. Moldova mai include: adolescenții și tinerii neîncadrați în procesul de învățământ, cei încadrați în munci prost plătite, cei cu dezabilități (în țară sunt înregistrați peste 16 mii de invalizi cu vârste între 16 și 30 ani), adolescenți din instituții rezidențiale, cei care locuiesc în stradă sau în închisori; copiii și tinerii cu un singur părinte sau cei care locuiesc cu alte rude, familiile tinere etc. Vulnerabilitatea acestora rezidă în posibilitățile scăzute de afirmare și integrate în societate.

Pe fundalul acestor schimbări, a crescut importanța educației non-formale în actualul sistem educațional, care – prin activități de informare și formare a unor comportamente la copii și tineri privind

dezvoltarea personală, de sănătate, (auto) protecția, participarea activă la viața comunității, precum și asigurare a unui venit etc. – ar putea **preveni** problemele (sau cel puțin o parte din ele) cu care acestea se confruntă. Copiii și tinerii au necesități care sunt abordate insuficient sau nu sunt abordate/satisfăcute deloc de către nici unul din actorii educaționali: educația formală, educația extra-curriculară/extrașcolară, familia sau comunitatea în care trăiesc. Educația formală asigură, în special, dezvoltarea abilităților academice și mai puțin se axează pe cele psihosociale, atât de necesare copiilor/tinerilor pentru dezvoltarea lor personală și integrarea socio-profesională. Nici familia nu are suficiente cunoștințe și abilități necesare pentru a le sprijini dezvoltarea.

În același timp, copiii/tinerii au necesități pe care singuri nu le pot satisface doar pe calea învățării informale. Un sistem de educație non-formală bine organizat în R. Moldova ar contribui la satisfacerea următoarelor necesități ale copiilor și tinerilor:

- de a-și conștientiza permanent nevoile de dezvoltare, protecție, participare, sănătate, culturale, sociale și de a căuta modalități de satisfacere/realizare a acestora;
- de a-și cunoaște și exercita drepturile în scopul implicării active în procesele de luare a deciziilor ce le afectează viața;
- de a-și planifica și exercita procesul de dezvoltare personală, vocațională, socială, economică, culturală și de sănătate;
- de a beneficia de spații și servicii prietenoase, de oportunitățile oferite, de a le căuta și de a contribui la lărgirea lor;
- de a beneficia de serviciile unor specialiști prietenoși, competenți și deschiși în satisfacerea nevoilor, care inspiră încredere, sunt comunicabili, atenți, tratează copiii/tinerii cu respect, oferă informații și suport fiecărui copil/tânăr pentru ca acesta să ia o decizie corectă și liberă în funcție de necesitățile sale.

UN STRIGĂT DIN PARTEA ORFANILOR SOCIALI

ISAC EUGENIA,
cl. XI bch, Liceul AȘM

Argument

În pofda străduinței și dorinței autorităților, mulți cetățeni ai R. Moldova pleacă în căutarea unui loc de muncă sau studii, iar alții caută să-și soluționeze anumite probleme personale sau ambiții.

Experiența a demonstrat că principalele cauze răspunzătoare de tulburările în plan afectiv, în special în cazul copiilor, se regăsesc, cel mai adesea, în familie, acolo unde copilul își petrece cea mai mare parte a timpului, acolo unde au loc primele experiențe și se stabilesc cele dintâi relații, acolo unde este educat și format ca om și personalitate. Cele mai acute probleme educative, culminând cu insuccesul școlar, provin adesea din absența sau ignorarea atenției părinților față de dezvoltarea și supravegherea copilului, dar, mai ales datorită „eroziunii” afective din familiile dezorganizate și cele dezintegrate.

Majoritatea psihologilor sunt de părere că, în lipsa legăturii emoționale, evoluția afectivă a copilului va fi marcată de sentimente de nesiguranță. Condiția de bază care trebuie împlinită pentru dezvoltarea acesteia este prezența părinților. Orice relație presupune un timp petrecut împreună. Respectivul principii sunt valabile pentru toate etapele copilăriei, inclusiv pentru vârsta adolescenței (Chapman, 2002).

Lucrul esențial în creșterea unui copil este afecțiunea dintre acesta și părintele său. Numai dacă se simte îngrijit și iubit din tot sufletul va fi în stare să facă față provocărilor vieții. Într-adevăr, nevoia de afecțiune este cea mai mare nevoie a copilului, vorbind din punct de vedere afectiv, iar felul cum este satisfăcută va influența puternic relația lui cu părinții. Alte necesități, în special cele de ordin fizic, sunt mai ușor de constatat și de satisfăcut, însă ele nu au nici pe departe un asemenea impact asupra vieții copilului. Desigur, trebuie să-i asigurăm o locuință, hrană și îmbrăcăminte, dar, în același timp, suntem datori să veghem la dezvoltarea lui sănătoasă, pe plan mental și afectiv.

Lipsa unuia dintre părinți în educația copiilor duce la tulburări psihosociale de personalitate, deoarece maternitatea și paternitatea sunt un institut bisocial.

Universitatea din Haward a realizat o cercetare care a vizat con-

tinuitatea în educație, în special pe dimensiunea tată-fiu. În urma investigației, care a inclus patru generații (anii '30-'80), s-a ajuns la concluzia că generația a patra se aseamănă mult cu prima. Străbunicii, bunicii, tatăl, fiul pe parcursul vieții de familie, preiau unele trăsături de personalitate.

Rolul tatălui în modelarea copilului presupune câteva ipostaze personificarea puterii, exemplu de urmat, capul familiei, susținătorul familiei, simbol al disciplinei. În cazul când tatăl lipsește, contribuind doar la asigurarea bunăstării celor apropiați, percepția rolului său este unilaterală – susținătorul material al familiei. Copiii cresc „orfani” socio-psihologic. Formarea stereotipurilor de gen în educația băieților de către tată constă în utilizarea stilului autoritar, agresiv, impunerea unor cerințe înalte. Participarea activă a tatălui la educare contribuie la dezvoltarea emoțională a copilului, la formarea atașamentului față de el.

Așadar, la orice vârstă rolul tatălui este de neîndoielnic, de altfel, ca și al mamei. Când calea pribegiei o ia mama, de asemenea, se conturează un șir de probleme.

Un copil lăsat în grija bunelor, rudelor sau vecinilor poate fantasma că a fost abandonat de către părinți și în linii generale el are dreptate, părinții afectiv nu sunt lângă ei. Nu se bucură de evenimentele importante din viața propriului copil – prima dragoste, balul de absolvire etc. – astfel copilul ajunge să se simtă izolat de părinții sai.

Copiii se simt părăsiți, inutili, au idei suicidale, insomnie, poate apărea interesul față de bani și plăcerea de a-i cheltui; pot cădea ușor în capcana dependențelor de drog, alcool, jocuri de noroc; ei încep să manifeste violență, să mintă, să-i manipuleze pe cei în a căror grijă au rămas. Așadar, lipsa unuia dintre părinți sau a ambilor îi defavorizează pe copii, privându-i de un model comportamental, creându-le probleme de ordin psihologic care, în perspectivă, pot genera depresii.

„Sentimentul izolării duce la anxietate. Să fii izolat, înseamnă să fii dat la o parte, lipsit de posibilitatea de a folosi puterile umane. Să fii izolat înseamnă să fii neajutorat, incapabil de a înfrunta lumea – lucrurile și oamenii” (Fromm, 1995).

Fenomenul familiilor dezintegrate a devenit un subiect actual de cercetare. Din cauza că literatura de specialitate prezintă puține informații despre relația părinți-copii din acest tip de familii, studiul de față și-a propus să determine în ce măsură lipsa unuia sau ambilor părinți poate genera starea de anxietate la copii.

Obiectul cercetării îl constituie evaluarea stării psiho-emoționale a copiilor a căror părinți sunt plecați peste hotare și elaborarea recomandărilor privind ameliorarea și promovarea sănătății acestora.

Scopul lucrării este studierea manifestării anxietății la orfanii sociali.

Metodele de cercetare:

- Empirice: Testul „Determinarea nivelului de anxietate” (D. Spilberg) – pentru determinarea nivelului anxietății;
- Statistico-matematic: calcularea mediei perosanelor care manifestă diferite nivele de anxietate.

Epidemiologia și caracteristicile anxietății

Anxietatea este o stare afectivă caracterizată printr-un sentiment de insecuritate, de tulburare difuză. Cauzele anxietății se datorează, în primul rând, schimbărilor radicale ce au loc în viața noastră și evenimentelor care ne induc stări de neliniște și stres, dar această dereglare poate apărea și fără să existe un anumit factor sau o relație cauză-efect.

Adler abordează anxietatea ca fiind o “atitudine ostilă a unui om față de mediul său”. Acest fenomen îl însoțește pe om din frageda copilărie și deseori până la bătrânețe, amărându-i într-o imaginabilă măsură existența.

„Anxietatea” se manifestă prin:

1. Modificări somatice – cele mai obișnuite fiind: dispneea, adică respirația dificilă, amețea etc.
2. Cogniții disfuncționale – caracteristica principală a acestora este sentimentul de frică sau/și gânduri cronice, repetitive, de îngrijorare, care reprezintă un element de stres pentru persoana respectivă și care interferează cu activitățile din viața sa.
3. Pe plan comportamental – cel mai specific este comportamentul de evitare.

Ținând cont că anxietatea este o tulburare endogenă, la copii este greu de diagnosticat. Dar aceasta nu absolvă copii de suferințele cauzate de anxietatea generalizată.

În continuare ma voi referi la inhibiția conduitelor exterioare și sociale. Există copii care vor fi întotdeauna calmi, care nu vorbesc niciodată despre ei, care sunt calificați ca fiind prea cuminți, nu ridică probleme de disciplină, dar care păstrează totuși o posibilitate de contact cu ceilalți copii: se joacă sau lucrează cu plăcere. Dar se pot

întâlni și copii întotdeauna izolați, neîndrăznind, uneori în pofida dorinței recunoscute să se apropie de alți copii sau adulți, rămân acasă în vacanță, nu se implică în activități de grup, ajungându-se până la mutismul extra-familial.

Marcelli distinge în inhibiția mentală: a) inhibiția fantasmatică - inhibiția visării, imaginației, manifestă deseori trăsături conformiste (mai bine recopiază un desen decât să creeze unul nou). Sunt obsesionali și conformiști. Ei pot fi eminenți la școală, dar uneori pot atinge imbecilitatea nevrotică; b) inhibiție intelectuală – din cauza conflictelor interioare, a sentimentelor de vinovăție ei inhibă potențialul lor cognitiv, se inhibă chiar dacă au învățat și posedă materialul și zic că nu pot spune nimic pentru că au uitat.

Fenomenul migrației și implicațiile acestuia asupra copiilor

Conceptul de orfan social în Republica Moldova apare prin anii 2000 și este atribuit copiilor a căror părinți sunt plecați peste hotare. Acești copii, în virtutea faptului că au părinți și nu sunt abandonați formal, locuiesc singuri sau în grija altor rude lipsiți de afecțiunea părintească și de context familial care să îi permită o bună dezvoltare. Din aceste considerente au fost numiți orfani sociali.

Conform rezultatelor studiilor sociologice, actualmente, 328 de mii de emigranți lucrează sau sunt în căutare de lucru în străinătate, 66% din imigranții moldoveni au vârste cuprinse între 20 și 40 de ani. În anul 2008 migrații au trimis acasă peste 1,6 miliarde dolari SUA.

Cât privește copiii migraților în Republica Moldova: 21% din copii au cel puțin un părinte plecat peste hotare, din care 10% – au ambii părinți plecați peste hotare; 7% din copiii din instituțiile rezidențiale sunt copiii migraților.

Devenind o realitate incontestabilă, se trag semnale de alarmă privind riscurile pe care le prezintă familie dezintegrate pentru copil, în sensul că atunci când unul dintre părinți este absent pentru o perioadă mare de timp, familia își pierde abilitatea de a funcționa

într-o manieră sănătoasă. Pe lângă faptul că responsabilitățile casnice cad pe umerii copiilor, ei suferă și de sentimentul de singurătate, se tem că familia lor se poate destrăma etc. Însă copiii nu pot să-și exprime sentimentele și trăirile tensional-conflictuale, de regulă le demonstrează sub diferite forme „mascate” de reacție, cum ar fi cazul unor somatizări sau conduite nevrotice (anxietatea generalizată).

Pentru a deveni adulți sănătoși și productivi ai societății, copiii au nevoie de susținere. Ei trebuie motivați să studieze, necesită grijă părintească, susținere emoțională și modele pozitive de viață.

MOLDOVENII NU SE SPERIE

DUBCEAC ȘTEFAN,
LT „*Gaudeamus*”, Chișinău
clasa XII-lm.1

Europa trece prin criză adâncă...

Rândurile șomerilor se îngroașă. Pentru miile de moldoveni, care muncesc sau studiază acolo, reîntoarcerea acasă rămâne ultima acțiune, preferând să caute căi de supraviețuire în Spania, Italia sau Anglia și Irlanda. Cei care au voit să se întoarcă în Republica Moldova au făcut-o deja, mai ales că numărul emigranților moldoveni în Europa s-a redus odată cu începutul crizei.

Unele țări europene au implementat programe speciale de stimulare a reîntoarcerii emigranților în țările lor de baștină, oferind sume modeste, de câteva sute de euro, inclusiv plata biletului de călătorie. Acest program se referă la emigranții țărilor non-UE, printre care și Republica Moldova.

Ce este curios, moldovenii nu se grăbesc să vină acasă și ei se reorientează spre alte țări UE.

Alteori doar tranzitează Moldova și se duc spre Federația Rusă, ca o destinație temporară, ușor de accesat și cu salarii comparabile cu cele din Spania sau Italia.

Apoi se îndreaptă fie spre țările Europei de Nord, precum Germania, Marea Britanie și, în număr mai mic, spre țările scandinave.

Criza n-a întors moldovenii acasă, doar i-a îndreptat spre alte piețe

de muncă. Circa cinci mii de moldoveni mereu sunt în căutarea unei țări, deci a unui loc de muncă.

Moldovenii nu revin acasă, nu-i sperie nici criza, nici lipsa locurilor de muncă. Aceștia preferă să primească ajutor de șomaj, fie cât de mic și, în plus, nu vor rata șansele de a fi angajați chiar pentru câteva ore.

Salariile UE s-au micșorat, însă moldovenii nu se grăbesc să se întoarcă acasă. Moldovenii afirmă că, în medicină, de exemplu, spre deosebire de alte domenii, în UE lucrurile stau mai bine și este mai sigur. În pofida crizei financiare, migranții moldoveni consideră că prețurile la produsele alimentare sunt acceptabile și chiar au scăzut în ultimul timp.

Cu 15 euro poți procura „de toate” pentru o zi sau două. În Moldova nu-ți ajunge pentru o masă... Un sfert din produsul intern brut vine de peste hotare. Exportăm forță de muncă pe piețele din afară, iar în schimbul lor primim niște „finanțări” din exterior.

Regretabil, dar această sursă de finanțare nu este una durabilă, deoarece este afectată de șocuri puternice: atât în Republica Moldova, cât și în țările „donatoare”, unde moldovenii lucrează.

Este doar o statistică. Una dureroasă. În spatele ei sunt niște destine: părinți plecați, bătrâni și copii lăsați în voia sorții. În situații fericite familiile se reunesc, dar tot acolo, în țări străine. Atunci și bani vin mai puțini, unii compatrioți de ai noștri au lăsat în Moldova doar casele părăsite și mormintele strămoșilor.

Dar ei nu se sperie...

UN MOLDOVEAN... CREDE...

GABOR ANA,
LT „*Gaudeamus*”, Chișinău,
clasa XII-lm1.

Puțini moldoveni iau în calcul întoarcerea acasă.

Un tânăr student de la Universitatea din Barcelona (24 ani) s-a stabilit cu familia în Spania de patru ani. La început le-a fost destul de bine: aveau un serviciu, își permiteau chiria unui apartament bun, aveau posibilitatea să-și dea copiii la școli. A venit criza. Tatăl este șomer, însă nici nu le trece prin gând să se întoarcă acasă.

Familia își caută pâinea acolo, căci dacă au trăit ceva timp peste hotare nu doresc să revină în Moldova și caută soluții acolo. Mulți moldoveni încearcă să-și găsească posturi de muncă pe piața neagră, în ideea de a fi scutiți de impozite și de a obține un venit mai mare pentru familie.

Tânărul își continuă studiile și muncește temporar. Nu disperă și ... crede că Europa își va redresa economia și viața fericită va intra în ritm normal.

Acest moldovean crede că viața lui e acolo, în Europa. Acest moldovean nu va veni la baștină de teamă că aici nu se va putea angaja în câmpul muncii.

Acest moldovean, afectat de criză, caută soluții acolo, nu aici.

Acest moldovean „se ține cu dinții” de Europa în criză, căci Moldova, țară de succes, nu-l atrage, deocamdată. Asta-i...

EU AM REVENIT... DAR NU CU TOTUL.

COSTACHI ALEXANDRA,
LT „Gaudeamus”, Chișinău,
clasa XII-lm.1

Sunt tânără și aproape jumătate din viață mi-am petrecut-o în afara țării mele – R.Moldova. Împreună cu părinții am fost mai întâi în Irlanda,

apoi în Rusia. Părinții mei munceau la „negru”, deci se fereau de tot ce este lege.

Ziua lucrau, iar seara se retrăgeau în tăcere la apartamentul pe care îl închiriau. Eu, la doar 11 ani, mergeam la o școală de cartier. Nu comunicam, nu aveam prieteni, știam un singur drum: școala-apartamentul închiriat și invers. Se părea că totul este bine: aveam ce mânca, aveam părinții aproape. Nimic nu ne lipsea ca să fim fericiți, dar nu era chiar așa. Ne era dor de Moldova, de bunici, de satul natal. Și ... într-o zi ne-am reîntors acasă. Primele zile, cu banii pe care îi câștigasem „acolo”, am trăit ca în Paradis: plecam pe la neamuri, pe la prieteni, mergeam la distracții și cumpărături. Dar banii se „topeau” văzând cu ochii și gândul ne era... la plecare. La început, tata a dorit să-și găsească de lucru, dar n-a găsit, după profesia sa de inginer, nimic. Ar fi dorit orice muncă, aici, acasă. A găsit ceva, dar foarte

rău plătit. Mama era disperată, nu știa ce să facă și era cu gândul „la plecare”.

Problema eram eu, fiica lor, căci nu mai voiam să plec din țară. Au hotărât să mă lase la bunici și eram fericită. Nu știam cum e să trăiești fără părinții, care vor fi departe. Anii trec, eu cresc, îmi văd mama o dată sau de două ori pe an. S-a produs o înstrăinare, dar oricum mama rămâne mamă. Eu o ajut pe bunica, învăț la liceu, comunic cu părinții zilnic prin Skype. Părinții mă ajută financiar, dar sunt undeva... departe. Ei au devenit: telefon, bani...

Promit să vină, dar nu pentru mult timp. Aici, acasă, n-au serviciu sau cum spun ei, n-au de lucru. După ce voi termina liceul am să plec și eu departe de aici, unde este prea multă nedreptate, prea multă mizerie, prea multă invidie. Poate o să fac aici, în Moldova, și facultatea, dar la muncă voi pleca peste hotare. Acolo, după spusele părinților, legile sunt create pentru a proteja omul, iar omul este valoare, ceea ce nu se prețuiește la noi. O țară ca Moldova n-are ce exporta, decât forță de muncă. Păcat că pleacă cei mai calificați. Cei care revin, sunt oaspeți, deci revin..., dar nu cu totul.

Aceasta este povestea unei oarecare fete de la un liceu din Moldova.

SUGESTII PENTRU A REGLEMENTA PROCESUL MIGRAȚIEI PESTE HOTARELE ȚĂRII

COBÂLCĂ PATRICIA,
elevă în clasa a X real 1,
L.T “Gaudeamus”, mun. Chișinău

În ultimul timp tot mai mulți cetățeni ai Republicii Molodva nu rămân indiferenți, ci îți demonstrează activism cu referire la problemele societății, în special și față de problema migrației populației peste hotarele țării. Cu această ocazie, colegii mei au discutat problema dată la lecțiile de educație civică și au propus câteva sugestii:

a) În timpul apropiat:

- crearea unor facilități tinerilor antreprenori, alocarea unor prime materiale inițiale pentru inițierea unor afaceri;
- asigurarea tinerilor specialiști cu locuri de trai, îmbunătățirea

- condițiilor la grădinițe, școli, spitale, pentru ca noile familii tinere să nu emigreze peste hotarele țării;
- crearea unor facilități persoanelor cu dizabilități;
- sanționarea mai drastică a cazurilor de corupție din societate;
- mărirea salariilor și a pensiilor.

b) În perspectivă:

- asigurarea tinerilor cu locuri de muncă;
- crearea unor edificii și a unor atracții turistice, și, totodată, valorificarea spațiilor verzi;
- medicină gratuită pentru toate păturile sociale ale țării;
- instituțiile de învățământ preșcolar, primar și gimnazial ar trebui să fie gratuite, pentru ca absolut toți copiii să frecventeze școala, deși este un drept declarat, dar nu și respectat;
- mărirea salariilor persoanelor cu studii medii, pentru ca să existe specialiști în toate domeniile și să nu fie o rată de șomaj atât de mare în rândul celor care se impun să aibă studii superioare, dar care, nu dețin un loc de muncă.

c) E greu de schimbat, dar trebuie:

- atitudinea neserioasă și nepăsarea politicienilor față de tineri;
- corupția, care domină societatea și e greu de lichidat.

MIGRAȚIA ÎN REPUBLICA MOLDOVA

CUCERENCO RUXANDA

Clasa a X-a "C",
Liceul Academiei de Științe a Moldovei

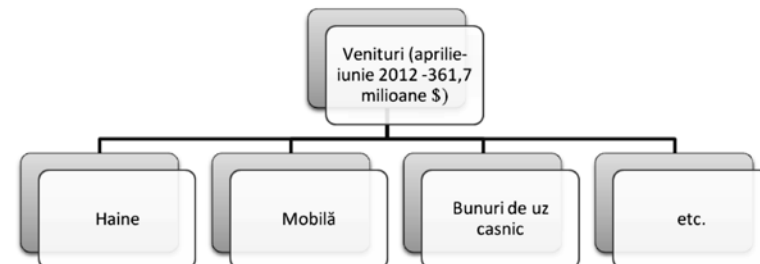
*„Un om deștept rezolvă problema,
unul înțelept o evită”*

Albert Einstein

Oamenii au migrat din cele mai vechi timpuri. Această necesitate a apărut din cauza condițiilor geografice nefavorabile, dorința de a trăi o viață mai bună. În perioada din anul 2000 până în prezent, din Republica Moldova au migrat mii de oameni, cu scopul de a crea o viață mai bună pentru copii lor, pentru a crea condiții de trai mai bune. În anul 2000, au emigrat peste 9000 de oameni. Țările în care se

migrează cel mai des sunt: Rusia, Ucraina, Canada, Germania, Israel, Turcia. O altă posibilă cauză a apariției migrației este lipsa încurajării din partea statului a producătorilor autohtoni. Auzim deseori în presă, sau la televizor despre veniturile de pe urma banilor transmiși de cei aflați peste hotare.

În lunile aprilie-iunie a anului curent, banii proveniți de peste hotare au constituit 361,7 milioane \$. O mare parte a acestor bani, transmiși cetățenilor din RM, nu sunt investiți, ci doar consumați, adică irosiți pe mâncare, haine și alte lucruri.

Aceste cheltuieli constituie peste 80% din totalul banilor expediți. Din cele 20% rămase, sunt investite în mașini sau case. La cumpărarea lor, statul reține 20% din costul obiectului, acesta constituind TVA-ul. Banii adunați de pe urma TVA-ului, se folosesc la întreținerea instituțiilor de stat, salariile bugetarilor, cheltuieli ale statului etc.

Deoarece oamenii nu cumpără produse autohtone, peste 50% din impozite se întorc la statele producătoare. Deci, este de o necesitate primordială se încurajăm producătorii autohtoni, în primul rând pentru ca să nu plece peste hotare, să rămână acasă, alături de familiile lor, iar în al doilea rând, pentru ca impozitele calculate să rămână în interiorul statului, în urma cărora s-ar mări salariile și pensiile oamenilor.

Rolul statului în micșorarea numărului de emigranți

1. Crearea locurilor de muncă
2. Încurajarea producătorilor autohtoni
3. Promovarea produselor autohtone (prin export)
4. Ridicarea nivelului produselor autohtone
5. Covingerea oamenilor să investească în crearea firmelor, companiilor autohtone (cele 20% din banii primiți de peste hotare ce nu se cheltuie pe consum)

LUMEA PLEACĂ ..., PROBLEMELE RĂMÂN

PERCIUN LUDMILA,

clasa a X-a C, Liceul
Academiei de Științe a Moldovei

Tema abordată este una foarte actuală, dar și destul de dureroasă pentru națiune, despre se care se scrie mult, se vorbește și mai mult și aproape puțin ce se face. Aș mai adăuga încă multe semne de exclamare ca să răsunare tare de tot și să ajungă nu doar la urechile demnitarilor, dar chiar și la inimile lor, dacă le au, desigur.

Se auto-nimicește un neam, sunt cuvinte dure, dar nu cred că sunt lipsite de adevăr. Zi de zi mica țărișoară a Moldovei este părăsită de zeci de cetățeni, care pleacă în lumea mare pentru a-și asigura un trai mai decent. Oare așa să fie?

Pleacă tineretul și în cele mai multe cazuri se pierde în robia țărilor musulmane, fiind lipsiți totalmente de drepturi umane, păstrând doar obligațiile de a munci în locurile cele mai mizerabile și mai grele, mancurtizați totalmente și nu mă miră faptul dacă sunt folosiți și chiar în acțiuni teroriste.

Pleacă... Pleacă părinții pentru o bucată mai mare de pâine, abandonându-și copii... pe acei, care vor fi educați în continuare în stradă s-au prin intermediul telefonului, primind ca recompensă lunar câte 100 sau 200 euro.

Pleacă... Pleacă acei care își părăsesc patria pentru a-și realiza visele, invențiile, dezvoltarea talentul ...

Pleacă... Pleacă pentru neaprecierea lor și inutilitatea lor la baștină.

Pleacă... Pleacă acei ce ne iubesc, pleacă acei pe care noi îi iubim mai mult decât pe noi înșine.

Pleacă... Pleacă cu lacrimi grele în ochi și cu inima sângerândă, pleacă străpunși de disperare, pleacă cu gând de întoarcere, dar care se vor întoarce doar peste muți ani pe un timp scurt, sau poate nu vor mai reveni niciodată.

Și nu e rost să continui și să enumer motivele celor plecați și care încă vor mai pleca.

Problema le aparține și fiecare găsește soluția rezolvării cum consideră că ar fi mai bine.

Dar ce va fi mâine? Generația următoare ce ne va reproșa? Ce vor citi deschizând arhivele? Pe cine-i vor învinui?

Noi acum mai păstrăm în memorie și ne mai revoltăm cu toată durerea sufletului de stalinismul înscris în istorie cu sângele bunicilor și străbunicilor.

Cum vor numi etapa aceasta copiii noștri? Străbunii noștri plecau nevoiți din țară, acum se pleacă de nevoie...

Se pare ca nu mai are nevoie țara de națiunea ei!

Îndepliniți-vă promisiunile, cei ce vă considerați demnitari ai țării! Creați locuri de muncă și stopați migrația, asigurând alegătorilor voștri un trai decent, ca să vă zâmbească la întâlniri, să-și poată ridica capul sus, să nu-și încovoie spatele sub povara grijilor și gustul amar al sărăciei. Și voi, demnitari ai Moldovei, v-ați simți mai bine, mai mulțumiți și mai mândri de sine dacă promisiunile le-ați transformat în acțiuni și realitate. Construiți fabrici și uzine, des-părăginiți pământul roditor, transformați mica țară în paradis! Și nimeni nu-și va mai părăsi țara, că nicăieri nu te simți mai bine ca acasă, și nicăieri nu e pâinea mai dulce.

O vorbă străveche sună cam așa: *"Doar ceea ce dai este al tău ..."*,

SĂ DĂRUIM O VIAȚĂ MAI FERICITĂ NAȚIUNII

AVRAM MARINA,

clasa X D, Liceul Academiei de Științe a Moldovei.

"Patriotismul nu este numai iubirea pământului în care te-ai născut ci, mai ales, iubirea trecutului, fără de care nu există iubire de țară."

Mihai Eminescu.

"Țara o iubim nu pentru că este bogată, ci pentru că este a noastră!"

Patria ne-a fost pământul, unde ne-au trăit strămoșii... Ce este **PATRIA?**

– locul unde mintea nu e încolțită de frică și poți să-ți ții capul sus;

- locul unde cunoașterea e liberă pentru toți;
- locul unde lumea n-a fost fragmentată de pereții înguști ai caselor;
- locul unde cuvintele vin din profunzimea adevărului;
- locul unde străduința neobosită își întinde brațele spre perfecțiune;
- locul unde izvorul clar al rațiunii nu și-a pierdut calea în nisipul mohorât al deșertului obișnuințelor pisimiste;
- locul unde mintea e condusă înainte de ea însăși în tot mai largă gândire și acțiune;
- locul unde iubești și ești iubit ...

Și acesta este țara mea – **MOLDOVA!**

Mihail Kogălniceanu afirma: "N-aș schimba săraca Moldova nici pentru întâiul tron din lume."

De ce atunci majoritatea populației este orientată spre migrare în statele mai bogate? Oare aici, în locul unde s-au născut, nu-și pot asigura aceeași bucată de pâine ca acolo, printre străini? S-au le este plăcut cuvântul "*străin*"? Ori poate eu am comis o greșeală... De fapt nu!

Un post local de televiziune a lansat o "bombă demografică": "Din Republica Moldova au plecat legal pentru a se stabili cu domiciliul permanent în străinătate 7.172 persoane, circa 20% din studenții din Moldova, care în sezonul estival au mers în SUA prin intermediul Programului Summer Work&Travel, încă nu au revenit în țară.

Numărul celor plecați ilegal peste hotarele țării este însă cu mult mai mare. Unde a dus migrația excesivă a moldovenilor și cum afectează acest fenomen viitorul țării noastre?" Da! un lucru ce pune pe gânduri, pe fiecare dintre noi. Însă dacă situația este atât de problematică, care ar fi soluția ei? De ce statul nu se implică cu o lege, reformă radicală, schimbare ce i-ar determina pe moldovenii noștri să stea acasă, aproape de copii și părinți?

Probabil că deoarece, plecând la întoarcere găsesc doar poarta

închisă și lacătul pus, adică parcă n-ar fi așteptați. Acest fenomen al migrării are o latură bună, deoarece tuturor ne trebuie bani, însă chiar nimeni din noi nu s-a gândit vreodată la familiile ce se distrug, la copiii rămași orfani ori în grija bunicilor?

Acestia tot au nevoie de afecțiunea părintească care ați primit-o voi sau chiar nu vreți să-i vedeți crescând, primul lor surăs, primul pas făcut și primul

"mamă" rostit de ei? Consider că "*Patria este ca un copil: dacă uiți de ea, poate să plece de acasă.*"

Eu cred că în adâncul sufletului aceste cuvinte, trăiri v-au atins și vă ve-ți schimba reflecția asupra acestui fenomen-al migrării. Totuși situația este critică, iar neamul moldovenesc nu poate suporta mai multă realitate. Haideți cu toții să ne reamintim că "*Țara o iubim nu pentru că este bogată, ci pentru că este a noastră.*"

Patria sunt eu, ești tu, e tot ceea ce iubim, tot ceea ce visăm, tot ceea ce va fi când nu vom mai fi noi.

Patria ne-o fi pământul. Unde ne-or trăi nepoții... Este locul unde am găsit o urmă și, cu siguranță, vom lăsa-o și pe a noastră... Astfel să nu ne întrebăm ce poate face țara pentru noi, ci mai important ce putem face noi pentru ea, așa cum ceea ce încercăm să facem pentru țară. De fapt facem, în primul rând, pentru noi, pentru cei care ne vor urma și care ne vor fi recunoscători...

TINERII MIGRANȚI ÎN CONTEXTUL GLOBALIZĂRII

GAPEI VICTOR,

clasa a XII bch,

Liceul Academiei de Științe a Moldovei,

Imigranții pornesc din țara lor de baștină în speranța unei vieți mai bune pentru copiii lor rămași acasă. Unii oameni pleacă împreună cu toată familia și evident că întâmpină diverse probleme de acomodare și integrare. Apar probleme legate de locurile de muncă, de închirierea locuințelor, de beneficiere a unor servicii sociale și medi-

cale. Imigranții trebuie tratați ca fiind persoane cu drepturi, fapt ce reiese din Declarația Universală a drepturilor umane. Cunoscut cazul unei tinere familii plecate în Canada. Ambii în Republica Moldova erau specialiști în domeniul bancar, aveau deja o experiență de muncă, studii de licență și masterat, dar în Canada soțul și-a găsit de lucru în calitate de șofer pe o mașină de transport internațional, iar soția muncește la o fabrică. Este nevoie de o recunoaștere a diplomelor de studii, de demonstrarea unor competențe lingvistice, de comunicare foarte bună în limba engleză și franceză. Oferta de servicii pentru imigranți, precum cursurile de studiere a limbilor, recalificarea sunt diverse, problema fiind în timpul necesar pentru o dezvoltare pentru integrare reușită. Tinerii muncesc, sunt nevoiți să presteze muncă, renunțând la calificările obținute în țară. Potențialul acestor oameni rămâne nevalorificat și statul străin are de pierdut, căci sunt oameni pregătiți care ar putea aduce folos.

Imigranții au o motivație sporită, fiindcă ei își doresc să se afirme în societatea pentru care au optat. Își mobilizează toate resursele intelectuale, sunt gata să muncească mult ca să obțină succes în carieră. Voi exemplifica cu succesul unei consătene, care a muncit foarte mult asupra sa, a studiat câteva limbi, a obținut certificări recunoscute în Europa, a obținut bursă de masterat în Marea Britanie, muncind în prezent în calitate de manager la o firmă prestigioasă. Este cazul când tinerii pun accent pe dezvoltarea personală și profesională, fiind exemplu pentru localnici.

Dezvoltarea globală este inevitabilă. Oamenii circulă tot mai mult, imigrează, dispare bariera psihologică de imigrare, fiindcă așa se întâmplă că venind într-o țară străină tinerii se pomenesesc într-un mediu divers, cu imigranți din diferite state, reprezentanți ai diferitelor națiuni și confesiuni. Toți se află în aceleași condiții și tinerii înțeleg că se poate concura dacă se integrează cu scopul de a spori potențialul economic al țării de imigrare. Având dreptul la muncă și o viață decentă, oamenii sunt motivați să muncească conștiincios, demonstrând responsabilitate și aducând beneficii țării de imigrare.

De ce este benefică plecarea tinerilor peste hotare?

În contextul globalizării, a dreptului uman la libera circulație, plecarea din țara de baștină ar trebui să fie privită ca o provocare pozitivă, care are impact asupra țărilor care primesc pe cei ce emigrează, dar și impact asupra țării de baștină. Să admitem că persoana ce pleacă are drept scop să-și crească potențialul intelectual. Va beneficia

de studii de calitate, de o experiență nouă, va munci un timp peste hotare. Nu ar trebui să fie o problemă revenirea acasă.

S-ar putea să revină pentru un timp să transmită experiența acumulată, să aducă idei noi privind schimbările calitative din societatea noastră. Cunoscut experiența din localitatea natală, în sat implementându-se un proiect de irigare foarte necesar dezvoltării agriculturii. Un grup de tineri plecați peste hotare au avut ocazia de a se instrui și revenind în țară oferă oamenilor consultanță la scrierea și implementarea acestui proiect. S-a format deja grupul de lucru care beneficiază de traininguri organizate la Chișinău în vederea organizării eficiente, a realizării corecte a documentației de contabilitate, a dărilor de seamă despre derularea proiectului.

ANEXE

I. Evocare. CINE ȘI CE AR TREBUI SĂ ÎNTREPRINDĂ PENTRU A MINIMALIZA PLECAREA POPULAȚIEI DIN Republica MOLDOVA?

Cu certitudine, soluționarea unei probleme de nivel național nu poate fi de competența unui guvern, a unor ONG-uri sau a unui partid politic. Ea poate fi soluționată doar prin implicarea tuturor cetățenilor, a familiei, autorităților centrale și publice locale, adică a întregii societăți civile. Toate aceste forțe ar trebui:

1. Cetățeanul va demonstra un comportament civic deosebit, bazat pe educația pentru respect față de membrii familiei și ai comunității sale, pentru valorile neamului și ale țării, pentru istorie și cultură, va depune eforturi pentru a avea studii de calitate și a găsi soluții să facă bani în propria țară, va demonstra caracter și principialitate de a schimba lucrurile din jurul său, bazat pe principiul de producător versus celui de consumator.

2. Familia va pune accent pe *educația copiilor de mici pe baza valorilor și a tradițiilor strămoșilor*, în special ale dinastiilor și valorile create de acestea. Membrii familiei vor promova valorile neamului, educația copiilor pentru cetățenie demnă și promovarea caracterelor. Este nevoie de o educație puternică în familie pentru a nu permite nimănui să slujească pentru bani sau servicii în detrimentul demnității personale și de neam.

3. Guvernul R. Moldova ar trebui să elaboreze un *proiect de lege*, propus pentru aprobare în Parlamentul țării, care va include următoarele: **Forța de muncă** este declarată prioritate și o valoare națională, care trebuie protejată și încurajată. Persoanele care doresc

să plece peste hotare vor completa un formular-tip, vor achita o sumă (de exemplu 10 mii lei), creându-se un fond, de unde vor primi-o la întoarcere, plus vor avea parte de un adaos în dependență de perioada în care s-au întors (dacă se întorc peste un an + 50 %, dacă în doi ani + 40 %, dacă în trei ani + 30 %, dacă în 4-5 ani + 10 %, mai mult de 5 ani nu primesc adaos, se întoarce doar suma achitată la plecare.). Persoanele vor achita o sumă de bani la plecare pentru a restitui statului mijloacele cheltuite pentru educație, servicii și alte facilități pe care le-a primit persoana care a trăit până la moment în R. Moldova. Baniile colectați de la persoanele care pleacă peste hotare vor fi utilizați de un *Fond de Susținere a Tinerilor*, monitorizat de societatea civică, pentru sprijinirea persoanelor care vor rămâne în țară (de exemplu, pentru cazare și/sau deschiderea unor mici afaceri).

4. Societatea civilă va demonstra *implicare mai activă și cu o poziție fermă* a cetățenilor cu referire la identificarea problemelor care pot fi soluționate de însăși cetățeni, transparența la toate nivelurile, lupta contra corupției și cazurilor de încălcare a legii etc. Societatea civilă va pune accent pe valorificarea surselor interioare ale persoanei, schimbarea de mentalitate, organizarea activităților pe bază de voluntariat, care vor fi un element important în facilitarea persoanelor la admitere la învățătură sau serviciu.

5. Mass-media va promova pe baza *bunelor practici modele de reușită a persoanelor* care locuiesc și activează în R. Moldova, va mediatiza cazuri de indiferență a aleșilor electorali față de persoanele care pleacă peste hotare și nu depun efort pentru a stimula persoanele să rămână în țară.

6. Comunitatea locală va elabora programe de încurajare a persoanelor care au de gând să plece peste hotare pentru a contribui la prosperarea localității, propunând facilități personale și profesionale, vor atrage persoanele care sunt născute în localitate să susțină tinerii care vor să rămână în localitate și să dezvolte o afacere. De asemenea, vor fi elaborate programe de organizare a timpului liber și divertisment a tinerilor, atragerea investițiilor în localitate.

7. Guvernele statelor dezvoltate vor susține programele autorităților R. Moldova de stimulare a tinerilor și a persoanelor care doresc să inițieze o afacere, vor susține financiar și logistic proiectele ONG-ilor și ale persoanelor particulare care vor să implementeze un proiect, să participe la procesul de formare și recalificare, de democrație.

II. Moțiune pentru dezbatere: „Guvernul ar trebui să impună restricții tinerilor care doresc să plece peste hotare.

Nr.	Idei PRO	Idei CONTRA
1.	Tinerii sunt viitorul țării , de aceea apare necesitatea implementării unei strategii de menținere a tinerilor în țară, care vor contribui la consolidarea statului, în special a economiei.	Se încalcă drepturile și libertățile omului, în special drepturile persoanei la libera circulație. Prin restricțiile care le poate impune un guvern se, stipulate în Declarația Universală a Drepturilor Omului și în Constituția Republica Moldova.
2.	Soluționarea problemei demografice , stimularea natalității, care este în scădere față de procesul mortalității. Dacă tinerii pleacă, ei concep copii peste hotare, iar aici populația tânără scade, crește numărul celor vârstnici.	Contribuție esențială la susținerea financiară a multor persoane sărace. Populația plecată la muncă peste hotarele țării, contribuie prin banii trimiși, prin coletele expediate, prin contribuția la deschiderea unor afaceri, susținerea tinerilor la învățătură, întreținerea bătrânilor etc.

3.	Stoparea dezmembrării familiilor. După plecarea peste hotare mulți tineri căsătoriți se înstrăinează de persoanele apropiate (soți, soții, copii), ceea ce duce la creșterea numărului de divorțuri. Acolo ei cunosc un alt mod de viață, crează noi relații.	Ridicarea nivelului de cultură și civilizație. Populația plecată peste hotare contribuie esențial la schimbul de valori și răspândirea experienței avansate din țările mai dezvoltate, așa cum, de regulă, migrația are lor în statele cu o civilizație mai înaltă.
4.	Creșterea numărului de profesioniști. Așa cum persoanele care pleacă peste hotare, de regulă, sunt mai descurcărețe, cunosc mai multe limbi moderne, astfel, prin rămânerea lor în țară va crește numărul de persoane competente. Și invers, dacă numărul de persoane mediocre rămase este mare, scade interesul pentru viață, nu există mediu de dezvoltare și afirmare	Diaspore sunt un element important de democratizare a societății din R. Moldova. Persoanele plecate peste hotare se unesc în organizații și uniuni, unde își exprimă direct poziția față de ceea ce se întâmplă în R. Moldova, votează preponderent pentru partidele care au strategii mai reale și mai democratice, mai greu pot fi manipulați și influențați de politicieni și autoritățile publice locale.
5.	Influența asupra factorilor de decizie. Tinerii sunt persoane active și demonstrează atitudine critică față de procesele ce au loc în jurul nostru, astfel vor demonstra o poziție mai dură și mai constructivă față de persoanele cu posturi de răspundere, nu vor tolera corupția și fărâdelegea.	Deschiderea mai largă pentru cultura universală. Persoanele plecate peste hotare, cunoscând limba poporului țării în care se află, având mai mult timp liber pentru autodezvoltare, trăind într-un mediu cu posibilități și cerințe mai înalte, studiază cultura veritabilă a popoarelor străine și o transmit și celor rămași în țară.

6.	<i>Asigurarea securității populației de scopurile meschine ale unor indivizi.</i> Deseori persoanele tinere care migrează sunt supuse traficului de ființe umane, sclaviei, prostituției. Persoanele tinere mai des sunt manipulate în cazurile când pleacă peste hotare.	<i>Contribuție esențială la dezvoltarea economiei și a serviciilor.</i> Persoanele pleacă peste hotare și revin în țară, în special de sărbători, astfel contribuie la dezvoltarea transportului auto și avia, a serviciilor, influențează nivelul de servicii, exprimându-și direct opiniile și chiar nemulțămirile.
7.	<i>Dezvoltarea patriotismului și a dragostei de țară.</i> Transmiterea din generație în generație a valorilor neamului, dezvoltării limbii și istoriei neamului, valorificării tradițiilor și a obiceiurilor naționale.	<i>Contribuție la creșterea imaginii R. Moldova în lume.</i> Cetățenii plecați sunt mesagerii țării noastre în alte state, fac ca alte persoane să cunoască despre R. Moldova.

Arii de conflict:

- Migrația este un proces normal, care are și a avut loc în toate timpurile, iar astăzi este și mai dezvoltată în condițiile migrației capitalurilor și a forței de muncă.
- problema migrației este contradictorie, ea aduce atât beneficii, soluționând unele probleme, cât și limite, creând alte probleme.
- autoritățile publice, ONG și societatea civilă ar trebui să demonstreze o implicare mai activă în folosirea beneficiilor migrației forței de muncă și în soluționarea unor probleme ale cetățenilor.